

N:o 164.

Ank. till Riksdagens kansli den 22 maj 1907 kl. 8,30 f. m.

*Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
lönereglering för personalen vid statens järnvägar m. m.
jämte i ämnet väckta motioner.* (S. A.)

I en till Riksdagen aflåten till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 164) af den 23 april 1907 har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden samma dag, föreslagit Riksdagen att

dels godkänna det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till aflöningsreglemente för befattningshafvare vid statens järnvägar;

dels ock medgifva,

att till en hvar af två järnvägsfullmäktige må af trafikmedel utgå arfvode efter 5,000 kronor för år;

att till en hvar af tre öfverrevisorer må af trafikmedel utgå ett årligt arfvode af 2,500 kronor; samt

att Kungl. Maj:t må *ej mindre* i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angifna grunder utfärda nödiga bestämmelser såväl i fråga om öfvergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft,

som ock beträffande aflöningsförhållandena under år 1907, *än äfven* meddela erforderliga föreskrifter beträffande innehafvare af sådana nu befintliga befattningar, hvilka föreslagits skola indragas eller väsentligt förändras.

Berörda förslag till aflöningsreglemente är af följande lydelse:

Förslag
till
aflöningsreglemente för befattningshafvare vid
statens järnvägar.

§ 1.

Mom. 1. Till generaldirektören och chefen för statens järnvägar utgår arfvode till det belopp, lägst 25,000, högst 30,000 kronor, som af Kungl. Maj:t bestämmes.

Till öfverdirektören och souschefen utgår arfvode med 15,000 kronor.

Mom. 2. Generaldirektör är berättigad att från och med månaden näst efter den, under hvilken han uppnått 65 lefnadsår, under sin återstående lifstid af trafikmedel uppbära en årlig pension af 6,000 kronor eller, därest han är delägare i statens järnvägstrafiks pensionsinrättning, af det belopp, hvarmed den honom från pensionsinrättningen tillkommande pensionen understiger 6,000 kronor. Generaldirektör, som, innan han uppnått 65 lefnadsår, antingen på grund af sjukdom eller därigenom, att han efter utgången af den tid, för hvilken han förordnats, icke erhåller förnyadt förordnande, eller ock eljest utan egen begäran nödgas afgå från sin befattning utan att på grund af tjänstefel hafva förverkat densamma, är berättigad att i pension uppbära ett årligt belopp af 8,000 kronor för tiden, intill dess han uppnått 65 års ålder. Skulle generaldirektör före utgången af den tid, erhållet förordnande afser, befinnas vara af sjukdom oförmögen till vidare nöjaktig tjänstgöring, skall han vara underkastad skyldighet att afgå mot åtnjutande af pension enligt nu angifna bestämmelser. Såsom pensionsavgift skall å det för generaldirektör bestämda arfvodet eller den honom under tiden, intill dess han

uppnått 65 år tillkommande pension, afdragas, därest generaldirektören icke är delägare i pensionsinrättningen, ett årligt belopp af 360 kronor, och, om han är delägare i pensionsinrättningen, den del af detta belopp, som han ej har att betala i årlig afgift till nämnda inrättning.

Hvad sålunda är stadgadt om generaldirektör, gäller jämväl om öfverdirektör, dock att den pension, som kan tillkomma öfverdirektör för tiden, innan han fyllt 65 år, utgår med 6,000 kronor.

Mom. 3. Öfriga vid statens järnvägar anställda befattningshafvare tillkommer arfvode enligt bestämmelserna i § 2 af detta aflöningsreglemente.

Arfvode, med undantag af det till generaldirektören och till öfverdirektören utgående, som öfverstiger 3,900 kronor, fördelas till två tredjedelar i lön och en tredjedel i tjänstgöringspenningar. Af arfvode till belopp af 3,900 kronor och därunder intill 2,100 kronor utgöra tre fjärdedelar lön och en fjärdedel tjänstgöringspenningar samt af arfvode å 2,100 kronor och därunder fyra femtedelar lön och en femtedel tjänstgöringspenningar.

§ 2.

1:o) Till annan *befattningshafvare i styrelsen* än generaldirektören och öfverdirektören utgår aflöning dels såsom arfvode och dels, där bostad in natura icke åtnjutes, i form af ersättning för bostad och bränsle, allt enligt följande stat med däri i förekommande fall angifna högsta och lägsta belopp för år räknadt. Där ersättning för bostad och bränsle icke är i staten med visst oföränderligt belopp angifven, utgår samma ersättning med 40 procent af arvodet med den i staten bestämda begränsning. Nämnda ersättning anses tillhöra lönen.

	Arfvode		Ersättning för bostad och bränsle		Summa aflöning	
	lägst Kr.	högst Kr.	lägst Kr.	högst Kr.	lägst Kr.	högst Kr.
<i>Befattningshafvare af högre grad.</i>						
Byrådirektör	4,800	5,700	1,800		6,600	7,500
Arkitekt						
Matematiker						

	Arfvode		Ersättning för bostad och bränsle		Summa aflöning	
	lägst Kr.	högst Kr.	lägst Kr.	högst Kr.	lägst Kr.	högst Kr.
Kamrerare och föreståndare för kammarkontoret	4,200	5,100	1,500		5,700	6,600
Förste aktuarie och föreståndare för statistiska kontoret						
Milkontrollör och föreståndare för milkontoret						
Ombudsman						
Revisor och föreståndare för revisionskontoret						
Förste kontrollör						
Byråingenjör af 1:a klass						
Kassör						
Registrator						
Notarie						
Byråingenjör af 2:a klass						
Förrådsförvaltare						
Kontrollör	2,400	3,600	960	1,100	3,360	4,700
Förste bokhållare						
Underingenjör	2,100	3,300	840	1,100	2,940	4,400
Manlig bokhållare						
Ritare	1,500	2,700	600	850	2,100	3,550
Manlig kontorsskrifvare						
Kvinnlig bokhållare	1,500	2,100	600	650	2,100	2,750
» kontorsskrifvare						
<i>Befattningshafvare af lägre grad.</i>						
Vaktmästare	840	1,200	—	—	840	1,200
Manligt kontorsbiträde	840	1,200	336	480	1,176	1,680

Vaktmästare erhåller bostad in natura. Förste vaktmästaren erhåller ett tilläggsarfvode af 200 kronor om året.

Kontorsbiträde, som tjänstgör som förman å biljetttryckeriet, kan erhålla ett tilläggsarfvode af högst 180 kronor om året.

Ann. Tilläggsarfvode anses som extra inkomst och må förty icke ens till någon del uppbäras af befattningshafvare, då han ej tjänstgör.

2:o) Då Kungl. Maj:ts finner sådant lämpligt, må kontorsskrifvare aflönas efter beting på det sätt, att han erhåller betalning i den mån

han verkställer arbete, hvarå styrelsen utsatt visst pris. Så aflönad kontorsskrifvare skall för utförandet af sådana arbeten, hvilka icke lämpligen kunna på nämnda sätt godtgöras, erhålla betalning för timme enligt pris, som styrelsen fastställer.

3:o) *Befattningshafvare vid distrikten och centralverkstaden* åtnjuta arfvode enligt följande stat med däri angifna lägsta och högsta belopp för år räknadt.

	Arfvode	
	lägst Kr.	högst Kr.
<i>Befattningshafvare af högre grad.</i>		
Distriktschef.....	8,000	
Bandirektör.....	6,000	6,900
Maskindirektör.....		
Trafikdirektör.....	4,800	5,700
Baningenjör af 1:a klass.....		
Maskiningenjör af 1:a klass.....		
Trafikinspektör af 1:a klass.....	4,500	5,400
Öfverinspektör.....		
Distriktssekreterare.....	4,200	5,100
Baningenjör af 2:a klass.....		
Telegrafingenjör.....		
Maskiningenjör af 2:a klass.....		
Trafikinspektör af 2:a klass.....	3,900	4,800
Distriktskamrerare.....		
Förrådsförvaltare.....		
Stationsinspektör å 1:a klassens station	3,600	4,500
Stationsinspektör å 2:a klassens station		
Distriktskassör.....	3,300	4,200
Maskininspektör.....		
Byråassistent.....		
Expeditionsföreståndare.....		
Telegrafinspektör.....	3,000	3,900
Stationsinspektör å 3:e klassens station		
Underinspektör.....		
Underingenjör.....	2,400	3,600
Förste bokhållare.....		
Förste telegrafist.....		
Stationsinspektör å 4:e klassens station A	2,400	3,300

	Arfvode		
	lägst Kr.	högst Kr.	
Bokhållare.....	2,100	3,300	
Förste stationsskrifvare.....			
Telegrafist.....	1,800	3,000	
Stationsinspektör å 4:e klassens station B	2,100	2,700	
Ritare.....	1,500	2,700	
Manlig kontorsskrifvare.....			
Stationsskrifvare.....			
Kvinnlig kontorsskrifvare.....	1,080	1,500	
<i>Befattningshafvare af lägre grad.</i>			
Lokomotivmästare.....	1,800	3,000	
Vagnmästare.....	1,500	2,700	
Öfverbanmästare.....	1,200	2,100	
Lokomotivförare.....			
Maskinist.....			
Banmästare af 1:a klass.....	1,200	1,800	
Trädgårdsmästare.....			
Förrådsmästare.....			
Stationsmästare å 5:e klassens station			
Bangårdsmästare.....	1,020	1,500	{ Nattbanmästare erhåller ett högsta arfvode af 1,260 kronor.
Tågmästare.....			
Banmästare af 2:a klass.....			
Vagnförman.....	900	1,500	{ Portvakt vid verkstad erhåller ett högsta arfvode af 1,260 kronor.
Stallförman.....			
Stationsmästare å 6:e klassens station			
Konduktör.....	900	1,380	
Manligt kontorsbiträde.....			
Stationsförman.....	900	1,380	
Portvakt å 1:a klassens station eller vid verkstad.....			
Lokomotiveldare.....	900	1,380	
Vagnskötare.....			
Förrådsförman.....			
Maskin- och pannskötare.....	900	1,380	
Stationsmästare å 7:e klassens station			

	Arfvode		
	lägst Kr.	högst Kr.	
Kvinnligt kontorsbiträde	780	1,080	} Banvakt, hvilken tjänstgör såsom vakt vid rörlig bro, kan under seglationstiden erhålla ett tilläggsarfvode efter högst 120 kronor för år.
Vaktmästare			
Banvakt			
Vagn- och stallkarlar			
Förrådsvakt			
Stationskarl			

Anm. 1. Stationsinspektör, som tillika är tågdirigent, kan erhålla ett tilläggsarfvode efter högst 300 kronor om året.

Anm. 2. Tilläggsarfvode anses såsom extra inkomst och må förty icke ens till någon del uppbäras af befattningshafvare, då han icke tjänsten förrättar.

§ 3.

Antalet af nedanstående befattningar utgör:

i styrelsen:

byrådirektörer 16, däraf en är föreståndare för kontrollkontoret,	revisor och föreståndare för revisionskontoret 1,
arkitekt 1,	förste kontrollörer 3,
matematiker 1,	byråingenjörer af 1:a klass 10,
kamrerare och föreståndare för kammarkontoret 1,	kassör 1,
förste aktuarie och föreståndare för statistiska kontoret 1,	registrator 1,
milkontrollör och föreståndare för milkontoret 1,	notarier 11,
ombudsman 1,	byråingenjörer af 2:a klass 6,
	förrådsförvaltare 1 och
	kontrollörer 5.

vid distrikten och centralverkstaden:

distriktschefer 5,	öfverinspektörer 3,
bandirektörer 5,	distriktssekreterare 5,
maskindirektörer 6,	baningenjörer af 2:a klass 27,
trafikdirektörer 5,	telegrafingenjörer 5,
baningenjörer af 1:a klass 5,	maskiningenjörer af 2:a klass 14
maskiningenjörer af 1:a klass 5,	trafikinspektörer af 2:a klass 7,
trafikinspektörer af 1:a klass 8,	distriktskamrerare 5,

förrådsförvaltare 5,	expeditionsföreståndare 17,
stationsinspektorer å 1:a klassens station 2,	maskininspektorer 18,
stationsinspektorer å 2:a klassens station 33,	telegrafinspektorer 5 ¹⁾ ,
distriktskassörer 5,	stationsinspektorer å 3:e klassens station 36 och
byråassistenter 15,	underinspektorer 5.

Antalet öfriga i § 2 omförmälda befattningar bestämmes för hvarje år af Kungl. Maj:t.

§ 4.

1:o) Befattningshafvare, för hvilken arfvode i § 2 finnes bestämdt till ett lägsta och ett högsta belopp, erhåller arfvodesförhöjning efter att hafva innehaft ett och samma arfvode i tre år; och äger sådan förhöjning rum intill dess det för befattningen stadgade högsta arfvode uppnåtts.

Det belopp, hvarmed innehafvande arfvode sålunda förhöjes, utgör för hvarje gång förhöjningen sker:

300 kronor för befattning med lägsta arfvode af 1,200 kronor eller däröfver;

120 kronor för befattning med lägsta arfvode under det nyssnämnda och intill 780 kronor, samt

60 kronor för befattning med lägsta arfvode af 780 kronor, med iakttagande dock:

att kvinnlig kontorsskrifvare, för hvilkens befattning lägsta arfvodet utgör 1,080 kronor, erhåller, efter att hafva innehaft arfvode af 1,200 kronor i tre år, omedelbart det för befattningen stadgade högsta arfvode, 1,500 kronor; samt

att vaktmästare vid distrikten, vagn- och stallkarlar, förrådsvakt och stationskarl erhålla, efter att hafva innehaft arfvode af 960 kronor i tre år, omedelbart det för dessa befattningar stadgade högsta arfvode, 1,080 kronor.

2:o) Enligt förestående grunder utgående högre arfvode tillträdes vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänstealdern blifvit uppnådd.

I öfrigt gäller såsom allmänna villkor för erhållande af arfvodesförhöjning:

¹⁾ Minskas i den mån telegrafingenjörstjänster tillsätts.

att befattningshafvare under mera än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna arfvodesförhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller på grund af förordnande annan statens tjänst, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller tjänstledighet utan arfvodesafdrag, samt

att befattningshafvare icke redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, vid hvilken han enligt gällande bestämmelser är förpliktad att från tjänsten afgå.

3:o) En hvar befattningshafvare, som befordras eller i annan ordning förflyttas från en befattning till annan, erhåller i den nya befattningen såsom begynnelsearfvode minst det arfvode, han vid förflyttningen innehade i den förra befattningen.

Förekommer ej sådant arfvode, men väl högre arfvode i den nya befattningen, tilldelas den förflyttade det närmast högre arfvode, som enligt grunderna kan i den nya befattningen ifrågakomma, med iakttagande dock:

att befattningshafvare, som vid förflyttning till befattning med lägsta arfvode af 1,200 kronor innehar arfvode af 1,140 kronor, bekommer 1,260 kronor vid den tid, han enligt grunderna varit berättigad att erhålla sistnämnda arfvode, om han kvarstått i den lägre befattningen, med rättighet likväl för honom att räkna tiden för erhållande af den för den högre befattningen enligt grunderna bestämda första arfvodesförhöjning från förflyttningen till samma befattning;

att befattningshafvare, som vid förflyttning till befattning af förstnämnda slag, innehar arfvode af 1,260 kronor, bibehåller detta arfvode intill dess han, om han kvarstått i den lägre befattningen, varit berättigad till arfvodesförhöjning, samt erhåller då den för den högre befattningen enligt grunderna bestämda första arfvodesförhöjning; samt

att befattningshafvare med lägsta arfvode af 780 kronor — med undantag af kvinnligt kontorsbiträde och banvakt — som vid förflyttning till närmast högre befattning innehar 960 kronor, bekommer 1,080 kronor vid den tid, han enligt grunderna varit berättigad att erhålla sistnämnda arfvode, om han kvarstått i den lägre befattningen, med rättighet likväl för honom att räkna tiden för erhållande af den för den högre befattningen enligt grunderna bestämda andra arfvodesförhöjning från förflyttning till samma befattning.

Den, som efter egen ansökning förflyttas till befattning med lägre arfvode, må dock icke bekomma mer än det högsta för sistnämnda befattning förekommande arfvode.

Befattningshafvare, som befordras eller i annan ordning förflyttas från en befattning till en annan, äger att i fråga om begynnelsearfvode och arfvodesförhöjning i den nya befattningen tillgodoräkna sig hela den tid, han åtnjutit det vid förflyttningen innehafda arfvodet, oafsedt i hvilken befattning, han innehafvt detsamma.

4:o) Undantagsvis må, när statens järnvägars intressen så fordra och efter Kungl. Maj:ts godkännande, befattningshafvare kunna i andra fall, än då sådant vid förflyttning är medgifvet, såsom begynnelsearfvode tilldelas ett enligt förenämnda grunder för befattningen ifrågakommande högre arfvode äfvensom kunna tillerkännas förhöjning af innehafvande arfvode tidigare än samma grunder medgifva.

I fråga om befattning med lägsta arfvode af 2,400 kronor eller därunder må dock järnvägsstyrelsen, där särskilda omständigheter föreligga och den af Kungl. Maj:t för året fastställda arfvodesstaten sådant medgifver, i begynnelsearfvode tilldela ny innehafvare af dylik befattning ett för befattningen ifrågakommande högre arfvode.

§ 5.

1:o) Fullt arfvode må under loppet af samma kalenderår till en hvar befattningshafvare, som åtnjuter semester eller tjänstledighet för enskilda angelägenheter, utgå till innehafvare af befattning inom styrelsen med lägsta arfvode af 4,200 kronor eller däröfver under fyrtiofem dagar, till öfriga befattningshafvare af *högre grad* under trettio dagar samt till befattningshafvare af *lägre grad* under femton dagar; skolandet likväl vid bestämmandet af denna tid icke medräknas den tid, befattningshafvare efter styrelsens medgifvande användt för att utom sin tjänstgöringsort på egen bekostnad göra iakttagelser i sitt yrke, eller den tid, som åtgått för fullgörande af de skyldigheter, hvilka ålegat honom såsom fullmäktig eller revisor vid statens järnvägstrafiks pensionsinrättning, eller de sön- och helgdagar, han enligt gällande bestämmelser varit befriad från tjänstgöring för åtnjutande af sabbatshvila.

Åtnjuter befattningshafvare ledighet för sjukdom eller svag hälsas vårdande, må fullt arfvode till honom utgå för en tid af högst fyrtiofem dagar under ett och samma kalenderår.

Om han åtnjutit såväl semester eller ledighet för enskilda angelägenheter som ledighet för sjukdom eller svag hälsas vårdande, må dock sammanlagda antalet dagar, för hvilka befattningshafvare under nämnda förhållanden äger uppbära fullt arfvode, icke öfverstiga fyrtiofem dagar.

2:o) Under semester utöfver den i nästföregående moment för ve-

derbörliga fall stadgade tid för fullt arfvodes åtnjutande eller där annan tjänstledighet utöfver samma tid pröfvas på grund af föreliggande omständigheter böra beviljas befattningshafvare, må för sålunda öfverskjutande tid tjänstgöringspenningar icke uppbäras.

3:o) Hindras befattningshafvare af sjukdom att förrätta sin tjänst utöfver den tid, fullt arvode enligt hvad ofvan sagts till honom utgår, äger han uppbära hela lönen.

Åtnjuter befattningshafvare semester eller tjänstledighet för enskilda angelägenheter, sammanlagdt för år ej öfverstigande den tid, fullt arvode vid dylik ledighet till honom utgår, äger han jämväl, oafsedt den ledighet, han förut under året åtnjutit, uppbära hela lönen.

Åtnjuter befattningshafvare däremot eljest utöfver nyssnämnda tid semester eller tjänstledighet af annan anledning än sjukdom, eller afstänges han i behörig ordning från tjänstgöring, eller är han eljest lagligen förhindrad att sköta sin befattning, kan han förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt.

4:o) Är befattningshafvare sjuk i följd af kroppsskada, ådragen i tjänsteutöfning, må, såsom undantag från hvad ofvan är stadgadt, arvode till honom utgå under högst sex månader oafkortadt samt efter denna tid med belopp, som för befattningshafvare af *högre grad* af Kungl. Maj:t och för befattningshafvare af *lägre grad* af styrelsen bestämmes.

5:o) Har generaldirektör eller öfverdirektör beviljats ledighet och vikarie för honom förordnats, må på Kungl. Maj:ts pröfning bero huru stor del af arvodet skall till vikarien afstås.

§ 6.

1:o) Den, som på förordnande förvaltar ledig befattning, åtnjuter under tiden de med densamma förenade aflöningsförmåner.

2:o) I öfrigt utgår, där ej i förekommande fall högre ersättning efter hvad i nästföregående § mom. 3 stadgas, eller resekostnads- och traktamentsersättning anses böra ifrågakomma, ersättning för uppehållande af högre befattning vid Styrelsen sålunda, att den vikarierande äger, mot afstående af egna tjänstgöringspenningar, uppbära ersättning för mistade tjänstgöringspenningar och därutöfver hvad som motsvarar skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta lönegraden för, å ena sidan, den högre befattning, som uppehålles, och, å andra sidan,

den vikarierandes egen befattning. Dylig vikariatsersättning utgår dock icke, då uppehållandet af högre befattning är beroende därpå att ordinarie befattningshafvare företagit af sin berörda befattning föranledd tjänsteresa, som varat endast några få dagar.

Ersättning till den, som på förordnande uppehåller generaldirektörs- eller öfverdirektörsbefattning, bestämmes för hvarje gång af Kungl. Maj:t.

Angående ersättning för uppehållande af högre befattning vid distrikten äger järnvägsstyrelsen utfärda närmare bestämmelser.

§ 7.

För åtnjutande af de med befattning förenade aflöningsförmåner gälla följande allmänna bestämmelser:

1:o) Befattningshafvare skall vara underkastad icke allenast de i gällande instruktion gifna bestämmelser utan ock den utvidgade eller förändrade tjänstgöring eller den förflyttning till annan tjänstgöringsort eller annan befattning vid statens järnvägar, som kan varda honom i behörig ordning ålagd, dock utan minskning i det honom vid förflyttningen enligt stat tillkommande arvode; ägande den, som i följd af befattnings indragning eller förändring förflyttas till annan befattning med ringare aflöningsförmåner, erhålla, förutom vid förflyttningen innehafvande arvode, jämväl från den tid, han i sin förra befattning skulle hafva kommit i åtnjutande af förhöjning i arvode, dylig arfvodesförhöjning.

Likaledes skall befattningshafvare vara skyldig underkasta sig dels, efter vederbörande öfverordnade myndighets bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja befattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed, dels ock de förändrade bestämmelser ifråga om pension, som kunna varda stadgade.

2:o) Med befattning vid statens järnvägar må icke förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommunens stat.

Ej heller må med befattning vid statens järnvägar förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroy försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, med mindre den, vid pröfning i föreskrifven ordning, befinnes icke vara hinderlig för fullgörandet af tjänstgöringen vid statens järnvägar.

Öfver alla af styrelsen i ofvannämnda hänseenden meddelade beslut skall förteckning föras hos styrelsen.

3:o) Aflöning må ej utgå till befattningshafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall.

Därest befattningshafvare varder afstängd från tjänstgöring eller tagen i häkte, skall den del af hans aflöning, som icke af styrelsen pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, under tiden innehållas, såvida ej styrelsen finner skäligt låta honom uppbära något däraf.

§ 8.

Vid afgang från statens järnvägars tjänst till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall utgår till generaldirektör och öfverdirektör arvodet samt till annan befattningshafvare lönen till månadens slut. Tjänstgöringspenningar utgå endast till och med den dag, afgången sker.

Afider befattningshafvare i följd af olyckshändelse under tjänstetöfning, må ett belopp, motsvarande en månads aflöning, såsom begrafningshjälp tilldelas stärbhuset.

§ 9.

1:o) Förmånen af fri bostad uti järnvägens egna eller förhyrda lägenheter må, där styrelsen finner sådant vara för järnvägstrafiken behöfligt, tillkomma *dels* följande befattningshafvare af *högre grad* vid distrikten, nämligen: distriktschef, ban-, maskin- och trafikdirektör, ban-, maskin- och telegrafingenjör, trafikinspektör, öfverinspektör, maskininspektör, byråassistent, expeditionsföreståndare för biljettexpedition, stationsinspektör, underinspektör, förste stationsskrifvare å station af 2:a eller 3:e klass äfvensom dylik befattningshafvare å station af högre klass, som tjänstgör antingen å stationsinspektors expedition och regelbundet användes i yttre tjänstgöring eller å biljettexpedition, *dels* samtliga befattningshafvare af *lägre grad* vid distrikten med undantag af lokomotivförare, tågmästare, ogift manligt kontorsbiträde samt gift manligt kontorsbiträde, som icke regelbundet användes i yttre tjänstgöring, konduktör, eldare, vagnskötare och kvinnligt kontorsbiträde, *dels och* förste vaktmästare och vaktmästare i styrelsen.

Där lokala förhållanden göra sådant nödigt eller lämpligt, må fri bostad i järnvägens egna eller förhyrda hus tillkomma jämväl nu ej

nämnda befattningshafvare vid distrikten äfvensom de befattningshafvare, i fråga om hvilka, på sätt ofvan angifvits, undantag stadgats beträffande förmånen att erhålla inkvartering in natura.

2:o) Med fri bostad är förenad förmånen af fritt bränsle enligt stat, som af styrelsen fastställes.

3:o) Befattningshafvare vid distrikten, hvilka ej åtnjuta fri bostad, äga uppbära ersättning för bostad och bränsle med 20, 25, 30, 35 eller 40 procent af arfvodet, allt efter den ort, där vederbörande är placerad, i enlighet med de grunder, som af Kungl. Maj:t bestämmas; dock med iakttagande däraf att beloppet af nämnda ersättning ej må öfverstiga:

a) å station, där ersättningen utgår med 40 procent:

för befattningshafvare, som kan erhålla 7 rum och kök, kr.	2,000
» » » » » 6 » » » »	1,800
» » » » » 5 » » » »	1,500
» » » » » 4 » » » »	1,100
» » » » » 3 » » » »	850
» » » » » 2 » » » »	650
» » » » » 1 » » » »	400

b) å öfriga stationer:

för befattningshafvare, som kan erhålla 7 rum och kök, kr.	1,700
» » » » » 6 » » » »	1,500
» » » » » 5 » » » »	1,200
» » » » » 4 » » » »	900
» » » » » 3 » » » »	700
» » » » » 2 » » » »	550
» » » » » 1 » » » »	350

4:o) Ersättning för bostad och bränsle anses tillhöra lönen.

§ 10.

1:o) *Felräkningspenningar* tillkomma:

a) *kassör i styrelsen* samt *distriktskassör* med 300 kronor om året;

b) *trafik- och telegrafstationernas personal*, som i regelbunden tjänstefördelning handhafver uppörd från allmänheten, med högst 0,1 procent

af samtliga redovisade trafik- och telegraminkomster jämte efterkraftsbelopp till fördelning mellan nämnda personal på afsändnings- och emottagningsstationerna, med iakttagande att beloppet, för befattning och år räknadt, ej må öfverstiga:

för expeditionsföreståndare	kr. 300: —	
» förste stationsskrifvare	» 180: —	
» stationsföreståndare och stationsskrifvare	» 120: —	sam
» öfrig personal	» 60: —;	

ägande Kungl. Maj:t i öfrigt meddela närmare bestämmelser rörande sättet för fördelning af felräkningspenningar m. m.;

c) stationsföreståndare, som å station, där eljest icke felräkningspenningar utgå till dylik befattningshafvare, verkställer utbetalning af aflöning, uppgående för år till minst 100,000 kronor, med 25 öre för hvarje fulla tusental kronor af samma aflöning för år räknadt;

d) befattningshafvare vid maskinafdelningen, hvilken verkställer utbetalning af aflöning åt maskinafdelningens personal, uppgående till minst 100,000 kronor för år, likaledes med 25 öre för hvarje fulla tusental kronor för år räknadt;

e) befattningshafvare, som enligt styrelsens uppdrag verkställer utbetalning af aflöning till personal vid styrelsens kontor, uppgående till minst 100,000 kronor för år, likaledes med 25 öre för hvarje fulla tusental kronor, för år räknadt.

2:o) *Extra arfvode* af högst 300 kronor om året för hvarje bansektion tillkommer befattningshafvare vid distrikten, som handhafver *underkassörsgöromål* vid banafdelningen.

3:o) *Anmärkningsprovision* tillkommer *befattningshafvare vid revisions- och kontrollkontoren* enligt de närmare grunder, Kungl. Maj:t bestämmer, med högst femton procent å hvarje belopp, som på grund af anmärkning, gjord af sådan befattningshafvare, antingen såsom ej behörigen uppburet, till statens järnvägar inflyter eller, såsom för högt debiteradt, till vederbörande återgäldas.

4:o) *Milpenningar* tillkomma *tågpersonalen* enligt de grunder, Kungl. Maj:t fastställer.

5:o) *Premier* må enligt särskilda af Kungl. Maj:t fastställda bestämmelser kunna tilldelas befattningshafvare af *lägre grad*, till följd af hvilkas hushållning med materialier afsevärda besparingar i utgifterna för trafiken åstadkommits.

6:o) Om extra inkomst enligt denna paragraf gäller hvad i 2 § för där onämndt tilläggsarfvode är stadgadt.

§ 11.

Befattningshafvare af *lägre grad*, med undantag af kvinnligt kontorsbiträde, erhåller antingen uniformspersedlar in natura eller ock beklädnadsersättning till visst årligt belopp jämte i vissa fall öfverdragskläder in natura, allt enligt reglemente, som af styrelsen fastställles.

§ 12.

Dyrortstillägg utgår med 60 kronor om året till befattningshafvare af *lägre grad*, hvilkas arfvode icke öfverstiger 1,500 kronor och som äro placerade i städer med minst 15,000 invånare samt, hvad Stockholms-trakten angår, å stationer och bansträckor utom Stockholm till och med Älfsjö, Järfva och Värtan.

Kallortstillägg utgår:

för samtliga befattningshafvare å bandelarna från Bräcke till och med Jörn jämte bilinjerna Långsele—Sollefteå, Mellansel—Örnsköldsvik och Vännäs—Umeå samt från Hjärpen till och med Dufed med fem kronor i månaden;

för samtliga befattningshafvare å bandelarna från Dufed till riksgränsen bortom Storlien, samt från Jörn till och med Polcirkeln jämte bilinjerna Boden—Luleå och Boden—Morjärv med tio kronor i månaden;

för samtliga befattningshafvare å bandelen från Polcirkeln till och med Gellivare jämte bilinjerna Gellivare—Malnberget och Gellivare—Koskulls kulle med femton kronor i månaden;

för samtliga befattningshafvare å bandelen från Gellivare till och med Riksgränsen med undantag af befattningshafvare, tillhörande banafdelningen, å banlinjen Abisko—Riksgränsen, med tjugu kronor i månaden samt

för nyssnämnda befattningshafvare vid banafdelningen med trettio kronor i månaden.

§ 13.

Kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter lämnas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t meddelar, åt den vid distrikten anställda personalen äfvensom åt där anställda befattningshafvares af *lägre grad* hos dem boende hustrur och oförsörjda barn.

§ 14.

Befattningshafvare å ångfärja.

1:o) Befattningshafvare å statens järnvägar tillhörig ångfärja åtnjuter arfvode enligt följande stat med däri angifna lägsta och högsta belopp för år räknadt.

	Arfvode		Anmärkningar		
	lägst kr.	högst kr.			
<i>Befattningshafvare af högre grad.</i>					
Befälhafvare.....	4,200	5,100	{ Befälhafvare åtnjuter för hvarje enkel resa, han tjänstgör, 1 kr. såsom tilläggsarfvode.		
Förste styrman och reservbefälhafvare Öfvermaskinist	2,400	3,300			
Andre styrman				1,800	2,700
<i>Befattningshafvare af lägre grad.</i>					
Andre maskinist.....	1,800	2,700	{ Maskinist åtnjuter för hvarje enkel resa, han tjänstgör såsom öfvermaskinist, 50 öre såsom tilläggsarfvode.		
Tredje styrman	1,200	1,800			
Tredje maskinist					
Förhandseldare	840	1,200			
Rörgångare					
Timmerman					
Eldare	780	1,020			
Matros	720	960			

2:o) Befattningshafvare å ångfärja äger uppbära ersättning för bostad och bränsle jämlikt bestämmelserna i § 9 mom. 3 i detta aflösningsreglemente.

3:o) Ifrågavarande personal åtnjuter fri kost ombord enligt de närmare grunder styrelsen bestämmer.

4:o) Befattningshafvare å ångfärja af *lägre grad* erhåller beklädnadsersättning till visst årligt belopp jämte i vissa fall öfverdragskläder in natura, allt enligt reglemente, som af styrelsen fastställles.

5:o) Å ifrågavarande personal tillämpas i öfrigt bestämmelserna för annan distriktspersonal i detta aflöningsreglemente; dock att dyrorts-tillägg icke utgår till befattningshafvare å ångfärja.

I fråga om arfvodesförhöjning för matros gälla i tillämpliga delar samma regler, som i § 4 stadgas för befattningshafvare med lägsta arfvode af 780 kronor.

§ 15.

Hvad i detta reglemente är sagdt om befattningshafvare vid distrikten gäller jämväl befattningshafvare vid centralverkstaden.

Detta aflöningsreglemente träder i kraft den 1 januari 1908.

Ofvannämnda i statsrådsprotokollet angifna grunder för öfvergång på den nya lönestaten äro följande:

att de nya aflöningsbestämmelserna måtte omedelbart efter deras trädande i kraft varda i sin helhet gällande för samtliga ordinarie befattningshafvare vid statens järnvägar så, som om bestämmelserna varit tillämpade under hvars och ens hela ordinarie tjänstetid;

att ingen befattningshafvare måtte genom tillämpningen af kommitténs löneförslag i dess helhet vid öfvergång till den nya staten lida minskning i den sammanlagda löneinkomst, öfvertidsersättning dock undantagen, han enligt nu gällande bestämmelser skulle hafva innehaft vid öfvergången under förutsättning jämväl, att dyrtidstillägg samt tillfälligt lönetillägg jämlikt de senast af 1906 års Riksdag fastställda grunder fortfarande skulle utgå;

att godtgörelse för minskad löneinkomst måtte utgå i form af personligt lönetillägg att af befattningshafvare tillgodonjutas intill dess han, vare sig genom aflöningsförhöjning i samma tjänst eller genom förflyttning till annan befattning eller ort, erhöle en löneinkomst, som minst uppginge till den, han enligt gällande aflöningsregler skulle hafva innehaft vid öfvergången;

att till grund för beräkning häraf vid själfva öfvergången den 1 januari 1908 måtte läggas sammanlagda beloppet af dels det ordinarie arfvode jämte öfriga enligt nu gällande aflöningsreglemente befattnings-

hafvare tillkommande löneförmåner — med undantag af felräkningspenningar — äfvensom dyrtidstillägg och tillfälligt lönetillägg, som skulle hafva utgått till honom vid öfvergången, dels ock de extra inkomster, felräkningspenningar, provision å godsnotiser och å fraktkredit, han eller tidigare innehafvare af tjänsten åtnjutit under år 1906;

att såsom villkor för nyssnämnda extra inkomsters medtagande i beräkningen måtte gälla, att vederbörande befattningshafvare efter öfvergången kvarstode i samma befattning och å samma station som vid öfvergången och dessutom i fråga om provision å fraktkredit, att ersättningen för minskad dylik provision icke finge öfverstiga $\frac{1}{2}$ procent å den frakt, som under året efter åtnjuten fraktkredit vid stationen influtit;

att under alla omständigheter vagnsmörjare, som blifvit ordinarie före den 1 april 1898, måtte bibehålla till dem nu utgående godtgörelse för mistade milpenningar, samt att i fråga om de vagnsmörjare, som blefve stationära i sammanhang med ifrågavarande lönereglering, hänsyn måtte vid bestämmande af ofvan nämnda personliga lönetillägg tagas till beloppet af dem under år 1907 tillkommande milpenningar;

att för kvinnlig kontorsskrifvare å mil- och kontrollkontoren, som enligt äldre stat än den nuvarande åtnjöte i arfvode 1,800 kronor, måtte vid öfvergång på ny stat, så länge hon utan att vara berättigad till full pension kvarstode i tjänsten, det personliga lönetillägget utgöra 300 kronor om året;

att, om hufvudkassören i styrelsen öfverginge på ny stat, han måtte personligen bibehålla sin rätt till semester i en och en half månad;

att anmälan om kvarstående på gammal stat borde för att vinna afseende ske före den 1 maj 1908;

att äfven den personal vid distrikten, som kvarstode på gammal stat, finge tillgodonjuta ersättning för bostad och bränsle enligt kommitténs förslag; samt

att gift kvinna, som nu innehade ordinarie befattning, icke borde tillåtas att öfvergå på ny stat.

Beträffande aflöningsförhållandena under år 1907 har den här nedan omförmälda löneregleringskommittén föreslagit följande bestämmelser, hvilka af departementschefen tillstyrkts med den jämkning, som för anledes af hans jämväl här nedan vidrörda åsikter beträffande inkvarteringsförmån:

att personalen under år 1907 tillerkännes ett personligt lönetillägg, motsvarande skillnaden mellan de aflöningsförmåner, som enligt gäl-

lande bestämmelser tillkomma vederbörande befattningshafvare, å ena, samt den aflöning, som befattningshafvaren vid samma tidpunkt skulle hafva åtnjutit, därest de nya aflöningsbestämmelserna varit i sin helhet gällande under hela hans ordinarie tjänstetid, å andra sidan, med iakttagande därvid af de beträffande öfvergång på ny stat föreslagna regler till förebyggande däraf, att någon komme att lida minskning i innehafvande löneinkomst;

att de befattningshafvare, som redan nu utföra de sysslor, som enligt kommitténs förslag tillkomma vissa nya befattningar, måtte i så stor utsträckning som möjligt blifva under år 1907 genom lönetillägg i erforderlig mån tilldelade de aflöningar, som af kommittén föreslagits för sistnämnda befattningar;

att innehafvare af revisors- och ombudsmannabefattningarna i styrelsen måtte tilldelas de för dessa befattningar föreslagna aflöningar;

att öfverkonduktörer och konduktörer, som enligt uppgjord turlista göra ständigt tjänst såsom tågförare (1:e konduktörer) måtte tilldelas aflöning som tågmästare med genomgående tjänstårsberäkning;

att öfriga konduktörer måtte erhålla den af kommittén föreslagna konduktörsaflöningen med genomgående tjänstårsberäkning samt eventuellt tilldelas personligt lönetillägg allt enligt förut angifna grunder;

att packmästare måtte tilldelas de nya konduktörsaflöningarna med genomgående tjänstårsberäkning;

att de såsom trädgårdsmästare tjänstgörande öfverbanmästarna måtte tilldelas aflöning såsom trädgårdsmästare, likaledes med genomgående tjänstårsberäkning;

att materialvakter måtte erhålla aflöning såsom förrådsförmän samt tilldelas eventuellt personligt lönetillägg;

att nuvarande maskinister måtte erhålla aflöning såsom maskin- och pannskötare samt tilldelas eventuellt personligt lönetillägg;

att vagnsmörjare måtte erhålla aflöning såsom vagn- och stallkarlar;

att lokomotivputsare, vagnputsare, pumpare och kolvakter måtte erhålla aflöning såsom vagn- och stallkarlar;

att portvakter å station af annan klass än 1:a måtte erhålla aflöning såsom stationskarlar; samt

att åtgärder måtte vidtagas för att staten måtte, så snart sådant lämpligen kunde äga rum, tillhandahålla personal, som skulle kunna i regeln erhålla bostad in natura, men icke vore i åtnjutande af nämnda förmån, bostadslägenheter, hvilket syntes kunna ske antingen genom förhyrande af bostäder eller ock genom öfvertagande af personalens hyreskontrakt i sådana fall, då dessa gällde lägenheter, som i afseende å storlek och beskaffenhet i öfrigt samt pris motsvarade den inkvar-

tering in natura, som enligt kommitténs förslag skulle tillkomma vederbörande. I den mån ingen af dessa utvägar lämpligen kunde anlitas, borde ersättning för bostad och bränsle utgå i enlighet med af kommittén angifna grunder och med tillämpning af den gruppering af stationerna i afseende å hyrespriser, som förekomme i kommitténs betänkande.

I sammanhang härmed har utskottet förehaft till behandling i ärendet väckta motioner, inom Första Kammaren af grefve *Carl Taube* (n:o 75) och herr *E. Hägglund* (n:o 79), samt inom Andra Kammaren, af herrar *J. Wid'n* (n:o 270), *E. Räf* (n:o 271), *E. L. Camitz* (n:o 272), *O. G. Erikson* (n:o 274), *K. E. O. Kjellberg* (n:o 275), *K. G. Karlsson* (n:o 277), *J. J. Byström* (n:o 279), *E. L. Camitz* (n:o 280), *F. Berglund m. fl.* (n:o 281), *H. Lindqvist m. fl.* (n:o 282) och *C. H. P. af Burén* (n:o 283).

Af det vid propositionen fogade utdraget af statsrådsprotokollet inhämtas *dels* att Kungl. Maj:t den 30 januari 1906 tillsatt en kommitté att afgifva yttrande och förslag till reglering af löneförhållandena för järnvägsstyrelsen och järnvägsstaten i öfrigt, hvilken kommitté afgifvit sitt betänkande den 18 februari 1907, *dels ock* att Kungl. Maj:t den 4 augusti 1906 likaledes uppdragit åt en kommitté att afgifva yttrande och förslag beträffande förändrad organisation af järnvägsstyrelsen och därunder lydande förvaltningar, hvilken kommitté i anledning häraf afgifvit betänkande den 8 mars 1907. Öfver de båda kommittéernas betänkanden har järnvägsstyrelsen afgifvit utlåtanden, öfver löneruleringskommitténs den 12 mars 1907 och öfver organisationskommitténs den 30 i samma månad. Härjämte har kammarrätten den 28 mars 1907 afgifvit underdånigt utlåtande i anledning af hvad organisationskommittén föreslagit beträffande sättet för granskning af järnvägsförvaltningen.

En redogörelse för hufvuddragen af organisationskommitténs betänkande samt järnvägsstyrelsens och kammarrättens afgifna utlåtanden angående omorganisationsförslaget i dess helhet återfinnas å sid. 5—46 i statsrådsprotokollet. Beträffande löneruleringskommitténs betänkande och enskilda delar af organisationskommitténs betänkande hänvisas till sid. 46 och följande.

Kungl. Maj:ts förslag är i vissa afseenden afvikande från hvad af kommittéerna föreslagits; och vill utskottet här nedan lämna en kortfattad redogörelse för de väsentligaste af berörda olikheter.

Generaldirektörens arfvode har af organisationskommittén föreslagits till 25,000 kronor (sid. 197). Kungl. Maj:t anser däremot (sid. 202), att arfvodet icke bör i aflöningsreglementet uppföras med visst bestämdt belopp, utan att åt Kungl. Maj:t bör öfverlämnas att bestämma detsamma inom vissa gränser, lägst 25,000 och högst 30,000 kronor.

I fråga om styrelsens organisation förefinnes till en början den skillnad emellan organisationskommitténs och Kungl. Maj:ts förslag, att kommittén föreslår till bibehållande nuvarande öfverdirektörerna under benämningen *afdelningschefer*, medan ifrågavarande befattningar äro helt och hållet uteslutna i det kungl. förslaget (sid. 15 o. 41).

Beträffande styrelsens särskilda afdelningar är att märka följande:

Kommittén förordar inrättande af en ny notarietjänst å *administrativa afdelningen* (sid. 172). Kungl. Maj:t finner afdelningens uppdelande i två byråer vara af behofvet påkalladt på grund af indragningen af afdelningschefsbefattningarne. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle sålunda tillkomma en byrådirektörstjänst, i sammanhang hvarmed den ifrågasatta nya notarietjänsten blefve obehöflig (sid. 176 o. 177).

Den enligt Kungl. Maj:ts förslag byrådirektörerna åliggande föredragningsskyldighet föranleder, att det särskilda tilläggsarfvode, som enligt kommitténs förslag skulle tillkomma byrådirektören å den under *banafdelningen* lydande bangårdsbyrån för den honom enligt förslaget åliggande särskilda föredragningsskyldighet, icke skulle komma att utgå (sid. 177).

Den *kommersiella* afdelningen skulle enligt kommitténs förslag delas på två byråer; en personbyrå och en godsbyrå (sid. 174 o. 175), enligt Kungl. Maj:ts förslag däremot på tre, nämligen en persontrafik-, en inländsk godstrafik- och en utländsk godstrafikbyrå (sid. 178). Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle sålunda erfordras ytterligare en byrådirektör å nämnda afdelning.

Förste vaktmästaren inom styrelsen skulle enligt löneregleringskommitténs förslag icke erhålla ett särskildt tillägg utöfver det vaktmästare tillkommande arfvode såsom Kungl. Maj:t föreslagit utan arfvode till honom utgå efter en särskild skala, nämligen 1,080 till 1,440 kronor (sid. 167 o. 170).

I fråga om de af såväl organisationskommittén som Kungl. Maj:t föreslagna *järnvägsfullmäktige* förefinnas mellan de båda förslagen två skiljaktigheter rörande fullmäktiges funktion. Enligt kommitténs förslag (sid. 11) skulle fullmäktige närvara vid behandling af alla ärenden, som nu förekomma i järnvägsstyrelsens plenum, med undantag af personalärenden, och därvid jämväl äga rösträtt, hvaremot fullmäktige enligt

Kungl. Maj:ts förslag (sid. 37 o. 38) skulle hafva att närvara endast då chefen ansåge dem lämpligen böra deltaga i handläggningen af förekommande ärenden. Kungl. Maj:t anser rösträtt icke böra tillkomma fullmäktige, utan endast rätt att, då beslutet icke öfverensstämmer med deras mening, låta anteckna densamma till protokollet.

Beträffande de till vissa befattningshafvare utgående *felräkningspenningarne* har Kungl. Maj:t, utöfver hvad löneregeringskommittén föreslagit, hemställt att till befattningshafvare, som enligt styrelsens uppdrag verkställer utbetalning af aflöning till personal vid styrelsens kontor, uppgående till minst 100,000 kronor för år, måtte utgå felräkningspenningar med 25 öre för hvarje fullt tusental kronor (sid. 97 o. 98).

Hvad härefter angår personalen i distrikten skulle *byråassistenter och expeditjonsföreståndare* enligt kommitténs förslag komma att åtnjuta arfvode af lägst 3,000 och högst 3,900 kronor (sid. 147). Kungl. Maj:t, som icke ansett sig kunna förorda kommitténs förslag härutinnan, har höjt nämnde befattningshafvares arfvode till resp. 3,300 och 4,200 kronor (sid. 163).

För befattningshafvare, tillhörande den s. k. *stationskarlsgruppen*, d. v. s. kvinnliga kontorsbiträden, vaktmästare, banvakter, vagn- och stallkarlar, förrådsvakter samt stationskarlar, hvilka samtliga skulle uppbära ett begynnelsearfvode af 780 kronor och slutarfvode af 1,080 kronor, föreslår kommittén, att de skulle uppnå det högsta arfvodet efter 15 år, efter att hafva uppburit 5 ålderstillägg, hvardera om 60 kronor (sid. 102). Häruti har Kungl. Maj:t, hvad beträffar vaktmästare, vagn- och stallkarlar, förrådsvakter samt stationskarlar, företagit den ändring, att det sista ålderstillägget uppnås redan efter 12 år, därigenom att de båda sista ålderstilläggen sammanslås till ett.

Kommittén har vidare föreslagit, att samtliga befattningshafvare, tillhörande förenämnda grupp, med undantag af kvinnliga kontorsbiträden, äfvensom portvakter å 1:a klassens stationer eller vid verkstäder, stationskarlsförmän och gifta kontorsbiträden, som hafva yttre tjänstgöring, måtte beredas fria bostäder antingen uti genom statens järnvägars försorg uppförda eller ock i af statsbaneförvaltningen från änke- och pupillkassan förhyrda hus eller, i den mån icke någon af dessa utvägar kunde anlitas, genom förhyrande af enskilda lägenheter. Kungl. Maj:t anser emellertid på anförda skäl (sid. 74—76) någon större byggnadsverksamhet för ifrågavarande ändamål under den närmaste tiden icke böra företagas.

Hvad angår den handläggning af *bestraffningsfrågor*, som enligt såväl organisationskommitténs som Kungl. Maj:ts förslag bör förekomma i samlad distriktsförvaltning, anser Kungl. Maj:t, att kommitténs förslag i fråga om dessa ärendens behandling bör kompletteras på det sätt, att ärendena föredragas af distriktssekreteraren, som jämväl äger att deltaga i öfverläggningarna och beslutet (sid. 36).

Medan enligt nu gällande bestämmelser ålderstillägg för befattningshafvare med fast arfvode ej får tillträdas förrän vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänstealdern blifvit uppnådd, förordar lönereglerykommittén, att kalenderkvartalet skulle i detta afseende vara bestämmande för en hvar befattningshafvare. Kungl. Maj:t finner emellertid, att nuvarande bestämmelser i berörda hänseende böra bibehållas (sid. 213).

I fråga om befattningshafvares rätt att jämväl innehafva annan tjänst anser Kungl. Maj:t att 7 §:ns i aflöningsreglementet föreskrifter härom böra bringas i öfverensstämmelse med motsvarande föreskrifter för de statstjänare, för hvilka vid innevarande års Riksdag förslag till löneroglering blifvit framlagda (sid. 217).

I fråga om granskningen af järnvägsförvaltningen äro organisationskommittén och Kungl. Maj:t af olika meningar beträffande kammarrättens granskningsplikt. I sammanhang med införande af den sakliga granskningen af förvaltningen genom öfverrevisorerna, hvilken anordning af såväl kommittén som Kungl. Maj:t förordats, skulle enligt kommitténs mening kammarrättens granskning kunna undvaras och för den formella granskningen anställas särskilda siffergranskare. Kungl. Maj:t finner däremot kammarrättens ifrågavarande granskningsplikt böra bibehållas, på grund hvaraf de ifrågasatta siffergranskarne äro obehöfliga (sid. 12 o. 39).

Slutligen föreligger en viss skiljaktighet mellan lönereglerykommitténs förslag till förändrad lydelse af § 54 i instruktionen för järnvägsstyrelsen med underlydande distriktsförvaltningar och den affattning Kungl. Maj:t anser böra gifvas åt samma paragraf. Enligt kommitténs förslag borde senare stycket af §:n erhålla följande lydelse:

»Det är en hvar befattningshafvare förbudet att lägga hinder i vägen för tjänstens punktliga fullgörande genom nedläggande af arbetet utan erhållen ledighet eller afsked eller genom otillbörligt fördröjande af arbetet. Förseelse häremot eller förberedelse eller uppmaning till sådan förseelse anses, där handlingen icke faller under allmän lag, såsom sådant tjänstefel af svårare beskaffenhet, därå enligt §§ 59 och 94 afsättning kan följa.»

Kungl. Maj:t anser emellertid hvad §:n innehåller om förberedelse till förseelse af ifrågavarande slag böra uteslutas och uppmaning härtill endast i det fall böra medföra någon påföljd, då uppmaningen sker inför samladt järnvägsfolk.

Den mest i ögonen fallande skiljaktigheten mellan kommittéförlaget och det af Kungl. Maj:t för Riksdagen framlagda är den, som afser afdelningschefernas inom styrelsen bibehållande eller afskaffande. För ett rätt bedömande af denna fråga anser utskottet det vara nödvändigt, att mera utförligt redogöra för hvad kommittébetänkandet därutinnan innehåller och för hvad därmed närmast äger samband.

Den kommitté, som plägar benämnas 1893 års järnvägskommitté, och hvars arbete låg till grund för den nuvarande organisationen af järnvägsförvaltningen, anmärkte mot den dåvarande organisationen, först och främst, att allt för stark centralisation vore rådande inom järnvägsförvaltningen. Gränsen mellan styrelsens och de lokala myndigheternas, d. v. s. afdelningsföreståndarnes vid trafikdistrikten befogenhet vore icke närmare uppdragen genom sammanförda reglementariska bestämmelser, utan förhållandena hade i detta afseende till icke ringa del ordnats allenast genom praxis. Detta hade ledt därhän, att den själfständiga beslutanderätt, som tillkom afdelningsföreståndarne, icke vore synnerligen stor, ett förhållande, som med tydlighet framträdde, om man med ledning af styrelsens diariéer i detalj granskade arten och beskaffenheten af de ärenden, hvilka under en viss tidsperiod faktiskt gjorts till föremål för styrelsens afgörande.

Af den starka centralisation, som således förefunnes, hade olägenheter uppstått, hvilka antingen härflöte ur förvaltningsformens egen natur eller vore att tillskrifva den omständigheten, att styrelsen genom centralisationen erhållit en alltför tung arbetsbörda. Till förra gruppen räknade kommittén dels det förhållandet, att en del till den löpande tjänsten hörande ärenden icke erhöle den snabba behandling, som vore önskelig och möjlig, dels ock den olägenheten att, då förvaltningen vore koncentrerad i hufvudstaden och distriktsbefälet saknade vederbörlig myndighet, den trafikerande allmänheten icke komme i nog direkt beröring med sådana representanter för förvaltningen, med hvilka den kunde träffa mera ingående aftal och öfverenskommelser.

Hvad anginge de svårigheter, som föranledts däraf, att en alltför tung arbetsbörda ålåg styrelsen, vore det uppenbart, att en sådan arbetsbörda i många olika afseenden måste hafva en menlig och hämmande inverkan på verkets förvaltning. Sålunda föranledde det hopade arbetet, att afgörandet af en del ärenden fördröjdes, och att, då de

ärenden, som hörde till den löpande tjänsten, ofta vore af beskaffenhet att icke kunna uppskjutas, det blefve de stora, grundligare utredning kräfvande frågorna, som man nödgades skjuta åt sidan, och af dessa senare framför allt sådana, som berodde på styrelsens eget initiativ. Men inom ett verk sådant som statens järnvägsförvaltning med dess rörlighet, dess hastiga utveckling och dess nära samband med det kommersiella lifvets skiftande företeelser vore förmågan af initiativ hos styrelsen af den allra största betydelse. Den tryckande arbetsbördan föranledde också därtill, att en hvar af afdelningscheferna vore så upptagen af sin egen afdelnings ärenden, att han icke hunne följa med de öfriga afdelningarnas arbeten samt verkets skötsel i dess helhet i den utsträckning, som önskligt vore, och att till följd däraf samarbetet mellan styrelsens ledamöter försvårades

Kommittén, som jämväl ansåg sig böra, i den mån sådant läte sig göra, söka bringa den centrala järnvägsförvaltningen i närmare öfverensstämmelse med öfriga centrala administrativa verk, framhöll vidare, att den växande arbetsbördan hos styrelsen framkallat en lätt förklarlig sträfvan att skapa så enkla former som möjligt för ärendenas handläggning och afgörande. En dylik sträfvan kunde nog vara riktig inom ett industriellt verk, men det vore i detta fall att märka, att det industriella verket tillika vore en statsinstitution, som skulle stå under offentlig kontroll, och att den relativt vidsträckt myndighet, som tillkomme verket, gjorde en dylik kontroll så mycket nödvändigare.

Slutligen angaf kommittén såsom en af de förnämsta bristerna i järnvägsförvaltningens dåvarande organisation saknaden af en verkligt sammanhållande kraft inom distriktet. Den myndighet, t. f. intendenten i detta afseende utöfvade, vore nämligen faktiskt föga betydande. Förvaltningen vore därför delad i särskilda afdelningar, som vore af hvarandra tämligen oberoende. Särskildt hade bestämmelsen, att en hvar afdelningsföreståndare skulle direkt inför afdelningschefen inom styrelsen ansvara för den inre ordningen och hushållningen, haft till följd, att vederbörande öfverdirektörer i större eller mindre utsträckning kommit att ingripa i linjeförvaltningens skötsel. Detta åter hade föranlett, att distriktsbefälet i första rummet betraktade sig såsom de särskilda styrelseafdelningarnas speciella förvaltningsorgan å linjen och mindre kommit att framstå såsom en distriktet och dess behof genom verkligt samarbete representerande enhet. Någon mera permanent inspektion utöfver den, som kunde utöfvas af styrelsens chef och ledamöter, kunde med denna organisation icke förekomma, och den bristande sammanhållningen mellan afdelningsföreståndarna hade jämte den mindre själf-

ständiga ställning, som dessa befattningshafvare intoge, haft till följd, att styrelsen i de lokala myndigheternas utlåtande icke alltid kunde påräkna ett fullt tillfredsställande och allsidigt underlag för sina beslut.

För att undanröja de olägenheter, som sålunda vidlåde den dåvarande organisationen, ansåg kommittén, att de lokala myndigheterna borde erhålla en starkare organisation. Detta skulle åstadkommas först och främst därigenom, att i spetsen för distriktet ställdes en distriktförvaltning, som skulle sammanträda till gemensam öfverläggning och beslut i alla ärenden, hvilka anginge förvaltningen i allmänhet eller eljest vore af den vikt eller beskaffenhet, att samarbete mellan de olika afdelningarna borde ifråga om dem äga rum. Därjämte ansåg kommittén, att distriktschefsbefattningar borde inrättas. Endast genom anställande inom distriktet af en verklig chef syntes nämligen den nödiga enheten och sammanhålningen inom distriktets förvaltning kunna uppnås och förvaltningens ordförande erhålla tillräckligt inflytande gent emot öfriga afdelningsföreståndare.

Kommittén hade till en början tänkt sig, att distriktschefen skulle vara en särskild tjänsteman och således icke vid sidan af distriktschefsbefattningen utöfva föreståndarskapet öfver någon annan afdelning inom distriktet än byråafdelningen. En sådan anordning syntes också kommittén vara den ur principiell synpunkt riktigaste. Kommittén hade dock frånträdt denna ståndpunkt och, för att bereda distriktschefen, som inom förvaltningen skulle representera det mera affärsmässiga elementet tillfälle att mera omedelbart lägga hand vid göromålen inom trafikafdelningen och därigenom bereda honom möjlighet att noggrannt följa och blifva förtrogen med förhållandena inom denna förvaltningens hufvudgren, föreslagit, att distriktschefen tillika skulle fungera såsom föreståndare för, utom byråafdelningen, jämväl trafikafdelningen.

En gifven förutsättning för inrättandet af distriktsförvaltningar af den sammansättning och med den befogenhet, som ofvan har angifvits, ansåg kommittén det vara, att distrikten erhöles en relativt stor omfattning samt följaktligen blefve jämförelsevis få till antalet; och hade kommittén kommit till den uppfattningen, att distriktens antal lämpligen borde bestämmas till fyra.

Kungl. Maj:t godkände i nu omhandlade delar kommitténs förslag samt ingick till 1897 års Riksdag med nådig proposition i ämnet, därvid Kungl. Maj:t underställde Riksdagens pröfning ett af kommitténs uppgjort förslag till aflöningsreglemente. Organisationsfrågan gjordes icke till föremål för Riksdagens pröfning i vidare mån, än densamma berördes af aflöningsreglementets bestämmelser.

Riksdagen biföll i hufvudsak Kungl. Maj:ts proposition och godkände därigenom indirekt den föreslagna organisationsförändringen, hvilken dock af Riksdagen betecknades endast såsom ett försök.

Den af 1893 års järnvägskommitté föreslagna förändrade organisationen af statens järnvägsförvaltning blef därefter, med vidtagande af ändring hufvudsakligen i fråga om arten af personalens anställning, fastställd genom den af Kungl. Maj:t den 15 oktober 1897 utfärdade instruktionen för järnvägsstyrelsen med underlydande distriktsförvaltningar.

Denna instruktion är fortfarande gällande. Dock hafva i detaljerna af den genom densamma fastställda organisationen vidtagits vissa förändringar. I detta afseende torde här böra särskildt nämnas, hurusom den 2 september 1898 nådigt tillstånd meddelades till anställande för viss tid af en särskild öfveringenjör med åliggande att inom styrelsen föredraga och handlägga ärenden rörande nya järnvägsbyggnader för statens räkning, hvilket medgifvande sedermera ständigt förnyats, att sedan år 1902 hos styrelsen varit för ett år i sänder anställd en adjungerad ledamot för handläggning af de till taxeyrån och kontrollkontoret hörande ärendena med samma befogenhet, som tillkommer en öfverdirektör; att genom nådigt bref den 15 november 1901 bestämts, att statens järnvägar från ingången af år 1902 skulle fördelas i fem distrikt, samt att genom särskilda Kungl. Maj:ts och Riksdagens beslut vissa sådana befattningar tillkommit, hvilkas antal är i aflöningsreglementet bestämdt, äfvensom ökning skett i antalet af de inom styrelsen befintliga byråerna.

Styrelsen utgöres af en generaldirektör såsom styrelsens chef, fyra öfverdirektörer såsom ledamöter och chefer, en för administrativa afdelningen, en för banafdelningen, en för maskinafdelningen och en för trafikafdelningen, samt för närvarande därjämte dels en öfveringenjör för statens järnvägsbyggnader (från öfveringenjörens verksamhetsområde har undantagits handläggningen af ärenden, som angå undersökning och utredning af den så kallade inlandsbanan; och är en särskild tjänsteman förordnad att tills vidare under år 1907 med den befogenhet, som tillkommit öfveringenjören, handlägga dessa ärenden) och dels en adjungerad ledamot för taxe- och kontrollärenden.

Generaldirektören är i första rummet Kungl. Maj:t ansvarig för statens järnvägars förvaltning. Han äger ensam beslutanderätt i alla de ärenden, i hvilkas pröfning han deltagit.

Öfverdirektör — liksom ock öfveringenjören, hvilken intager en mera själfständig ställning än öfriga föredragande, samt adjungerade

ledamoten — åligger att bereda samt inför generaldirektören föredraga eller själf afgöra de ärenden, hvilka tillhöra hans afdelning.

De till järnvägsstyrelsens handläggning hörande ärendena afgöras dels af generaldirektören i plenum, där förutom föredraganden minst en annan ledamot skall vara tillstädes, dels af generaldirektören i närvaro endast af föredraganden, dels ock af vederbörande ledamot allena. Fattar generaldirektören beslut, som strider mot föredragandens eller annan tillstädesvarande ledamots åsikt, äger denne att låta till protokollet anteckna sin skiljaktiga mening.

I plenum handläggas viktigare, i instruktionen, särskildt angifna ärenden, såsom Kungl. Maj:ts bref och remisser, arbetsordningar, instruktioner, tjänstgöringsreglementen, förslag till taxor och trafikreglementen, åtskilliga personalärenden, förslag till kostnads- och arfvodesstater, frågor om nya byggnader och anläggningar, om anläggning af nya järnvägar för statens räkning och om väsentliga förändringar i bantågens anordning, viktigare öfverenskommelser med främmande transportförvaltningar angående samtrafik samt dessutom ärenden, som generaldirektören finner böra göras till föremål för gemensam behandling.

Utan föregående föredragning äger öfverdirektör att genom remiss eller särskild skrifvelse infordra förklaringar, upplysningar eller yttranden för ärendenas beredning. Öfverdirektör äger att genom direkta ordres till distriktsförvaltningarna meddela detaljbestämmelser, som utgöra omedelbar tillämpning af styrelsens beslut eller af gällande reglementen, instruktioner och taxor. Öfverdirektör äger äfven i öfrigt att meddela beslut i ärenden af beskaffenhet, att de icke finnas i hvarje särskildt fall påkalla styrelsens pröfning. Hvilka ärenden skola såsom sådana anses, bestämmas af styrelsen, och beslutet anmäles hos Kungl. Maj:t. För närvarande är emellertid befogenhet i sistnämnda afseende tillagd endast öfverdirektören för trafikafdelningen, som erhållit bemyndigande att själfständigt afgöra frågor om restitution af biljettafgifter samt vissa vagnfördelningsfrågor.

Hvarje distrikt förvaltas af en distriktsförvaltning, bestående af en distriktschef, som tillika är föreståndare för administrativa afdelningen och trafikafdelningen, en bandirektör, föreståndare för banafdelningen samt en maskindirektör, föreståndare för maskinafdelningen. Den i Örebro för lokomotivreparationer anlagda centralverkstaden skötes af en särskild maskindirektör, som i stället för maskindirektören vid första distriktet handlägger ärenden rörande centralverkstaden med afdelningsföreståndare tillkommande rättigheter och skyldigheter.

Närmast under afdelningsföreståndarna äro anställda:
vid administrativa afdelningen en distriktssekreterare och ombudsman samt en distriktskassör,
vid banafdelningen en baningenjör för hvarje bandirektörs expedition och en baningenjör för hvarje bansektion,
vid maskinafdelningen en eller flera maskiningenjörer vid hvarje distrikt samt
vid trafikafdelningen dels en trafikinspektör för hvarje trafiksektion och dels en militärassistent för handläggning af militära transportärenden.

Hvad angår ärendenas handläggning inom distriktförvaltningen, sammanträder distriktsförvaltningen till gemensam öfverläggning och beslut eller till så kallad samlad distriktsförvaltning i alla sådana ärenden, som angå förvaltningen i allmänhet eller eljest äro af den vikt och beskaffenhet, att samarbete mellan de olika afdelningarna ifråga om dem bör äga rum. Vederbörande afdelningsföreståndare är därvid töredragande. Beslutanderätten tillkommer distriktschefen ensam med rätt för medlem af distriktsförvaltningen att till protokollet anteckna skiljaktig mening. I samlad distriktsförvaltning skola handläggas bland annat följande ärenden, i hvad de röra distriktet, nämligen förslag till kostnads- och arfvodesstater, förslag till nya byggnader och anläggningar samt om- och tillbyggnader, förslag till tidtabell för ordinarie bantåg, vissa personalärenden samt öfriga ärenden, som äro af beskaffenhet att kunna erfordra gemensam handläggning, då sådant påyrkas af någon medlem af distriktsförvaltningen. De till linjeförvaltningen hörande ärenden, som icke äro föremål för handläggning af samlad distriktsförvaltning, afgöras af de särskilda afdelningsföreståndarne hvar för sig.

Distriktschefen är såsom distriktsförvaltningens chef styrelsen i första hand ansvarig för den allmänna ordningen och ekonomien inom distriktet med skyldighet bland annat att tillse, att instruktioner och reglementen efterleivas, samt att samverka äger rum mellan de olika afdelningarna. Såsom föreståndare för administrativa afdelningen åligger distriktschefen att handlägga distriktet rörande ärenden, som tillhöra administrativa afdelningen, och såsom föreståndare för trafikafdelningen åligger honom bland annat att i taxefrågor göra framställningar hos styrelsen äfvensom med vederbörande trafikanter ingå aftal under förutsättning af styrelsens godkännande, att anordna sådana tåg inom distriktet, som icke äro upptagna i tidtabellen, i de fall där sådant icke tillkommer trafikinspektör, att enligt fastställda grunder bestämma ersättning för skadadt eller förkommet gods, att bevilja fraktkredit åt trafi-

kanter, att ordna och kontrollera stations- och tåg tjänsten samt att i öfrigt handlägga distriktet rörande ärenden af beskaffenhet att tillhöra trafikafdelningen, allt i de fall, där detta icke tillkommer trafikinspektör.

Bandirektören åligger att tillse, att de till utförande under året bestämda arbetena verkställas och att därför fastställda anslagsbelopp icke öfverskridas, att öfva tillsyn öfver bana och husbyggnader m. m. äfvensom ombesörja underhållet däraf i den utsträckning, han finner vara behöfligt och för ändamålet anvisade anslag medgifva, hvad husbyggnader beträffar dock icke i de fall, där detta uppdragits åt föreståndaren för maskinafdelningen, samt att ordna och kontrollera banans bevakning inom distriktet.

Maskindirektören åligger att i vederbörlig ordning tillhandahålla den för trafikens bedrivande erforderliga dragkraften jämte den för dennas skötsel behöfliga personal, att ombesörja den rullande materielens underhåll, att utöfva högsta ledningen af distriktets verkstäder (med undantag af centralverkstaden i Örebro), att öfva tillsyn öfver och ombesörja underhållet af afdelningen tilldelade byggnader, anläggningar och maskinerier, att ansvara för distriktsförrådet samt att ordna och kontrollera maskin-, förråds- och verkstadstjänsten inom distriktet.

Hvarje afdelningsföreståndare är ansvarig för att tjänsten inom hans afdelning på ett tillfredsställande sätt skötes samt äger att i sådana personalärenden, som närmast angå afdelningen, utöfva viss myndighet och vidtaga vissa åtgärder.

Mot denna nu gällande organisation har 1906 års järnvägskommitté riktat åtskilliga hufvudmärkningar, i hvilket hänseende utskottet får hänvisa till betänkandet sid. 30 och följande.

Hvad den styrelsens ledamöter påhvilande arbetsbördan beträffar, hade det decentralisationsförsök, som på grund af 1893 års kommittés förslag verkställdes, endast medfört ringa påföljd och ehuru det visserligen för närvarande i distriktsförvaltningarna finnes linjemyndigheter med en organisation, som tydligen angifver, att de icke äro afsedda att allenast vara styrelsens utförande organ i distrikten, hafva linjemyndigheterna dock i verkligheten endast i ringa grad kommit att äga själfständig beslutanderätt.

1893 års kommitté föreslog införandet af distriktsförvaltningsinstitutionen för att inom järnvägsförvaltningen få genomförd en decentralisation, och kommittén hemställde därför, att en utvidgning skulle äga rum af de lokala myndigheternas befogenhetsområde, och att starka distriktsförvaltningar skulle skapas. Kommittén angaf emellertid icke omfattningen af denna utvidgning på annat sätt, än att kommittén

tillstyrkte, att till distriktsförvaltningarnas afgörande skulle öfverlämnas vissa personalärenden, såsom åtskilliga ärenden rörande tjänstledighet och sjukaflöning åt underlydande personal samt rörande antagande, befordrande, transporterande och afskedande af särskildt den lägre personalen, vidare en del ärenden rörande tilldelande af gratifikationer eller ersättning för arbete på öfvertid åt viss personal, frågor angående tillstånd för enskilda till anläggningar inom järnvägens område, åtskilliga ärenden rörande restaurationsväsendet, frågor om beviljande af fraktkredit och vissa frågor om tåganordningar samt, såsom orden lyda, »många andra ärenden af skilda slag, som enligt hvad diarierna utvisa nu göras till föremål för styrelsens afgörande».

I den i hufvudsaklig öfverensstämmelse med nämnda kommittés förslag utfärdade instruktionen af den 15 oktober 1897 stadgas beträffande distriktsförvaltningarna i § 62, att statens järnvägar för linjeförvaltningens handhavande indelas i distrikt, samt i § 63, att hvarje distrikt förvaltas, i enlighet med hvad i instruktionen samt särskildt utfärdad arbetsordning närmare föreskrifves, af en distriktsförvaltning. Någon allmänt angifven gräns mellan styrelsens och distriktsförvaltningens befogenhet eller någon norm, efter hvilken en arbetsordning skulle utarbetas, förekommer icke i instruktionen. Någon arbetsordning har ej heller blifvit upprättad.

Distriktschefen samt de öfriga afdelningsföreståndarne äro hufvudsakligen verkställande organ, som i distrikten handhafva den löpande tjänsten. Dessutom har i instruktionen beslutanderätt i vissa särskildt omförmälda afseenden tillagts linjemyndigheterna.

Vid sin granskning af den nuvarande järnvägsorganisationen har 1906 års kommitté tyckt sig finna, att det inom distriktsförvaltningarna, sådana de för närvarande äro organiserade, icke förefinnes den enhetlighet, som varit afsedd och som måste fordras af en dylik institution.

Genom instruktionens bestämmelser, att gemensamma sammanträden skola hållas, och att ärenden, hvilka angå förvaltningen i allmänhet eller eljest äro af den vikt eller beskaffenhet, att samarbete mellan de olika afdelningarna bör i fråga om dem äga rum, skola handläggas vid dessa sammanträden eller i så kallad samlad distriktsförvaltning, har visserligen någon förbättring inträdt beträffande samarbetet mellan de olika afdelningsföreståndarne. Det har dock syntts kommittén, att inom distriktsförvaltningarna fortfarande saknas den verkligt enande och sammanhållande kraft, som med den nuvarande organisationen eftersträfvats.

1893 års kommitté yttrade, att det vore endast genom anställandet af en verklig chef, som den nödiga enheten och sammanhållningen inom distriktets förvaltning syntes kunna fullt uppnås, enär en afdelnings föreståndare i en ställning, mera analog med den, som t. f. intendenten intoge, om ock med en i vissa afseenden utvidgad kompetens, svårigen kunde erhålla tillräckligt inflytande gent emot öfriga afdelningsföreståndare.

Distriktschefen har emellertid icke erhållit den chefsställning, som sålunda afsetts. Visserligen stadgas i instruktionen, att distriktschefen såsom distriktsförvaltningens chef är styrelsen i första hand ansvarig för den allmänna ordningen och ekonomien inom distriktet, samt att i ärenden, som föredragas i samlad distriktsförvaltning, distriktschefen ensam äger beslutanderätt. Men å andra sidan har distriktschefen icke blott blifvit i instruktionen, såsom föreståndare för administrativa afdelningen och trafikafdelningen, likställd med de andra afdelningsföreståndare, utan han har enligt aflöningsreglementet tilldelats afdelningsföreståndares arfvode med åtnjutande, då han tjänstgör, af ett tilläggsarfvode efter allenast 500 kronor för år. Distriktschefen äger att göra sin myndighet gällande gent emot de öfriga afdelningsföreståndarne endast i sådana frågor, som handläggas i samlad distriktsförvaltning, samt vid utöfvandet af den honom tillkommande inspektionsrätten, hvarför också afdelningsföreståndarne icke i distriktschefen utan i vederbörande afdelningschef inom styrelsen lära se sin närmaste förman.

Kommittén har ock fäst sig vid den svårighet för distriktschefen i hans tjänsteutövning, som ligger däri, att han hålles utanför de öfverläggningar mellan samtliga afdelningsföreståndare dels vid banafdelningen och dels vid maskinafdelningen, som årligen förekomma inför vederbörande afdelningschefer.

Den svaga ställning, som distriktschefen alltså intager i förhållande till afdelningsföreståndarne, har bland annat till följd, att det svårigen kan lyckas honom att åstadkomma sådan sammanhållning och verkligt samarbete mellan de olika afdelningarna, som erfordras för ett kraftigt fränjande af statsjärnvägarnas ekonomiska ändamål. Detta förhållande visar sig särskildt däri att det i vissa afseenden icke råder tillräcklig likformighet mellan afdelningarna, och att särskildt beträffande den lägre linjepersonalen en alltför skarp åtskillnad äger rum mellan personal å olika afdelningar, så att befattningshafvare, som tillhör en afdelning, anser sig icke behöfva taga någon del i arbete, som närmast tillhör annan afdelnings område.

Efter att hafva framhållit dessa olägenheter, hvilka vidlåda den nu rådande organisationen af järnvägsförvaltningen öfvergår kommittén till att framlägga förslag till förändringar i den nuvarande organisationen.

Härvid påpekar kommittén till en början, att för undanröjandet af de förefintliga olägenheterna finnas två olika vägar, hvilka i korthet skulle kunna karaktäriseras så, att den ena afser att bringa linjemyndigheternas yttre organisation i öfverensstämmelse med den jämförelsevis osjälfständiga ställning, som nu tillkommer dem, och den andra att gifva dem en själfständighet, som svarar mot deras yttre organisation.

Enligt det förra af dessa sätt för genomförandet af en organisationsförändring, såsom det plägar framställas, skulle linjemyndigheterna göras till uteslutande utförande organ med själfständig beslutanderätt hufvudsakligen endast i fråga om rena verkställighetsåtgärder. Distriktsförvaltnings- och distriktschefsinstitutionerna, sådana desamma nu förefinnas, skulle försvinna, och de olika afdelningsföreståndarne i distrikten ställas direkt under vederbörande afdelningschefs, öfverdirektörs, befäl. I styrelsens och framför allt i afdelningschefernas inom styrelsen händer skulle således läggas icke endast ledningen utan till stor del också skötseln af järnvägsförvaltningen. Med en sådan organisation af linjemyndigheterna skulle gifvetvis antalet löpande ärenden inom styrelsen snarare ökas än förminskas. Med hänsyn härtill har det därför vid framställandet inom kommittén under ett jämförelsevis tidigare stadium af dess verksamhet af ett förslag till organisationsförändring, hvilande på nyss angifna grundsatser, ansetts nödvändigt att en mera väsentlig förändring jämväl af styrelsens organisation ägde run; och denna förändring ansågs böra bestå däri, att genom bestämmelser i instruktion och arbetsordning skulle från chefen till afdelningscheferna inom styrelsen och från dessa till de befattningshafvare, som inom styrelsen äro dem närmast underordnade, nämligen byrådirektörerna, öfverlämnas befogenhet att i väsentlig utsträckning afgöra vissa ärenden eller grupper af ärenden.

Den andra utvägen att undanröja det anmärkta missförhållandet är att med bibehållandet och utvecklandet af distriktsförvaltnings- och distriktschefsinstitutionerna utvidga det område, inom hvilket linjemyndigheterna äga själfständig beslutanderätt. För sådant ändamål skulle från styrelsen till linjemyndigheterna öfverflyttas förvaltningsuppgifter och därmed också den slutliga handläggningen af ärenden — företrädesvis sådana, som afse järnvägsförvaltningens omedelbara skötsel — i sådan omfattning, att linjemyndigheterna därigenom verkligen

komme att intaga en annan ställning inom järnvägsadministrationen än för närvarande.

Det förra af de här ofvan angifna sätten att förändra järnvägsförvaltningens nuvarande organisation vore att återgå till hufvudprincipen för den organisationsform, som tillämpades under åren 1871—1897, det senare att vidare utföra och fullborda den nuvarande organisationsformen; och det plägar i allmänhet göras gällande, att dessa båda olika system, efter hvilka en organisationsförändring skulle kunna äga rum, skulle innebära, det förra en centralisation och det senare en decentralisation af järnvägsförvaltningen. Ett dylikt sätt att karaktärisera de båda systemen är emellertid så tillvida mindre träffande, som å ena sidan jämväl i det så kallade centralisationssystemet måste, därest det nu skulle tillämpas, ingå en decentralisation, ehuru visserligen inom styrelsen, och å andra sidan med det så kallade decentralisationssystemet ingalunda behöfver följa, att icke såväl den verkliga ledningen af förvaltningen som ock afgörandet af sådana frågor, hvilka måste kräffa en enhetlig och därför också central behandling, fortfarande bibehållas inom centralmyndigheten.

Kommittén har därför icke velat upptaga dessa benämningar för betecknande af de olika här ofvan angifna sätten för en ifrågasatt förändring af järnvägsförvaltningens organisation, utan anser kommittén det vara lämpligare att efter det personliga organ, som i hvartera af de båda nu ifrågavarande systemen skulle förmedla förbindelsen mellan styrelsen och linjen, benämna det förra öfverdirektörssystemet och det senare distriktschefssystemet.

Uti en till 1897 års Riksdag afgifven motion rörande lönereglering för personalen vid statens järnvägar har beträffande ett sådant system för organisationen af statens järnvägsförvaltning, som kommittén benämnt öfverdirektörssystem, anförts, att med ett dylikt system linje-myndigheterna visserligen icke skulle komma att handlägga de ärenden, som företrädesvis beröra allmänheten, men att i öfrigt den befogenhet, som med detta system skulle tillkomma dessa myndigheter, kunde blifva ganska omfattande i allt hvad som rör den ban-, maskin- och trafik-tekniska delen af förvaltningen. Inom ramen af de årligen fastställda arfvodes- och omkostnadsstaterna skulle nämligen »hvarje afdelningsföreståndare äga att med stor handlingsfrihet handlägga alla ärenden, som angå underhållet af bana och materiel, ordnandet och handhavandet af trafiktjänsten, räkenskapsföringen samt verkstads- och för-rådsväsendet».

Vid jämförelse mellan de båda ifrågakvarande systemen har därjämte framhållits — något som egentligen beror på linjemyndigheternas olika yttre organisation i de olika systemen — att genom ett öfverdirektörssystem i vida högre grad än genom ett distriktschefssystem vinnes enhetlighet och likformighet inom hvar och en af järnvägsförvaltningens olika afdelningar, samt att med det förra systemet, enligt hvilket det ej skulle finnas någon distriktsförvaltning eller distriktschef, de enskilda befattningshafvarne skulle komma att bära det fulla personliga ansvaret för sina åtgärder, då de icke kunna genom hänvisning till sidoordnad inflytande från distriktsförvaltningen eller distriktschefen undandraga sig någon del af detta ansvar.

Kommittén vill visserligen icke förneka, att ett öfverdirektörssystem under mindre och enklare järnvägsförhållanden kan visa sig vara fördelaktigt och lämpligt samt medföra en kraftig och planmässig förvaltning. Det är emellertid först och främst klart, att då det med ett öfverdirektörssystem egentligen icke skulle tillkomma linjemyndigheterna andra förvaltningsuppgifter, än hvad som i vidsträckt mening kan kallas verkställighetsåtgärder, och framför allt icke afgörandet af sådana frågor, som beröra allmänheten, det mot ett sådant system skall med skäl kunna göras gällande, hvad kommittén anmärkt mot den nuvarande organisationen i fråga om den omgång, tidsutdräkt och mångskrifveri, som försorkas af ärendenas gång fram och åter mellan styrelsen och linjemyndigheterna samt svårigheten för allmänheten att erhålla tillfälle att personligen förhandla med de befattningshafvare, som deltaga i frågornas slutliga afgörande. Likaledes gäller också hvad 1893 års kommitté anmärkt mot den då rådande organisationen, nämligen att styrelsen på grund af den bristande sammanhållningen mellan de olika afdelningsföreståndarne icke alltid skulle kunna i myndigheternas utlåtanden och framställningar påräkna ett fullt tillfredsställande och allsidigt underlag för sina beslut.

Mot ett förslag till genomförande inom järnvägsförvaltningen af ett öfverdirektörssystem kan vidare anföras, att på grund af det svenska järnvägsnätets stora geografiska utsträckning och de vidt skilda lokala förhållanden, som äro rådande vid olika delar af detta nät, det måste vara för en centralmyndighet omöjligt att göra sig tillräckligt förtrogen med dem samt att i erforderlig grad beakta och tillgodose dessa olika förhållanden; och olägenheten häraf blir gifvetvis allt större, ju mera genomfördt öfverdirektörssystemet är, ty ju mindre själfständighet, som

lämnas åt linjemyndigheterna, desto mindre kan det från deras sida väntas eget initiativ.

Hvad slutligen angår den enhetlighet och likformighet inom hvarje särskild afdelning, som med ett öfverdirektörssystem skulle vinnas, komme kommittén att därom vidare yttra sig i sammanhang med frågan om linjemyndigheternas organisation. Det borde dock redan nu framhållas, hurusom ett öfverdirektörssystem i hög grad skärper åtskillnaden mellan de tre hufvudafdelningarna, i hvilka järnvägsförvaltningen sönderfaller, och hvilka med tillämpning af ett dylikt system komma att stå jämförelsevis fristående från hvarandra med hvar sin öfverdirektör såsom afdelningens spets inom styrelsen, äfvensom att det måste anses vara af lika stor vikt, att det förefinnes enhetlighet och likformighet mellan de olika afdelningarne som inom samma afdelning. Skulle också med ett öfverdirektörssystem åtgärder kunna vidtagas för att åstadkomma ett bättre samarbete mellan afdelningsföreståndarne, än som förefanns före genomförandet af 1897 års organisation, kommer det med ett sådant system dock aldrig att finnas inom distrikten någon verkligt enande och sammanhållande kraft. Öfvervakandet af enhetligheten och likformigheten mellan de olika afdelningarna kommer med ett sådant system endast att äga rum genom studier af till styrelsen inkommande rapporter och framställningar samt genom inspektioner, hvilka dock med hänsyn till järnvägsnätets omfattning svårligen kunna blifva tillräckligt ingripande.

Det ligger dessutom i sakens natur, att ju mera arbetsbördan inom hvarje särskild afdelning växer, desto större blir utsikten, antingen att afdelningschefen belastas med så omfattande detaljarbete, att han, såsom förhållandet är inom den nuvarande järnvägsorganisationen, omöjligen kan i erforderlig grad hinna ägna sig åt de större uppgifter, som tillkomma honom, eller också — såsom i en organisation enligt det nyss omförmälda förslaget — att den själfständiga beslutanderätt, som skulle tilläggas byrådirektören, måste ökas i sådan grad, att den enhetlighet och likformighet inom afdelningen, som med öfverdirektörssystemet hufvudsakligen afses, måste äfventyras. Med en dylik organisation skulle icke endast ledningen utan äfven skötseln af statsbaneförvaltningen med den mångfald af intressen, som den i sådan egenskap har att tillgodose, koncentreras i styrelsen. Det lärer väl då icke kunna bestridas, att de förvaltningsuppgifter, som i anledning däraf skulle tillkomma denna myndighet, ovillkorligen måste med bannätets utveckling och trafikens ökning tillväxa i en sådan grad och komma att så betunga styrelsen, att den, huru än dess organisation gestaltas, måste

mycket snart komma att sakna rörlighet och handlingskraft. Organisationen kommer alltså med ett öfverdirektörssystem att sakna den elasticitet och den förmåga af anpassning till större förhållanden, som måste vara af den väsentligaste vikt särskildt för styrelsen öfver en järnvägsförvaltning, hvilken hvad såväl bannätet som trafiken beträffar befinner sig i rask tillväxt; och den tidpunkt måste förr eller senare inträda, då ett sådant system skall visa sig omöjligt, något som icke ens anhängarne af ett sådant system torde kunna bestrida.

Hvad däremot angår ett distriktschefssystem, så kan en sådan organisationsform, under förutsättning att förvaltningsuppgifter och därigenom också den slutliga handläggningen af ärenden i tillräckligt hög grad utflyttas till linjemyndigheterna, icke behöfva gifva anledning till sådana anmärkningar rörande fördröjning af ärendenas afgörande m. m., som blifva en följd, då med tillämpningen af ett öfverdirektörssystem den hufvudsakliga beslutanderätten finnes hos styrelsen. I afseende å alla de ärenden, hvilkas definitiva afgörande flyttas från styrelsen till linjeförvaltningen, uppkomma för både allmänheten och verket en välgörande minskning i instansernas antal. Och därigenom att linjemyndigheternas befogenhetsområde utvidgas att omfatta icke endast verkställighet utan jämväl en själfständig skötsel af den lokala förvaltningen, måste tillika hos dessa myndigheter, såsom helhet betraktade, ansvarskänslan stärkas och initiativlusten höjas i vida högre grad än med ett öfverdirektörssystem.

Ett distriktschefssystem kan, om det tillräckligt genomföres, vida bättre än ett öfverdirektörssystem befria icke endast styrelsens chef utan också dess ledamöter från trycket af den arbetsbörda, som mängden löpande ärenden förorsakar. Genom allt större utvidgning af linjemyndigheternas befogenhetsområde kan en sådan organisation anpassa sig efter ökning i trafik och tillväxt i bannät. Den enhetlighet och likformighet inom hvarje särskild afdelning, som öfverdirektörssystemet medför, kan med nu ifrågavarande system vinnas genom inspektion, verkställd af afdelningscheferna, och, därest sådant dessutom skulle visa sig vara erforderligt, genom anordnande af en särskild fackinspektion. Och om de i ett distriktschefssystem ingående distriktsförvaltnings- och distriktschefsinstitutionerna rätt anordnas, kan med tillämpning af ett sådant system icke endast vinnas den sammanhållning och det samarbete inom de olika afdelningarna, som måste eftersträfvast, utan också möjliggöras den tillsyn och det öfvervakande af enhetligheten och lik-

formigheten mellan de olika afdelningarna, som med ett öfverdirektörs-system endast i jämförelsevis ringa grad visat sig kunna åstadkommas.

Det synes kommittén, som om den sålunda anställda jämförelsen mellan de båda system, hvilka kunna läggas till grund för ett förslag till förändring af den svenska statsbaneförvaltningens organisation, otvifvelaktigt gifvit vid handen, att förslaget bör vara byggdt på distriktschefssystemets grundsatser, och att det alltså uti nu förevarande hänseende bör afse en utvidgning af linjemyndigheternas verksamhets- och befogenhetsområden samt ett bibehållande och — om den närmare utredningen gifver sådant vid handen — också en vidare utveckling af distriktsförvaltnings- och distriktschefsinstitutionerna.

Det har redan blifvit antydt, att 1893 års järnvägskommitté, som afgaf sitt betänkande under år 1895, fann rörelsen vid statens järnvägar vara af den omfattning, att en betydande decentralisation borde komma till stånd för att ledningen och skötseln af dessa järnvägar måtte kunna blifva de bästa möjliga. Det torde då vara skäl att något närmare undersöka, huru denna rörelse utvecklats sig under perioden 1895—1906.

Statens järnvägsnät omfattade 3,269 km. år 1895 och 4,199 km. år 1906. År 1895 utgjorde antalet resor nära 5,600,000, år 1906 nära 15,000,000. År 1895 fraktades på statens järnvägar omkring 4,500,000 ton afgiftspliktigt gods. År 1906 hade denna kvantitet stigit till 10,049,000 ton. Totala bruttointkomsten utgjorde år 1895 nära 27,250,000 kronor och år 1906 fullt 60,000,000 kronor.

Det må tilläggas att de till järnvägsstyrelsen inkomna målen utgjorde 3,288 år 1895 och 10,897 år 1906.

De skäl, som föranledde 1893 års kommittés förslag, måste således anses hafva vunnit ytterligare i styrka.

Då den organisationsförändring, som från och med år 1898 genomfördes, och som af 1897 års års Riksdag angafs såsom allenast ett försök, icke kan anses hafva utfallit så som önskad varit, kan det till sist synas, som om det, i trots af hvad kommittén nu anfört, hade bort undvikas att söka vidare framgå på den väg, hvarpå man genom nyssnämnda organisationsförändring inslagit.

Af den redogörelse, kommittén lämnat rörande de hufvudanmärkingar, till hvilka den nuvarande organisationen enligt kommitténs mening gifver anledning, torde emellertid hafva framgått, att de olägenheter, som äro förbundna med denna organisation, hafva sin rot i dess ofullständiga genomförande, ej i den till grund för organisationen liggaande principen.

Kommittén har därför icke tvekat att i sitt förslag, i hvad det afser linjemyndigheterna, upptaga den tanke, på hvilken den nuvarande organisationen hvilar, men kommittén vill tillika söka vidare utveckla denna tanke samt därigenom gifva organisationen den helgjutenhet, som den hittills kommit att sakna. Härmed äro hufvuddragen af kommitténs organisationsförslag i denna del gifna.

Kommittén vill nämligen först och främst hafva verkligt, såsom 1893 års kommitte uttryckte det, starka distriktsförvaltningar, starka genom sin jämförelsevis själfständiga ställning och starka genom sin yttre organisation.

Kommittén hemställer alltså

att för angifvande af förhållandet mellan styrelsens och distriktsförvaltningarnas befogenhet i instruktionen måtte intagas bestämmelse därom, att förvaltningen af statens för allmän trafik upplåtta järnvägar handhafves af järnvägsstyrelsen samt de styrelsen underordnade distriktsförvaltningarna, därvid det företrädesvis tillkommer styrelsen att utöfva förvaltningens ledning, och distriktsförvaltningarna förvaltningens skötsel;

att till fullständiggande af denna hufvudbestämmelse tillika måtte stadgas, att förutom sådana frågor, som angå förvaltningens ledning, inom styrelsen skola handläggas jämväl sådana förvaltningens skötsel afseende ärenden, hvilkas behandling kan tillkomma de särskilda styrelsekontoren, tidtabellsfrågor, frågor rörande vagnfördelningen och taxeväsendet samt andra sådana särskilda förvaltningsuppgifter, beträffande hvilka styrelsen finner skäl uttryckligen förklara, att de skola behandlas centralt;

att sådan ändring måtte vidtagas i bestämmelserna i nämnda kungörelsen angående förbud att utan särskildt tillstånd uppsätta enskilda telegraf-, telefon- eller andra svagströmsledningar å viss mark m. m. den 6 juni 1906, att det må kunna tillkomma distriktsförvaltningarna att utöfva den befogenhet uti olika afseenden, som uti samma kungörelse tillagts järnvägsstyrelsen;

att i instruktionen måtte intagas bestämmelser därom, att distriktsförvaltningarna skola äga befogenhet att afgöra frågor rörande ersättning enligt bestämmelserna i lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 5 juli 1901;

att sådan förändring måtte vidtagas i bestämmelserna i § 4 af gällande instruktion, att det må kunna tillkomma jämväl distriktsförvaltningarna att enligt af Kungl. Maj:t fastställda allmänna grunder ingå öfverenskommelser med andra järnvägsförvaltningar om gemensamt begagnande af stationer;

att genom bestämmelser i arbetsordning, hvilken bör så fort sig göra låter utarbetas, distriktsförvaltningarna måtte beträffande i öfrigt de grupper af ärenden, som i den här ofvan intagna förteckningen upptagits, uttryckligen tillerkännas beslutanderätt i den utsträckning, som kommittén tillika angifvit; samt

att därefter, i enlighet med den i instruktionen angifna normen, frågor, som nu handläggas i styrelsen, i allt större omfattning måtte öfverlämnas till distriktsförvaltningarnas afgörande.

Med den väsentligt större själfständighet, som distriktsförvaltningarna enligt kommitténs förslag sålunda skulle erhålla, anser kommittén också böra följa, att åt distriktschefen bör gifvas chefsställning icke endast till namnet utan också i verkligheten.

Vidare framhåller kommittén den stora vikt och betydelse, som måste ligga däruti, att enhetlighet och planmässighet råda inom hvarje särskild afdelning, liksom ej heller att detta mål kan vinnas endast genom en effektiv fackinspektion, utöfvad från den centrala myndighetens sida. Kommittén finner det dock, såsom kommittén redan haft tillfälle att framhålla, vara minst lika viktigt, att likformighet, sammanhållning och samarbete förefinnas mellan de olika afdelningarna. Den tillsyn och det öfvervakande, som därför erfordras, torde emellertid på grund af den stora utsträckning, som det svenska järnvägsnätet nu har erhållit, vida svårare kunna åstadkommas uteslutande genom centralmyndighetens försorg, än om det inom de olika distrikten finnes den enande kraft, som endast en administrativt ledande chef kan utöfva.

Distriktschefsinstitutionen behöfver ingalunda hindra eller försvåra fackledningen och fackinspektionen inom de särskilda afdelningarna, liksom ej heller distriktschefens befälsrätt behöfver komma i strid med den, som tillkommer den honom närmast öfverordnade myndigheten. Härför förutsättes emellertid med nödvändighet, att distriktschefen lämnas tillfälle att alltid vara väl underrättad i fråga om den fackledning, som från styrelsens sida utöfvas. Distriktschefen bör alltså äga att, så ofta det lämpar sig för honom, vara närvarande, då fackinspektion från styrelsens sida utöfvas, och vid alla sådana sammanträden mellan afdelningsföreståndare och styrelsens ledamöter, vid hvilka beslut fattas eller framtida viktigare åtgärder planläggas, såsom vid behandling af frågor rörande kostnads- och arfvodesstater, nya byggnader och anläggningar m. m. Han måste också, för att icke hållas utanför fackledningen, kunna, på sätt kommittén i fråga om ärendenas behandling inom distriktsförvaltningen komme att föreslå, personligen taga del af alla de order och andra beslut, som kunna af styrelsen meddelas uti nu före-

varande afseende, samt af de åtgärder och beslut, som i anledning där-af vidtagas.

Efter kommitténs förmenande behöfver icke befaras någon verklig befälskonkurrens mellan distriktscheferna och afdelningscheferna i styrelsen. Distriktsförvaltningarnas befogenhetsfär skulle nämligen enligt kommitténs förslag blifva betydligt utvidgad, och afdelningscheferna handla, äfven då de undantagsvis gifva bestämmelser till linjeförvaltningen, redan såsom det nu är ordnad å styrelsens vägnar. Deras beslut äro således gent emot linjeförvaltningen att räkna för styrelsens beslut. Afdelningscheferna äro dessutom chefer för afdelningar *inom styrelsen*, och då de i vissa förvaltningsfrågor eller vid vissa tillfällen gifva föreskrifter, handla de såsom förvaltande en del af styrelsens befogenhet. I regel blir det i alla händelser styrelsen, som beslutar order och meddelar dem. Då en afdelningschef verkställer inspektion, måste han kunna meddela order om brådskande saker, som förete sig, men äfven då är han att anse såsom en omedelbar representant för styrelsen. Med dessa egentligen mera skenbara undantag får en afdelningschef icke meddela order eller befallningar till linjeförvaltningen. Och det direkta förhandlande, som kan förekomma mellan afdelningschefen och afdelningsföreståndaren, skall således komma att gälla endast ett rådgörande eller ock ett begärande eller lämnande af upplysningar rörande rena fackdetaljer.

Om under sålunda angifna förutsättningar distriktschefsinstitutionen icke behöfver hindra enhetligheten och planmässigheten inom de särskilda afdelningarna, torde det däremot vara omöjligt att med mer eller mindre fristående afdelningsföreståndare utan en gemensam verklig chef kunna åstadkomma den sammanhållning och det samarbete mellan afdelningarna, som erfordras. Riktigheten af sistnämnda påstående har framgått under den organisationsform, som tillämpades före år 1898; och att det icke är nog med endast halfva mått och steg samt reglementariska bestämmelser, det har ytterligare bekräftats under den nuvarande organisationsformen med dess distriktschef utan verklig chefsställning och dess bestämmelser om en mängd ärendens handläggning i samlad distriktsförvaltning.

Om icke inom hvarje distrikt finnes en chef med myndighet att göra sig verkligt gällande, kommer det att under styrelsen stå icke endast tre sins emellan fristående afdelningsföreståndare utan tre hela afdelningar med flera led sidoordnade befattningshafvare. Samtliga dessa, för så vidt de icke tillhöra samma afdelning, komma att känna sig i tjänsten åtskilda, och ju längre ned på gradskalan vederbörande

stå, desto större blir åtskillnaden. En för hela distriktet gemensam, verklig chef är den nödvändiga förutsättningen för att samtliga befattningshafvare inom distriktet skola känna sig solidariska och såsom *en* kår med gemensamma intressen och gemensamt mål för sin sträfvan samt med en gemensam känsla af skyldighet att vara till nytta, när och hvarhelst det behöfs, oberoende af om arbetet på grund af sin art tillhör den ena eller den andra afdelningen.

För att distriktchefen verkligen må bli distriktets chef, är det första villkoret, att han i alla afseenden erhåller en sådan ställning, att han kommer att stå öfver afdelningsföreståndarne. Distriktchefen skall således icke själf vara afdelningsföreståndare.

Kommittén hemställer förty,

att, med ändring af hvad som stadgas uti § 63 af nu gällande instruktion, måtte föreskrifvas, att hvarje distrikt skall, i enlighet med hvad som i instruktionen samt särskildt utfärdad arbetsordning närmare bestämmes, förvaltas af en distriktsförvaltning, bestående af en distriktschef, såsom distriktets chef, samt en bandirektör, föreståndare för bandafdelningen, en maskindirektör, föreståndare för maskinafdelningen, och en trafikdirektör, föreståndare för trafikafdelningen;

att åt § 73 i instruktionen måtte gifvas följande förändrade lydelse:

»Distriktchefen är såsom distriktets chef styrelsen i första hand ansvarig för järnvägarnes reglementsena och ekonomiska skötsel inom distriktet äfvensom för den allmänna ordningen inom distriktet. Han sörjer för ärendenas behöriga gång inom distriktsförvaltningen och företräder distriktet, därvid han i förhållande till främmande myndigheter och allmänheten har att, hvad distriktet vidkommer, bevaka statens järnvägars rätt och intresse. Det åligger distriktchefen särskildt att med uppmärksamhet följa de ekonomiska förhållandena inom distriktets område samt dels själf vidtaga dels ock hos styrelsen föreslå anordningar, som kunna bidra till frambringandet af ny trafik eller upparbetandet af den, som redan finnes. Han skall ock i öfrigt vidtaga sådana åtgärder, som lända till befordrande af järnvägarnes ändamål, förökande af deras inkomster och minskande af deras utgifter, äfvensom tillse, att instruktioner och reglementen efterlefas, samt att samverka mellan de olika afdelningarna och verkligt samarbete mellan de skilda afdelningarnes personal äga rum, för hvilka olika ändamål distriktchefen har att tid efter annan företaga inspektioner inom distriktet. Vid inspektion äger distriktchefen att, utan att hafva inhämtat yttrande af vederbörande afdelningsföreståndare, meddela föreskrift om verkställighets-

åtgärd af beskaffenhet att icke tåla uppskof, med skyldighet för distriktschefen att, då samlad distriktsförvaltning nästa gång därefter sammanträder, anmäla åtgärden och låta anteckna densamma i föredragningslistan. Distriktschefen åligger dessutom att öfvervaka och kontrollera distriktskassans skötsel i allmänhet samt granska och till styrelsen insända distriktskassörens redogörelser äfvensom att i öfrigt handlägga distriktet rörande ärenden af den beskaffenhet, att motsvarande ärenden vid handläggning i styrelsen tillhöra administrativa afdelningen»;

att de befattningshafvare vid distrikten, som i instruktionerna äro upptagna såsom tillhörande administrativa afdelningen, i stället måtte därstädes angifvas såsom anställda å distriktschefsexpeditionen;

att i instruktionen måtte intagas bestämmelse därom, att distriktschefen skall äga att i fråga om de å distriktschefsexpeditionen anställda befattningshafvare utöfva den myndighet och vidtaga de åtgärder, som enligt instruktionen tillkomma hvar och en af afdelningsföreståndarne beträffande den personal, som tillhör hans afdelning, samt

att, med ändring af nu gällande bestämmelser rörande afdelningsföreståndares rätt att till protokollet afgifva skiljaktig mening, måtte i instruktionen stadgas följande: »Afdelningsföreståndare åligger, för så vidt han ej skall blifva medansvarig för beslut, som fattas på hans föredragning, eller då han eljest är närvarande och deltagar i ärendets handläggning, att, då beslutet strider mot hans åsikt, anmäla och å det koncept till den i ärendet utgående expeditionen, som i sådant fall skall uppsättas och förvaras, låta anteckna sin skiljaktiga mening. Förekommer skiljaktig mening i ärende, som skall anmälas hos styrelsen, skall den å konceptet därom gjorda anteckningen intagas i expeditionen».

Utskottet har ansett sig böra så utförligt som här skett redogöra för de synpunkter, som varit afgörande för kommittén vid framläggandet af dess förslag beträffande distriktschefernas ställning, emedan dessa synpunkter, såsom af det föregående redan framgått, hafva ett afgörande inflytande på bedömandet af frågan om afdelningschefernas betydelse inom järnvägsadministrationen.

Om dessa funktionärer yttrar kommittén å sid. 157—160 följande:

»Af hvad kommittén yttrat i anledning af den af kommittén verkställda granskningen af statsbaneförvaltningens nuvarande organisation, har beträffande afdelningscheferna framgått, att det för närvarande svårigen låter sig göra för dem att i önskvärd grad ägna tid och arbete

åt de högre och mera betydelsefulla bland de uppgifter, som tillhöra dem, äfvensom att åt de till styrelsen inkommande ärendena bereda den skyndsamma gång och behandling inom ämbetsverket, som borde vara utmärkande för järnvägsstyrelsen såsom ett modernt kommunikationsverk. Orsakerna till dessa missförhållanden har kommittén funnit vara att söka dels i den omständigheten, att i styrelsen afgöres en mängd löpande ärenden af den lokala eller mindre betydande art, att de lämpligen icke böra påkalla styrelsens pröfning, och dels däruti, att det inom styrelsen till biträde åt afdelningscheferna icke finnes tillräckligt många fast anställda befattningshafvare i den ställning, att af dem skulle skäligen kunna fordras ett mera själfständigt och makt-påliggande arbete.

Genom den af kommittén föreslagna öfverflyttningen från styrelsen till distriktsförvaltningarna af befogenhet att meddela beslut i en mängd frågor kommer gifvetvis antalet af de i styrelsen diariiförda ärendena att afsevärdt minskas. Hvad som sålunda öfverlämnas till distriktsförvaltningarnas afgörande, är emellertid hufvudsakligen ärenden af löpande art, under det att alla de mera omfattande och svårlösta frågorna på grund af sin natur måste fortfarande såsom hittills omedelbart handläggas i styrelsen. Den affärsmässighet i förvaltningen af statens järnvägar, till hvars genomförande kommittén söker visa vägen, tillgodoses dock ingalunda tillräckligt allenast därigenom, att ärenden af löpande natur flyttas ut ur styrelsen eller, i den mån de måste fortfarande handläggas af styrelsen, beredas ett snabbt och säkert afgörande. Det är lika viktigt, att de större frågorna, hvilka mycket ofta äro af lika brådskande natur, icke uppskjutas. Men för att detta skall kunna undvikas, måste den personal, som skall ägna dessa ärenden den förberedande handläggningen, vara tillräckligt talrik och i erforderlig mån väl utrustad för sitt arbete.

Från denna synpunkt måste krafvet på en förändring af styrelsens organisation göra sig starkt gällande. För att tillfredsställa detta kraf har ifrågasatts, att styrelsens delning i särskilda afdelningar, af hvilka hvar och en omfattar flera byråer eller kontor, skulle upphöra, och att det ej vidare skulle finnas några sådana befattningshafvare som de nuvarande afdelningscheferna, hvilka sammanhålla hvar och en sin afdelning samt föredraga i styrelsen eller, i den mån afdelningschef därtill äger befogenhet, afgöra alla afdelningens ärenden. I stället skulle föredragandenas antal ökas, så att det ungefärligen komme att motsvara de inom styrelsen befintliga och erforderliga byråernas antal. Hvarje föredragande skulle förestå en byrå och föredraga allenast de

ärenden, som tillhöra denna. Styrelsens organisation skulle alltså, hvad angår föredragandenas antal samt omfattningen af hvars och ens verksamhetsområde, komma att i betydlig grad erinra om det sätt, hvarpå de preussiska järnvägsdirektionerna äro ordnade. Föredragandenas eller de så kallade dezernternas antal uppgår nämligen i en sådan direktion till i medeltal omkring 20.

Kommittén har insett och uppskattat fördelen af den ökade snabbhet och omedelbarhet i föredragningen, som skulle vara att vinna genom ett system af många föredragande inom styrelsen, men kommittén har icke desto mindre ansett sig icke böra föreslå en sådan förändring i styrelsens organisation. Att en sådan anordning, som nyss nämnts, kan visa sig vara lämplig för en preussisk direktion men däremot icke böra förordas för den svenska järnvägsstyrelsen, beror på den af kommittén här ofvan redan angifna väsentliga skillnaden i dessa båda myndigheters ställning i organisationskedjan. En preussisk direktion tillkommer ju, såsom kommittén redan framhållit, hufvudsakligen skötseln af järnvägsförvaltningen inom dess område, under det att den svenska järnvägsstyrelsen i vidsträckt omfattning har hand jämväl om förvaltningens ledning och enligt kommitténs förslag skulle få detta till sin hufvuduppgift.

Anordningen med ett större antal byråchefer såsom föredragande sammanhänger nämligen i mycket med begreppet direkt skötsel. Är det åter fråga om utöfvandet af en sådan ledande och normerande myndighet som den, hvilken redan nu tillkommer och efter genomförandet af kommitténs förslag i ännu högre skulle tillkomma den svenska järnvägsstyrelsen, i hvars verksamhet måste såsom ett synnerligen viktigt moment ingå utfärdande af reglementen, anvisningar och instruktioner, då skärpes i hög grad fordran på enhetlighet inom denna centrala myndighet, och från den synpunkten måste systemet med jämförelsevis få afdelningschefer, försedda med goda medhjälpare, böra förordas. I det preussiska ministeriet för allmänna arbeten, hvilket i Preussen ombesörjer den egentliga ledningen af järnvägsförvaltningen, finnas ju också för handläggning af järnvägsärendena särskilda afdelningar med afdelningschefer, ministerialdirektörer. Antalet afdelningar för järnvägsärenden är där fem. Till följd af förvaltningens storlek finnas emellertid å hvarje afdelning till afdelningschefens biträde flere högre tjänstemän med föredragningsskyldighet.

Det måste finnas god sammanhållning inom styrelsen och oafbruten samverkan mellan chefen och föredragandena, för att det bästa möjliga resultat af förvaltningen skall kunna uppnås. Uppenbart torde också

vara, att detta jämförelsevis lätt skall kunna ernås med ett mindre antal verkliga afdelningschefer inom styrelsen, under det att anordningen med ett större antal föredragande måste väsentligt öka chefens arbete. Afdelningschefen åligger det nämligen att i första rummet ansvara för, att enhetlighet och likformighet förefinnas mellan de olika byråer och kontor, som höra till hans afdelning, hvaremot det tillkommer chefen att med biträde af souschefen vaka öfver likformigheten och samarbetet mellan de olika afdelningarna. Skulle afdelningscheferna försvinna, är det gifvet, att det arbete och det ansvar, som i nu angifna afseende hvilat på afdelningscheferna, skulle öfverflyttas på chefen och hans ställföreträdare samt i viss mån draga deras uppmärksamhet och omtanke från andra dem åliggande viktiga uppgifter.

Den organisation af styrelsen, som kommittén föreslagit, med i slutet deltagande järnvägsfullmäktige och ett särskildt plenum i förvaltningsärenden synes också lämpligast böra förbindas med bibehållandet af de särskilda afdelningscheferna. Det torde nämligen vara tydligt, att ju mer föredragandenas antal ökas, desto svårare blir det för fullmäktige att förvärfva och bibehålla den personliga öfverblick öfver förvaltningens gång, som är bestämmande för värdet af deras rådslag, och desto större blir ock sannolikheten, att chefen och souschefen skola komma att intaga en mot organisationen stridande ställning mellan föredragandena och fullmäktige såsom förklarande och sammanfattande. Med ett större antal föredragande måste också oftare inträffa, att ett ärende berör flera föredragandes verksamhetsområden, ock att det blir nödvändigt att vid ärendenas handläggning inkalla två eller flere föredragande, hvarigenom det normala förhållandet mellan fullmäktige och fackledamöter kan komma att förryckas.

Kommittén anser sig på dessa skäl böra föreslå, att styrelsen, hvad dess yttre organisation beträffar, fortfarande såsom hittills skall vara uppdelad i sådana afdelningar, i hvilka järnvägsförvaltningen på grund af ärendenas olika natur kan anses sönderfalla, och att en befattningshafvare, afdelningschefen, erhåller de åligganden i förhållande till afdelningen, som i § 10 af nu gällande instruktion tillkomma öfverdirektör, nämligen att bereda samt föredraga eller afgöra de ärenden, som tillhöra afdelningen, att hafva tillsyn öfver göromålen inom afdelningen och ansvara för, att styrelsens beslut i de af honom handlagda ärendena varda skyndsamt expedierade.

För hvarje byrå bör såsom för närvarande finnas en byrådirektör att närmast biträda afdelningschefen vid ärendenas beredning och ex-

peditionernas uppsättande. På sätt som nu är stadgad bör byrådirektör, då afdelningschef åtnjuter semester eller tjänstledighet eller eljest är hindrad att förrätta sin tjänst, förvalta afdelningschefens befattning, där Kungl. Maj:t ej annorlunda förordnar. Under afdelningschefens frånvaro å tjänsteresa bör likaledes byrådirektören föredraga afdelningen tillhörande ärenden och förrätta andra till tjänsten hörande löpande göromål. I öfrigt skall föredragningskyldighet i regel icke tillkomma byrådirektör, men skall i enlighet med i sådant afseende nu gällande bestämmelser generaldirektören äga att, då sådant finnes af behof påkalladt, förordna byrådirektör eller annan vid statens järnvägar anställd befattningshafvare att i afdelningschefs ställe föredraga visst ärende eller viss grupp af ärenden.»

Beträffande afdelningschefernas befogenhet, särskildt i förhållande till distriktsförvaltningarne, yttrar kommittén (sid. 165 och följ.):

»Af den historiska öfversikten har framgått, hurusom under den organisationsform, som gällde för statsbaneförvaltningen före år 1898, linjemyndigheterna egentligen endast voro styrelsens verkställande organ i distrikten, under det att beslutanderätten tillkom styrelsen äfven i jämförelsevis obetydliga frågor, och vederbörande öfverdirektör såsom chef för sin afdelning icke endast i styrelsen utan också å distrikten ägde att i icke ringa grad direkt ingripa i linjeförvaltningen. Det har också visats, att den organisationsförändring, som från och med år 1898 genomförts, i detta afseende ingalunda varit genomgripande eller någonsin kommit att motsvara, hvad 1893 års järnvägskommitté afsåg med sitt förslag. Då själfva kärnpunkten uti nu förevarande kommittés organisationsförslag är bildandet af själfständiga distriktsförvaltningar under ledning af en distriktets verkliga chef, måste det för kommittén vara af stor vikt att tillse, att icke den ställning, som kommittén sålunda velat gifva distriktsförvaltningarna och distriktschefen, kan omintetgöras eller minskas genom instruktionsbestämmelser, som föranleda eller medgifva afdelningscheferna att ingripa i nämnda myndigheters verksamhet och befogenhet. Kommittén har därför ansett vissa förändringar uti nu gällande instruktion nödvändiga för att skarpere än i samma instruktion skett begränsa afdelningschefernas myndighet i förhållande till linjemyndigheterna.

I § 9 af instruktionen angifvas afdelningscheferna såsom chefer hvar och en för sin afdelning inom styrelsen. I det afseendet anser kommittén alltså någon ändring icke behöfva ske. Däremot finner kommittén detta nödvändigt i fråga om bestämmelserna i den paragraf i instruktionen, § 22, som innehåller de allmänna stadgandena rörande afdelningschefernas (öfverdirektörernas) befogenhet.

Denna paragraf har för närvarande följande lydelse:

»Utan föregående föredragning äger öfverdirektör att genom remiss eller särskild skrifvelse infordra förklaringar, upplysningar eller yttranden, som för ärendes beredande till afgörande finnas erforderliga, samt befordera till granskning, anteckning eller förvaring inkommande handlingar, som äro af beskaffenhet att icke till omedelbar åtgärd af styrelsen föranleda.

Öfverdirektör äger vidare att genom direkta ordres till distriktsförvaltningarna meddela sådana detaljbestämmelser, hvilka utgöra omedelbar tillämpning af styrelsens beslut eller af gällande reglementen, instruktioner och taxor.

Öfverdirektör må äfven i öfrigt meddela beslut i ärenden af beskaffenhet, att de icke finnas i hvarje särskildt fall påkalla styrelsens pröfning. Hvilka ärenden må såsom sådana anses, bestämmas af styrelsen. Styrelsens beslut härom anmäles hos Kungl. Maj:t.»

Det första momentet af § 22 påkallar ingen ändring. Det är tydligt, att en afdelningschef bör kunna utan föredragning ombestyras allt, som hör till ärendenas beredning till föredragning, äfvensom gifva order om handlingars slutliga förvaring o. d.

Det andra momentet innehåller först en bestämmelse, som bör bibehållas, nämligen att afdelningschefen äger till distriktsförvaltning meddela sådana detaljbestämmelser, som utgöra omedelbar tillämpning af styrelsens beslut.

Dylika detaljbestämmelser förekomma, enligt inhämtade upplysningar, i rätt stor omfattning och kunna icke undvaras. I byggnadsärenden och i upphandlingsärenden meddelas exempelvis hufvudbesluten af styrelsen, under det att afdelningscheferna sedermera lämna de oundvikliga detaljbestämmelserna, såsom specifikationer o. d. Det bör dock i en blifvande instruktion betonas, att det måste vara fråga om verkställighetsåtgärder och därtill endast sådana, som icke falla inom distriktsförvaltningens egen befogenhet, på det att icke på denna väg må inträda en icke afsedd förskjutning af befogenhet från distriktsförvaltningarna till afdelningscheferna i styrelsen.

Nu förekommande uttrycket »genom direkta ordres» kan saklöst bortfalla.

Den senare föreskriften i andra momentet därom, att öfverdirektör äger att till distriktsförvaltningarna meddela detaljbestämmelser, hvilka utgöra omedelbar tillämpning af gällande reglementen, instruktioner och taxor, bör utgå ur instruktionen. Med den mera själfständiga och

noggrant afgränsade ställning, distriktsförvaltningarna komma att intaga enligt kommitténs förslag, öfverensstämmar bäst att låta distriktsförvaltningarna själfva för sina områden utfärda sådana detaljbestämmelser rörande den omedelbara tillämpningen af reglementen m. m.

Behöfvas hela nätet omfattande detaljbestämmelser, ankommer detta närmast på styrelsen, men kan ock, exempelvis i vissa taxeärenden, lämpligen af styrelsen delegeras åt afdelningschefen enligt tredje momentet.

Sistnämnda moments bestämmelse, att åt öfverdirektör kan anförtros att äfven i öfrigt meddela beslut i ärenden af beskaffenhet, att de icke finnas i hvarje särskildt fall påkalla styrelsens pröfning, har hittills icke kommit till synnerligt omfattande tillämpning. Sådan delegation af styrelsens befogenhet har förekommit endast å trafikafdelningen, nämligen i fråga om restitutionsärenden, frågor, som röra nedläggning i biljettpriser vid möten, samt vissa frågor inom vagnfördelningens område.

För kommittén synes det önskvärdt, att denna bestämmelse bibehålles. Ty äfven om löpande ärenden i stor omfattning flyttas ut till distriktsförvaltningarna, finnas dock alltid kvar hos styrelsen åtskilliga ärenden, som torde vara af beskaffenhet att lämpligen kunna öfverlämnas till afdelningschefs afgörande. Enligt 1893 års järnvägskommittés uttalande, i hvilket kommittén anser sig kunna instämma, bör sådan öfverflyttning äga rum, då ett visst slag af ärenden af mindre vikt blifvit genom upprepade beslut för olika fall så genomarbetadt, att någon tvekan icke råder, i hvilken riktning afgörandet i ett dylikt ärende under vanliga förhållanden kommer att gå.

Såsom en erinran om de nya bestämmelserna rörande styrelsens och distriktsförvaltningarnas befogenhet torde böra i detta moment insättas det i sig naturliga förbehållet, att det skall vara fråga om ärenden, som förekomma till handläggning i styrelsen.

Kommittén får alltså hemställa, att åt de båda senare momenten i § 22 måtte gifvas följande ändrade lydelse: »Afdelningschef äger vidare att till distriktsförvaltningarna meddela sådana detaljbestämmelser, som äro erforderliga för verkställighet af styrelsens beslut och icke falla inom distriktsförvaltningarnas befogenhet. Afdelningschef må äfven i öfrigt meddela beslut i ärenden, som ankomma på handläggning inom styrelsen men icke äro af beskaffenhet att i hvarje särskildt fall påkalla styrelsens omedelbara pröfning. Hvilka ärenden må såsom sådana anses, bestämmas af styrelsen. Styrelsens beslut härom anmäles hos Kungl. Maj:t.»

I nuvarande instruktion, § 71, bestämmes, bland annat, att alla från styrelsen till linjeförvaltningen utgående skrivelser och andra expeditioner, hvilka innefatta beslut eller ordres, skola ställas till distriktsförvaltningen vid vederbörande distrikt.

Mot denna bestämmelse finnes ingen annan erinran, än att den väl rätteligen bör hafva sin plats bland de paragrafer, som handla om styrelsen och icke bland dem, som afse distriktsförvaltningarna.

Till detta stadgande behöfves emellertid ett tillägg, föranledt däraf att afdelningscheferna understundom i fall af trängande brådskas behöfva meddela sina beslut direkt till andra järnvägsmyndigheter än distriktsförvaltningarna, så att säga med förbigående af dessa. Gifvetvis böra dessa fall så mycket som möjligt begränsas och garantier meddelas för att distriktsförvaltningarna i dessa fall icke hållas utanför sådant, hvarom de böra hafva kännedom.

Föreskrifter i denna riktning böra afse af afdelningscheferna enligt de båda senare momenten af § 22 meddelade bestämmelser och beslut, ty det bör fortfarande som hittills falla af sig själfvt utan särskild föreskrift, att afdelningscheferna för infordrande af upplysningar m. m. enligt mom. 1 i samma paragraf hafva att vända sig till den myndighet, som anses kunna snarast och bäst lämna utredningen. (Jfr noten å sid. 222 i 1893 års kommittés betänkande.)

Kommittén föreslår därför, att omförmälda del af § 71 i gällande instruktion flyttas till kapitlet om ärendenas handläggning inom järnvägsstyrelsen, samt att till den sålunda öfverflyttade bestämmelsen göres följande tillägg: »Undantagsvis må i fall af trängande brådskas bestämmelse eller beslut, som af afdelningschef meddelas enligt föreskrifterna i de två senare momenten af § 22, kunna ställas direkt till afdelningsföreståndare eller distriktsförvaltning underlydande personal, men bör distriktsförvaltningen samtidigt underrättas om expedierandet af sådan bestämmelse eller beslut.

Afdelningscheferna skola gifvetvis fortfarande så mycket som möjligt deltaga i inspektionsarbetet inom verket liksom chefen och souschefen. Kommittén anser sig hafva anledning att antaga, att det skall tills vidare vara tillräckligt med den inspektion, som sålunda kan förekomma från styrelsens sida, så att särskilda befattningshafvare för utövande af den centrala inspektionen icke blifva behöfliga. Den nuvarande instruktionen bereder emellertid formellt den svårigheten för dylik inspektion från afdelningschefernas sida, att befogenhet icke tilllagts dessa befattningshafvare att vid sådan inspektion meddela föreskrifter i ärenden, som äro af natur att eljest böra föredragas i styrel-

sen. Då äfven chefens, och enligt kommitténs förslag jämväl souschefens, rätt härvidlag är inskränkt till verkställighetsåtgärder af beskaffenhet att icke tåla uppskof, synes det vara bäst förenligt med en affärsmässig anordning af verkets drift att lämna samma förtroende med samma begränsning och samma anmälningsplikt till afdelningschef under inspektionsresa. Man lär derigenom endast gifva instruktionens helgd åt hvad som väl ändock måste ske, då en inspektionsförrättare ställes inför en verkställighetsåtgärd, som icke tål uppskof. Hvad kommittén föreslagit i fråga om skyldighet för souschef att omedelbart efter inspektionsresans slut för generaldirektören anmäla, hvad han uti nu berörda afseende åtgjort, bör naturligtvis gälla jämväl för afdelningschef.

Kommittén får därför hemställa, att bestämmelserna i § 19 af gällande instruktion måtte utsträckas att vinna tillämpning äfven vid inspektion, som förrättas af afdelningschef, med skyldighet för denne att, då föreskrift på sätt i nämnda paragraf omförmäles af honom meddelats, därom under alla förhållanden göra anmälan hos generaldirektören.

Från samma synpunkt, från hvilken kommittén hemställt om förändring af § 22 i instruktionen, anser kommittén sig också böra föreslå ändring i afdelningschefernas benämning.

Enligt instruktionen angifvas dessa befattningshafvare såsom öfverdirektörer och chefer, hvar och en för sin afdelning inom styrelsen. Benämningen öfverdirektör kan emellertid lätt leda till den uppfattningen, att denne befattningshafvare skall stå i ett direkt öfverordnad förhållande till motsvarande direktör, ban- maskin- eller trafikdirektör, å linjen. Då nu kommittén genom sitt förslag till organisationsförändring sökt ställa dessa sist angifna befattningshafvare under distriktschefen såsom deras närmaste förman, och kommittén tillika afsett att borttaga den från äldre tider bibehållna uppfattningen om afdelningschefernas direkta ingripande i linjeförvaltningen, torde det vara nödvändigt för att skarpt framhålla den förändring i nyss berörda afseenden, som ingår i kommitténs förslag, att benämningen öfverdirektör icke vidare användes för afdelningscheferna. Detta synes också kommittén så mycket lämpligare. som benämningen öfverdirektör, hvilken, enligt hvad kommittén redan påpekat, i åtskilliga andra statens ämbetsverk användes såsom benämning å ämbetsverkets chef, synnerligen väl ägnar sig såsom benämning för souschefen. Afdelningscheferna böra däremot bibehålla benämningen afdelningschefer i styrelsen, hvilken

benämning väl öfverensstämmer med det verksamhetsområde, som tillkommer dessa befattningshafvare.

Kommittén får alltså hemställa, *att* de befattningshafvare, som hittills benämnts öfverdirektörer och chefer, hvar och en för en afdelning inom styrelsen, hädanefter måtte i instruktionen och eljest benämnas afdelningschefer, hvar och en för en afdelning inom styrelsen; samt *att* förklaring måtte meddelas därom, att, hvad som i hittills utgifna reglementen, ordersamling, särskilda instruktioner och andra vid statens järnvägar gällande bestämmelser stadgas om öfverdirektör, skall gälla om afdelningschef i styrelsen.

Hvad angår afdelningschefernas aflöningsförhållanden, tillkommer, enligt gällande aflöningsreglemente för tjänstemän och betjante vid statens järnvägar, afdelningschef (öfverdirektör) ett arvode af 6,400 kronor, hvilken aflöning kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor. Kommittén har vid behandlingen af frågan om distriktschefens aflöning (sid. 97 o. ff.) redan omförmält, hurusom statsjärnvägarnes lönerogleringskommitté, enligt hvad kommittén inhämtat, i sitt förslag till aflöningsreglemente för personalen vid statens järnvägar upptagit afdelningschefs (öfverdirektörs) aflöningsförmåner till ett arvode af 8,000 kronor jämte ersättning för bostad och bränsle med 2,000 kronor; och skulle dessa aflöningsförmåner i deras helhet tillkomma vederbörande genast vid tillträdet af tjänsten.

De af kommittén föreslagna organisationsförändringarna medföra icke någon sådan rubbning i afdelningschefernas ställning, att den bör inverka på förslaget till nya aflöningsförmåner för dem. Dessa organisationsförändringar skulle nämligen, i hvad de beröra afdelningscheferna, hufvudsakligen endast hafva till följd, att vederbörande afdelningschef befrias från en del löpande ärenden af jämförelsevis lättare beskaffenhet och från att syssla med sådana fackdetaljer, som afse järnvägsförvaltningens skötsel, ej dess ledning, samt att han därigenom lämnas bättre tillfälle än för närvarande att ägna sig åt honom tillkommande större uppgifter. Det inträder således enligt kommitténs förslag endast så att säga en förskjutning i afdelningschefens verksamhetsområde, hvilken förskjutning emellertid ingalunda medger någon nedsättning i de höga fordringar på fackutbildning och personlig duglighet, som måste ställas på eu afdelningschef, utan snarare tvärtom. Kommitténs förslag bör således icke medföra någon minskning i de aflöningsförmåner, som enligt omförmälda förslag skulle tillkomma af-

delningschef. Kommittén finner tvärtom den aflöning, som af löne-regleringskommittén föreslagits för afdelningschef, ingalunda vara för hög, framför allt icke i jämförelse med de aflöningar, som inom enskilda industriella och merkantila företag utgå till befattningshafvare, motsvarande afdelningscheferna.

Kommittén har vid behandlingen af distriktschefens tjänsteställning och aflöning (sid. 99) berört den särskilda skyldighet, kommittén anser böra förefinnas för afdelningschef och distriktschef, att enligt styrelsens bestämmelse tjänstgöra i hvilkendera af dessa befattningar som helst.

Därest en dylik befogenhet för styrelsen att bestämma, i hvilkendera af dessa befattningar vederbörande afdelningschef eller distriktschef skall tjänstgöra, i erforderlig grad kommer till tillämpning, torde ifråga om dessa för järnvägsförvaltningen synnerligen viktiga och betydelsefulla befattningar största möjliga utsikt finnas, att den rätte mannen skall komma på den rätta platsen.

Enligt hvad kommittén förut (sid. 143 o. f.) framhållit, äger styrelsen jämlikt bestämmelserna i § 48 af gällande instruktion redan nu befogenhet att utan ansökan förflytta befattningshafvare till annan befattning vid statens järnvägar, för så vidt vederbörande därigenom icke förorsakas minskning i det honom tillkommande arvode. Beträffande ifrågavarande särskilda förhållande torde dock ett uttryckligt stadgande vara lämpligt.

Kommittén anser sig därför böra hemställa, att i § 48 i instruktionen måtte införas den bestämmelse, att den, som erhåller konstitutorial å afdelningschefs- eller distriktschefsbeftattning, skall vara pliktig att tjänstgöra i hvilkendera af dessa befattningar, som järnvägsstyrelsen kan efter sig företeende omständigheter bestämma.»

Vid kommittébetänkandet äro särskilda meningar uttalade i nu förevarande punkt af herrar *Lagercrantz* och *Ekman*, hvilka hvar för sig yrkat, att afdelningscheferna skulle utgå ur organisationen och att respektive byrådirektörer i stället skulle blifva föredragande i järnvägsstyrelsen.

Herr Lagercrantz yttrar:

»Såsom i betänkandet antydts, hafva hufvudsakligen två principiellt olika organisationer dryftats inom kommittén, den ena med bibehållen särdelning i de tre grenarna trafik-, maskin- och banafdelning och med hela administrationen centralt ordnad från toppen med en öfverdirektör såsom afdelningschef, den andra med den administrativa öfverled-

ningen ordnad centralt i styrelsen, men skötseln fördelad under ett antal distriktsförvaltningar.

Den förra organisationsformen har, så länge den kan tillämpas, sina obestriddiga fördelar. Dock har jag i likhet med kommittén ansett den senare vara att föredraga, emedan utsträckningen af det svenska statsbanenätet snart (om icke redan nu) lägger praktiskt öfverkomliga hinder i vägen för en centralisering af både ledning och skötsel.

Det ligger dock i sakens natur, att en organisation, som bygger på en rätt fördelning af ledning och skötsel å olika händer, är särskildt känslig för hvarje oklarhet från början. En halfmesyr, likasom en från början icke tillräckligt tydligt preciserad befogenhetsfördelning, blir här dubbelt farlig, då det lätt nog kan komma att bero på rent personliga egenskaper hos respektive ledare, hvar gränsen blir förlagd, och hvem som rycker till sig makten på den andres bekostnad.

De starka distriktsförvaltningar med en verklig chef, som kommittén föreslagit — hvilket förslag jag lifligt biträdt — förutsätta dock och möjliggöra, enligt mitt förmenande, en annan och enklare organisation af själfva styrelsen. Det är därför i detta afseende, som jag tillåtit mig hafva en afvikande mening mot kommitténs flertal.

Styrelsen skulle enligt kommitténs förslag komma att bestå af:

- 1 generaldirektör,
- 1 souschef,
- 2 järnvägsfullmäktige,
- ett antal afdelningschefer,
- ett antal byrådirektörer,
- byråtjänstemän af olika grader samt
- kontorsskrifvare och bokhållare.

Den organisation af styrelsen, som jag skulle vilja förorda, kan gifvetvis ej i alla dess delar framläggas i en reservation, men anser jag en för tillfället tillräcklig öfverblick öfver densamma kunna erhållas genom angifvande af den sammansättning af styrelsen jag tänkt mig på följande sätt:

- 1 generaldirektör,
- 1 souschef,
- 2 järnvägsfullmäktige,
- ett, med hänsyn till det genom distriktsförvaltningarnas stärkande minskade arbetet i styrelsen, erforderligt antal byrådirektörer såsom föredragande med aflöning mellan distriktschef och afdelningsföreståndare,

ett likaledes afvägdt antal byråtjänstemän af endast *en* tjänstegrad, med olika löneklasser, samt kontorsskrifvare och bokhållare.

Genom att bibehålla afdelningschefer i styrelsen har nämligen, efter mitt förmenande, kommittén delvis bibehållit den stränga sönderdelning af järnvägsförvaltningen uti trafik-, maskin- och banafdelning, som visserligen har traditionen för sig, men som i praktiken har sina betänkligheter. Den lifliga växelverkan mellan de olika afdelningarna (hvilka ju dock alla äro till för att befordra trafiken) får ej hämmas af onödiga maktsfärer.

Afdelningschefer anser jag sålunda icke böra bibehållas i styrelsen.

Härigenom vinnes dessutom den stora fördelen, att det blir färre instanser inom styrelsen. Ett ärende skall nu efter att hafva passerat generaldirektörens eller souschefens bord öfverlämnas till öfverdirektören, af honom i de flesta fall till en byrådirektör, af denne till en byråtjänsteman och slutligen kanske till bokhållare och kontorsskrifvare — allt för att sedan gå samma väg tillbaka. Denna anordning med ärendens öfverlämnande från man till man torde visserligen icke kunna helt och hållet undvikas, men den bör dock så mycket som möjligt är förenklas, och genom afdelningschefernas och byrådirektörernas sammanslagning till föredragande byrådirektörer försvinner en af dessa instanser. Därtill kommer, att genom uppdelning af arbetet det såsom sig bör bli specialister, hvar och en på sitt område, som för den beslutande myndigheten framlägga ärendet med alla nödiga detaljer samt äro i tillfälle att omedelbart ställa sin fackkunskap till förfogande.

Beträffande slutligen min uppfattning, att tjänstemännen å styrelsens byråer böra ordnas inom endast en grad, tillåter jag mig, såsom blifvit framhållet i telegrafkommitténs betänkande, betona, hurusom det lätt kan inträffa, och har nog ofta inträffat, att styrelsen för att bereda en tjänsteman bättre villkor måst föreslå honom till befordran, oaktadt han kanske ej komme att göra verket samma nytta på den nya posten. Styrelsen bör kunna efter pröfning bevilja en tjänsteman högre lön utan att *nödgas* flytta honom till en annan plats. Detta blir lättare, ifall de under byrådirektören närmast stående biträdande tjänstemännen ordnas inom endast en tjänstegrad, men med flera löneklasser, så mycket mer som något subordinationsförhållande mellan dessa tjänstegrader ej enligt kommitténs förslag afses.

En anmärkning, som skulle kunna framställas mot dessa organisationsförändringar, vore hufvudsakligen, att samarbetet och enhetligheten försvåras, då så många skola föredraga sina ärenden direkt i styrelsen.

För min del tror jag, att det icke skall möta någon svårighet för generaldirektören, i synnerhet sedan han fått en souschef vid sin sida, att öfvervaka denna enhetlighet. Och, såsom jag ofvan antydt, tror jag, att samarbetet inom verket mellan de olika byråerna underlättas genom den af mig föreslagna förändringen. Det torde vara på sin plats att här stryka under, att generaldirektören och souschefen genom täta öfverläggningar med de samlade distriktscheferna böra kunna förhindra, att enhetligheten mellan de olika distrikten vedervågas på grund af den ökade makt, som lagts i distriktschefens hand.

Vidare skulle kunna anmärkas, att arbetsbördan för styrelsen är stor nog förut, och att man genom att taga bort afdelningscheferna ytterligare minskar antalet af mera kvalificerade krafter. Jag tror, att genom att lägga mer själfständigt arbete och ansvar på de äldre byråtjänstemännen skall både dessas kvalifikation stiga, och deras intresse för tjänsten betydligt ökas. Det torde vara obestriddt, att litet hvarstades i våra ämbetsverk en hel del tjänstemäns intresse kväfves, på grund af att de alltför länge få gå och vänta på att i själfständigt och ansvarsfullt arbete pröfva sina krafter.»

I samma fråga yttrar herr *Ekman* följande:

»I likhet med envoyén Lagercrantz anser jag, att med den organisation, kommitténs flertal velat gifva åt järnvägsstyrelsen genom att där bibehålla de nuvarande öfverdirektörerna, icke krafvet på en fullt affärsmissig skötsel af statsbanorna blir tillfredsställt, utan kommer fortfarande mycken onödig omgång vid ärendenas vandring fram och åter mellan öfverdirektören och byrådirektörerna samt vid ärendenas handläggning och beredning af bägge dessa instanser att kvarstå. Det har nämligen ådagalagts, att beredningen af alla ärenden af betydelse, innan de föredragas inför styrelsen, tillgår så, att ärendet af öfverdirektören öfverlämnas till byrådirektören, som, sedan han beredt ärendet, föredrager och i detalj redogör för detsamma inför öfverdirektören, hvilken i sin ordning slutligen föredrager det i styrelsen. Mig synes, att ärendenas behandling skulle vinna i snabbhet och icke förlora i grundlighet, om byrådirektörerna ägde att direkt föredraga dem i styrelsen, hvarigenom den specialkännedom, som de, hvar inom sitt fack, gifvetvis framför öfverdirektörerna besitta, äfven i hvarje särskildt fall komme styrelsen utan mellanhand till godo. Häremot har i hufvudsak anförts, att, då antalet föredragande sålunda skulle ökas, sammanhållningen inom styrelsen och den oafbrutna samverkan mellan chefen och de föredragande skulle försvåras, en invändning som utan tvifvel vore befogad, därest de föredragandes antal skulle blifva alltför stort. Äfven kommitténs flertal har emellertid enats

om, att byrådirektörernas antal icke med den förändrade organisationen böra sättas högre än till fjorton, och inom kommittén hafva t. o. m. röster höjts för dessa tjänstemäns begränsning till ett antal af tretton, i det man ansett, att åtminstone tills vidare det på trafikafdelningen kunde vara tillräckligt med två byrådirektörer. I hvilket fall som helst torde antalet icke komma att öfverstiga, hvad som inom betydande utländska och kanske äfven i något fall svenska affärsföretag motsvaras af direktörer inom respektive direktioner, och någon svårighet för chefen att kunna nöjaktigt sammanhålla ett sådant antal synes mig icke böra föreligga.

Af de öfverläggningar kommittén haft med öfverdirektörerna, har för mig framgått, att dessa vore mera benägna för att vid sina afdelningar bibehålla eller ytterligare dit indraga ärenden än att utflytta sådana till distriktsförvaltningarna. Den mest genomgripande af kommittén föreslagna reformen ligger emellertid just uti ett ökande af distriktsförvaltningarnas makt, ett skapande af verkligt starka distriktsförvaltningar och såsom en följd häraf uti en utflyttning till dessa förvaltningar af alla de ärenden, som därför lämpa sig. Såsom af det nu föreliggande kommittébetänkandet framgår, hade redan 1893 års kommitté insett önskvärdheten af en starkare organisation hos de lokala myndigheterna och af öfverflyttande till dem af en hel del ärenden, hvilka förut handlagts af styrelsen, men hvad 1893 års kommitté sålunda afsåg, har endast i ringa mån blifvit genomfördt, och härtill anser jag den nuvarande organisationen med öfverdirektörer, hvilkas benägenhet att till sig indraga ärenden är helt naturlig, till stor del vara orsak. Att, såsom kommitténs flertal föreslagit, åtnöja sig med att utbyta titeln öfverdirektör mot afdelningschef anser jag icke vara tillräckligt betryggande för uppnåendet af den önskade maktförskjutningen från öfverdirektörerna till distrikten.

I de fall, där chefen eller souschefen icke äro i tillfälle verkställa inspektioner, torde dessa lika väl kunna utföras af byrådirektörer som af öfverdirektörer.

Ett verkligt genomförande af ett stort antal ärendens förflyttning till afgörande inom distrikten synes mig böra medföra så stor minskning i järnvägsstyrelsens arbetsbörda att, äfven om öfverdirektörsbefattningarna indroges, antalet byrådirektörer, åtminstone tills vidare, ej behöfde ökas utöfver nu af kommittén föreslagna fjorton. Skulle sedermera en sådan ökning i något fall visa sig erforderlig, så medför den endast en kostnad af kr. 6,600 per år, hvilket kommittén ansett vara lämplig begynnelselön för byrådirektör, under det att lönen till öfverdirektörerna

föreslagits till 10,000 kronor. Indragning af fem öfverdirektörstjänster skulle alltså motsvara en årlig besparing af 50,000 kronor.

Slutligen anser jag mig böra påpeka, att den invändningen ej med fog torde kunna göras, att byrådirektör icke skulle äga nödiga kvalifikationer för att ersätta öfverdirektör. Redan i det nu gällande reglementet inrymmes nämligen åt byrådirektör att i vissa fall såväl inom som utom styrelsen företräda öfverdirektör, och häruti har kommitténs flertal icke ärnat göra någon inskränkning, hvaraf man torde vara berättigad draga den slutsatsen, att någon tvekan beträffande byrådirektörs kompetens att ersätta öfverdirektör ej inom kommittén förelegat.

Den skarpa begränsning, som gjorts i tiden för afslutande af kommitténs arbeten, och det förhållandet, att en stor del af den tid, hvarunder kommittén arbetat, infallit samtidigt med att jag varit af riksdagsgöromål upptagen, omöjliggöra för mig att utarbete en fullständig organisationsplan i öfverensstämmelse med hvad jag här ofvan antydt, hvarför jag nödgas inskränka mig till att uttala, att jag anser kommittén bort hemställa

att samtliga öfverdirektörsbefattningar vid statens järnvägar måtte indragas, och

att respektive byrådirektörer i stället blifva föredragande i och ledamöter af järnvägsstyrelsen efter samma grunder beträffande deras rätt att i styrelsen taga säte, som kommitténs flertal velat tillägga afdelningsschef.»

De af dessa reservanter framhållna synpunkterna hafva blifvit bestämmande för Kungl. Maj:ts förslag.

Efter att hafva framhållit att en väsentlig förenkling i ärendenas behandling utan tvifvel skulle inom styrelsen åstadkommas, om den nuvarande instansen, öfverdirektören, mellan dem, som beredt och läst in ärendet, samt generaldirektören afskaffades, fortsätter departementschefen (sid. 42 i statsrådsprotokollet):

»Det är, synes mig, gifvet, att här föreligger ett dubbelarbete, hvars nackdelar i de allra flesta fall icke torde motsvaras af ett genom detsamma ernådt bättre resultat i afgörandet. Man skulle kanske invända, att fackkunskapen icke skulle komma fullt till sin rätt inom styrelsen genom den ifrågavarande anordningen. Detta synes mig dock icke med fog kunna sägas, då ju hvarje föredragande säkerligen har större specialkännedom rörande de ärenden, hvarmed han sysslar, än afdelningsschefen, som måste blicka öfver ett större område. Med

den samverkan mellan de särskilda byråerna, som jag gifvetvis förutsätter skola äga rum, torde äfven hvarje ärende kunna blifva allsidigt utredt, innan det förelägges inför generaldirektören. Den hufvudanmärkning, som kommittén riktat mot det af mig nu förordade systemet, nämligen att det skulle försvåra sammanhållningen inom styrelsen och samverkan mellan chefen och föredragandena, torde komma att bortfalla, om generaldirektören, såsom jag förutsätter, vid sin sida får en souschef, hvilken särskildt i detta afseende torde få en viktig uppgift att fylla. Dessutom lärer man kunna förvänta, att samarbetet mellan styrelsens alla byråer skall underlättas, om hvarje särskild byrå kommer att lyda direkt under generaldirektören, och det stränga uppdelandet i afdelningar ej vidare förekommer. Säkerligen skulle ock byrådirektörernas intresse och ansvarskänsla skärpas därigenom, att de erhöle ett mera själfständigt arbete.

Hvad som för mig utgjort en hufvudanledning att biträda reservanternas förslag är emellertid en omständighet, som jag redan tidigare i mitt yttrande berört, den nämligen att genom bibehållande af de nuvarande öfverdirektörerna — visserligen under namn af afdelningschefer — den stränga åtskillnaden mellan statsjärnvägarnas tre hufvudafdelningar skulle blifva svårare att nedbryta. Om åter all makt samlas i generaldirektörens hand, skulle, synes mig, det nu rådande betraktelsesättet så småningom försvinna och styrelsen sammansmälta till ett enhetligt verk, där hvarje ärende afgöres med hänsyn icke till hvarje särskild afdelnings önskemål utan till det helas och allmänhetens gagn. Det ligger nära till hands, att en afdelningschef skulle komma att blifva betraktad såsom chef ej blott för vederbörande afdelning inom styrelsen utan jämväl för de under styrelsen lydande befattningshafvare vid distrikten, så vidt de berörde hans afdelning. Detta skulle sannolikt få till följd att, hvad än skrifna instruktioner komme att innehålla, afdelningschefen i många fall med förbigående af distriktschefen vände sig till vederbörande afdelningsföreståndare i en hel del frågor, därigenom undergräfvande den ställning distriktschefen bör äga — och så vore man snart åter inne på det gamla systemet, om hvars ohållbarhet de flesta äro ense. Här synes mig vara den svagaste punkten i kommitténs förslag, och skulle den vinna godkännande, torde de af kommittén så starkt framhållna fördelarna af distriktsförvaltningarnas nya organisation snart blifva illusoriska. Det af mig följdriktig tillämpning af kommitténs uttalade åsikter rörande lokalförvaltningarna. I detta sammanhang kan jag ej underlåta att ännu en gång med några

ord beröra vikten af distriktschefens ställning. Just den förutnämnda tredelningen inom järnvägarna har åstadkommit, att inom statsbaneförvaltningen visserligen uppfostrats män med ingående detaljkännedom i sina fack, men att å andra sidan måhända blicken för det stora hela förkväfts. Det är ej alltid sagdt, att den noggranna detaljkunskapen är kriteriet på en skicklig ledare och chef, fastmera bör hos denne krävas det allmänna goda omdömet och förmågan att begagna sig af specialister-
nas fackkunskap. Det är denna sidan af saken, som jag anser järnvägsstyrelsen hafva vid sin kritik af kommittébetänkandet, så vidt angår distriktscheferna, alltför mycket förbisett.

Om mitt förslag att afdelningscheferna icke skulle bibehållas vinner bifall, torde emellertid böra inrättas ett par byrådirektörsbefattningar, något hvartill jag blir i tillfälle att återkomma längre fram.

Kommittén har, såsom nämnt, föreslagit, att en särskild souschef skulle anställas såsom ställföreträdare för chefen och såsom dennes närmaste man. Att efter genomförandet af en sådan förändring med afseende å föredragandena i styrelsen, som jag ifrågasatt, detta behof måste göra sig ännu mera kännbart gällande, torde vara alldeles uppenbart. Inrättandet af en souschefsbefattning anser jag vara en nödvändig förutsättning för att det skall vara möjligt för chefen för en så vidt omfattande förvaltning som statens järnvägar att i erforderlig grad ägna tid och omtanke åt att planlägga och taga initiativ till de stora inom järnvägsförvaltningen förekommande frågorna, och för att med den organisation, jag föreslagit, kunna åstadkomma nödig sammanhållning inom styrelsen. Han skall därjämte genom flitiga inspektioner biträda generaldirektören för att åstadkomma samarbete mellan distriktsförvaltningarna och upprätthålla enhet och likformighet i skötseln. Hvad styrelsen anført såsom skäl emot inrättandet af en souschefsbefattning, torde i öfrigt i hufvudsak sakna tillämpning, därest afdelningschefs-
befattningarna indragas.

Souschefsbefattningen bör, såsom kommittén föreslagit, vara en fullt själfständig befattning. Olikheten i detta afseende mot hvad som föreslagits i fråga om telegrafverket betingas icke endast af den högst betydande skillnaden i de båda förvaltningarnas storlek utan också af den stora olikheten i fråga om föredragandenas antal i de båda styrelserna. Kommitténs förslag i fråga om souschefens benämning och hans anställande på förordnande samt de åligganden, som skulle tillkomma denne befattningshafvare, anser jag mig böra tillstyrka.

I fråga om sättet för ärendenas föredragning och afgörande i styrelsen torde jag, utöfver hvad jag i sådant afseende redan anført vid

behandlingen af frågan om de nuvarande afdelningschefsbefattningarna, böra anmärka, hurusom med den förändring af fullmäktiginstitutionen och af föredragandenas i styrelsen antal, som jag föreslagit, gifvetvis måste följa, att sådana väsentligt olika slag af plenisammanträden — plenum i förvaltningsärenden och plenum i personalärenden — som af kommittén föreslagits, icke skulle förekomma, och att de hittills förekommande plenisammanträdena med samtliga styrelsens ledamöter torde komma att försvinna. Redan nu finnes i instruktionen icke något annat stadgande om ledamöternas deltagande i plenisammanträden än att i dylikt sammanträde minst en ledamot utom föredraganden skall vara närvarande, och det synes också lämpligen böra tillkomma chefen att bestämma, huru många och hvilka befattningshafvare utom den, som i hvarje särskildt fall är föredragande, skola deltaga i ett ärendes afgörande. Därigenom att kollegial styrelseform icke skulle förekomma, vinnes den fördel, att till deltagande i ett ärendes handläggning kunna inkallas samtliga, hvilkas verksamhetsområde ärendet i någon mån berör, eller hvilkas hörande chefen eljest finner lämpligt för att ärendet skall erhålla ett så allsidigt bedömande som möjligt.

I ett särskildt fall, nämligen beträffande bestraffningsfrågor, torde dock närmare bestämmelser böra meddelas angående de ledamöter, som skola deltaga i plenisammanträdena. I likhet med kommittén och styrelsen anser jag dessa frågor i styrelsen likaväl som i distriktsförvaltningarna böra afgöras i plenum och efter omröstning mellan de i beslutet deltagande med utslagsröst för ordföranden. Vid behandlingen af distriktsförvaltningarnas organisation framhöll jag angelägenheten af att dessa frågor vunne en så sakkunnig handläggning som möjligt. I plenum för afgörande af bestraffningsfrågor torde därför böra deltaga utom chefen, souschefen och byrådirektören å vederbörande byrå, dels byrådirektör å administrativa afdelningen och dels styrelsens ombudsman. I öfverensstämmelse med hvad jag föreslagit i fråga om distriktsförvaltningarnas handläggning af bestraffningsärenden, torde det därjämte böra uppdragas åt ombudsmannen att föredraga bestraffningsärendena samt att därvid deltaga i styrelsens öfverläggning och omröstning till beslut.

Styrelsen har i sitt utlåtande anført, hurusom en del ärenden skulle kunna öfverlämnas till afdelningschefs och byrådirektörs afgörande. En sådan anordning, hvarigenom chefen skulle kunna befrias från att deltaga i handläggningen af vissa enkla och för förvaltningen mera betydelselösa ärenden, står i god öfverensstämmelse med den grundsats, som bör vara gällande, nämligen att intet ärende bör afgöras af högre myndighet än som därför erfordras. Vid utarbetande af instruktion och

arbetsordning torde därför böra tagas i öfvervägande, i hvad mån det inom styrelsen kan öfverlämnas åt byrådirektör och eventuellt jämväl åt underordnade befattningshafvare att i vissa afseenden å styrelsens vägnar vidtaga åtgärder eller meddela beslut.»

I öfverensstämmelse härmed har Kungl. Maj:t ur staten för järnvägsstyrelsen uteslutit öfverdirektörerna och uppfört 16 byrådirektörer, däraf en föreståndare för kontrollkontoret.

Uti ofvan omförmälda motion n:o 75 har grefve *Carl Taube* hemställt, att Riksdagen ville besluta,

1:o) att i aflöningsreglementet för befattningshafvare vid statens järnvägar måtte upptagas arfvoden för fem afdelningschefer med 8,000 kronor till hvardera jämte ersättning för bostad och bränsle med 2,000 kronor; samt

2:o) att, vid bifall till punkt 1:o), det i aflöningsreglementet § 3 upptagna antalet byrådirektörer måtte minskas till 14.

Till stöd härför har motionären bland annat anfört, att, därest Kungl. Maj:ts förslag i denna del blefve af Riksdagen bifallet, skulle därigenom den nya järnvägsstyrelsens funktioner försvåras och särskildt skulle den inspektion, som måste utöfvas från styrelsens sida och som måste vara desto mera ingående, ju själfständigare ställning distriktsförvaltningarne skulle intaga, däraf i hög grad försvagas. Den styrka, som låg i organisationskommitténs förslag, att till verkets bästa förflyttningar skulle kunna ske mellan afdelningschefs- och distriktschefs-befattningar hade helt och hållet utplånats utan att något annat satts i stället. Det vore visserligen allas önskan att tillskapa starka distriktsförvaltningar, men detta borde icke hindra att ändock de bästa krafterna inom förvaltningen samlades såsom biträden åt verkets chef och icke hos distriktscheferna. Då nu emellertid enligt det kungliga förslaget afdelningsföreståndarne vid distrikten tillmättes en lön, som vore afsevärdt större än den lön, som afsetts för byrådirektörerna hos styrelsen, vore hvarje möjlighet att förflytta exempelvis en bandirektör hos distriktschefen till byrådirektörsbefattning hos styrelsen. Till och med bandirektörens närmaste man, baningenjören af 1:a klass, skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag i aflöningshänseende blifva bättre ställd än byrådirektören, enär han med samma arvode som denne skulle tillgodonjuta bostad in natura, hvilken gifvetvis vore mera värd än den byrådirektören tillkommande bostadsersättningen. Hufvudanledningen till afdelningschefernas uteslutande ur förslaget syntes efter uttalandena i

statsrådsprotokollet vara att kraftigt nedbryta den stränga åtskillnaden mellan statsjärnvägarnes tre hufvudafdelningar. Men denna skarpa åtskillnad hade redan organisationskommittén afsett att borttaga genom den stärkta distriktschefsinstitutionen. En gruppering i bana, maskiner och trafik förutom administrativa och taxesaker måste alltid finnas vid en järnväg. Detta syntes också vara departementschefens mening, att döma af den indelning af styrelsens tjänstemannapersonal, som förefunnos å sid. 178 och 179 i statsrådsprotokollet. Detta faktiskt bestående förhållande kunde icke ändras genom organisation eller löne-reglering. Att det finnes en afdelningschef för hvarje dylik naturlig afdelning kan icke fördärfva en eljest god organisation.

Vidare har herr *E. L. Camitz* uti sin ofvanomförmälda motion n:o 280 föreslagit, att Riksdagen måtte besluta:

1:o) att, med bifall i öfrigt till Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 164, vidtaga sådan ändring i det propositionen bifogade förslag till aflöningsreglemente för befattningshafvare vid statens järnvägar, att dels i reglementet upptagas 5 öfverdirektörsbefattningar i styrelsen med ett arfvode af 8,000 kronor jämte hyresersättning till ett belopp af 2,000 kronor, dels ett arfvode om 15,000 kronor till en öfverdirektör och souschef afföres, dels antalet byrådirektörer minskas till 14, dels arfvoden till 5 distriktschefer upptagas i enlighet med löneregeringskommitténs förslag allenast till lika belopp med för afdelningsföreståndare jämte ett tilläggsarfvode på 600 kronor,

2:o) att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, *dels* att frågan om en mera genomgripande omorganisation af statens järnvägar måtte underkastas mera grundlig sakkunnig utredning beträffande särskildt önskemålet att minska antalet instanser på distrikten, att bereda möjligheter för allmänheten att på så nära håll som möjligt hafva tillgång på trafikbefäl, utrustadt med tillräcklig befogenhet att besluta och träffa aftal i ärenden, som beröra densamma, samt att de olika afdelningarnes verksamhetsområden regleras, så att friktion mellan afdelningarne i möjligaste mån undvikes och sålunda ett målmedvetet verkligt samarbete uppnås, ägnadt att medföra förenkling och besparing samt en effektiv inspektion, *dels* att sådan ytterligare utredning måtte vara verkställd så tidigt, att de förändringar i aflöningsreglementet för statens järnvägar, som däraf kunna föranledas, må kunna framläggas för 1908 års Riksdag och genomföras under samma år, *dels* slutligen att Kungl. Maj:t intill dess icke måtte vare sig annat än på förordnande tillsätta de distriktschefs- och öfverdirektörsbefattningar, som för närvarande äro eller ytterligare kunna blifva vakanta, eller genomföra andra principiella

ändringar i den nuvarande statsbaneorganisationen än som blifva en följd af tillsättandet af järnvägsfullmäktige, öfverrevisorer, trafikdirektörer m. fl. nya befattningar, hvilkas behöflighet icke varit omtvistad, äfvensom af de förenklingar i arbetssättet och öfverflyttande af vissa ärendens afgörande till distriktsmyndigheterna, som kunna befinnas lämpliga.

Beträffande de skäl, på hvilka motionären grundat detta förslag, hänvisas till motionens innehåll.

Vid öfvervägande af frågan om uppförande i staten af fem afdelningschefer vill utskottet villigt erkänna, att det af departementschefen angifna syftet med dessa befattningshafvares uteslutande ur organisationen — eller ett fullständigt aflägsnande från styrelsen af gränserna mellan de särskilda afdelningarne och den gamla indelningens bibehållande endast inom distriktsförvaltningarne — kommer att därigenom synnerligen verksamt främjas. Ty efter vidtagande af denna genomgripande anordning skulle icke vidare särskilda afdelningar utan endast särskilda byråer inom styrelsen bestå. Och utskottet, som till fullo delar den af organisationskommittén icke mindre än af reservanterna och departementschefen uttalade meningen, att allt bör göras som lämpligen kan göras för att åt distriktsförvaltningarne bereda den starka och enhetliga organisation och den orubbade prestige, som är en nödvändig förutsättning för ett verksamt handhavande af dess vigtiga funktioner, skulle icke hafva något att erinra mot den anordning inom styrelsen, som af Kungl. Maj:t föreslagits, därest utskottet vore öfvertygadt, att icke den gamla indelningen i särskilda hufvudafdelningar äfven inom styrelsen är en organisatorisk nödvändighet, som under alla förhållanden måste åtminstone i sina allmänna drag för framtiden uppehållas, och därest icke utskottet befarade att af ett så stort antal direkt under chefen och souschefen sorterande småafdelningar afsevärda administrativa olägenheter blefve en oafvislig följd.

De betänkligheter, som i detta hänseende uttalats af motionären grefve Taube kunna, enligt utskottets förmenande, icke tillbakavisas såsom alldeles obefogade, och de här ofvan utförligt refererade motiv, på grund af hvilka organisationskommittén föreslagit afdelningschefernas bibehållande, gifva äfven stöd åt en sådan uppfattning. Ty äfven om föredragningen inför generaldirektören — såsom ock kommittén synes hafva för speciella fall förutsatt — kan lämpligen besörjas af byrådirektörerna, en hvar för de ärenden, som tillhöra hans byrå, återstår det dock alltid så många ärenden af för afdelningen gemensam natur, hvilka måste

enhetligt behandlas, att ett organisationsled mellan de många särskilda till afdelningen hörande byråerna med deras förmän, byrådirektörerna, och generaldirektören lämpligen bör finnas.

Härtill kommer — och vid denna omständighet har utskottet fäst synnerlig vikt — att, såsom grefve Taube erinrar, det utbyte af personal, som måste betraktas som eftersträfvansvärdt mellan distrikten och styrelsen, kommer att i hög grad försvåras, om icke alldeles omöjliggöras, därest *alla* byrådirektörer komme att, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, åtnjuta aflöningsförmåner, som vore lägre än afdelningsföreståndarnes vid distrikten.

Men å andra sidan kan icke utskottet helt ansluta sig till organisationskommitténs och grefve Taubes mening, att öfverdirektörerna under den förändrade benämningen af afdelningschefer böra bibehållas. Ty ehuru kommittén afsett, att dessa befattningshafvares befälsrätt å linjen skulle genom instruktion och arbetsordning väsentligt inskränkas samtidigt därmed att distriktsförvaltningarne förstärktes och fasta gränser uppdroges mellan afdelningschefernas och distriktschefernas befogenhet, är det dock fara värdt att reformen i denna del komme att till sina verkningar försvagas i följd af den inom järnvägsförvaltningen fast rotade föreställningen, att cheferna för afdelningarne inom styrelsen också vore chefer för och ägde eller åtminstone borde äga rätt att ingripa i detaljerna af arbetet hos afdelningarne i distrikten.

Utskottet har därför trots sig böra söka en medelväg mellan organisationskommitténs och Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, med anledning af grefve Taubes förslag, att ett belopp af 7,500 kronor må ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att användas till arfvoden å 1,500 kronor åt de fem byrådirektörer inom styrelsen, som en hvar inom sin afdelning (administrativa, ban-, maskin-, trafik- och kommersiella) undfå Kungl. Maj:ts förordnande att utöfva en sammanhållande myndighet och handlägga sådana ärenden, som gemensamt afse flera byråer inom afdelningen.

Hvad *aflönningarne* beträffar har utskottet icke kunnat biträda hvad Kungl. Maj:t föreslagit för chefen och souschefen. Visserligen är det sant, att vid afvägandet af dessa befattningssinnehafvares löner någon hänsyn måste tagas till järnvägsförvaltningens egenskap af affärsverk och att de löner, som erbjudas åt innehafvare af ledande befattningar inom affärsverlden och de tekniska yrkena äfvensom åt cheferna för de enskilda järnvägsföretagen i lande ofta kunna stiga till betydande belopp, men utskot-

tet anser att äfven om man låter dessa hänsyn hafva ett afgörande inflytande vid lönernas bestämmande, måste det af Kungl. Maj:t framställda förslaget att tilldela chefen ett arfvode, som kan uppgå ända till 25- à 30,000 kronor, och souschefen ett arvode af 15,000 kronor, betecknas såsom för högt.

Utskottet finner det icke heller tilltalande, att, på sätt nu är föreslaget, Kungl. Maj:t skulle tilläggas rätt att inom gränsen af minst 25,000 kronor och högst 30,000 kronor bestämma arfvodets belopp. Då enhvar, som erbjudes en plats, kan äga grundad anledning förmoda, att man verkligen önskar förvärfva honom för densamma, skulle utan tvifvel hvarje verkligt dugande man, som erbjödes chefsplatsen för statens järnvägar, finna sig föranlåten att alltid uppskatta sin duglighet till det högsta medgifna beloppet, hvilket för visso också skulle komma att i regel utgå.

Utskottet, som på denna grund anser, att chefens arfvode bör i staten uppföras med visst bestämdt belopp, har vid öfvervägande här af funnit detsamma kunna lämpligen bestämmas till 20,000 kronor, hvilket belopp med 8,000 kronor öfverstiger nuvarande aflöning.

Hvad därefter angår souschefens arfvode har utskottet, med hänsyn därtill att chefens för telegrafverket arfvode nyligen af Riksdagen bestämts till 15,000 kronor, icke ansett detsamma kunna sättas till högre belopp än 12,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t föreslagit, att generaldirektör, som, innan han uppnått 65 lefnadsår, antingen på grund af sjukdom eller därigenom att han efter utgången af den tid, för hvilken han förordnats, icke erhåller förnyadt förordnande, eller ock eljest utan egen begäran nödgas afgå från sin befattning utan att på grund af tjänstefel hafva förverkat densamma, skall vara berättigad att i pension uppbära ett årligt belopp af 8,000 kronor för tiden intill dess han uppnått 65 års ålder. Skulle generaldirektör före utgången af den tid, erhållet förordnande afser, finnas vara af sjukdom oförmögen till vidare nöjaktig tjänstgöring, skall han vara underkastad skyldighet att afgå mot åtnjutande af pension enligt nu angifna bestämmelse.

Angående generaldirektörens nuvarande pensionsrätt stadgas i nu gällande reglemente för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning af den 3 november 1882, att delägare, som utnämnes till generaldirektör, icke skall erlägga afgifter på aflöningen såsom generaldirektör utan på den aflöning, han uppbar vid befordringstillfället; och pensionsbeloppet bestämmas enligt reglementet till vissa procent af den medelaflöning,

som uppkommer, då medeltalet tages af de fem sista års aflöningar, i förhållande till hvilka den pensionsberättigade näst före erhållet afsked erlagt årsafgifter till pensionsinrättningen.

Sedermera har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 15 oktober 1897 i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut i ämnet föreskrifvit, att generaldirektören skall vara berättigad att från och med månaden näst efter den, då han efter 65 lefnadsår och minst 10 tjänsteår såsom chef för järnvägsstyrelsen från ämbetet afgår, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 6,000 kronor, dock att, äfven om han är delägare i statens järnvägstrafiks pensionsinrättning, hans pension icke må sammanlagdt öfverstiga nämnda summa, samt under villkor, att det från allmänna indragningsstaten utgående beloppet skall minskas med hvad han kan vara berättigad att i pension från pensionsinrättningen uppbära.

I samma nådiga bref stadgas tillika, dels att, för den händelse till generaldirektör utnämnes en person, som förut ej tillhört järnvägsstaten och som följaktligen ej är delägare i pensionsinrättningen, delägarskap ej bör för honom ifrågakomma, dels ock att, om till generaldirektör utnämnes delägare i pensionsinrättningen, denne, såsom i reglementet för pensionsinrättningen stadgas, skall erlägga pensionsafgifter på den aflöning, han uppbar vid befordringstillfället. Genom nådig kungörelse den 25 november 1898 har därefter tillägg till bestämmelserna i pensionsreglementet blifvit gjordt därom, att generaldirektör, som ej är delägare i pensionsinrättningen, icke heller skall däri ingå såsom sådan.

Organisationskommittén har i frågan om pensionsrätten för generaldirektören yttrat: »I dessa nu gällande bestämmelser anser kommittén sig böra föreslå vissa ändringar. Sålunda synes det kommittén lämpligare, att pensionen till generaldirektören utgår af trafikmedlen än från allmänna indragningsstaten. Därjämte synes det kommittén vara rättvist, att generaldirektören likaväl som andra vid statens järnvägar anställda befattningshafvare bidrager till sin pensionering; och vill kommittén i sådant afseende föreslå, att generaldirektören, på sätt om verkställande direktören för Trollhätte kanal- och vattenverk är stadgad, skall såsom pensionsafgift vidkännas ett afdrag å det honom tillkommande arvode, hvilket afdrag lämpligen torde böra bestämmas till 360 kronor för år eller den del af detta belopp, som motsvarar det tillskott i pension, som han kan beräknas komma att uppbära af trafik-

medlen. Med förslaget att generaldirektören skall anställas allenast på förordnande, torde slutligen böra följa, att för pensions erhållande skall fordras endast, att generaldirektören uppnått 65 lefnadsår, men däremot ej att han under någon viss tid innehaft sin befattning.

För att till generaldirektör skall kunna så vidt möjligt erhållas den därtill mest lämplige, och på det att stadgandet om generaldirektörens anställande på förordnande på viss tid må blifva under alla förhållanden fullt effektivt, anser kommittén det vara nödvändigt, att generaldirektören berättigas till pension äfven för de fall, att han, innan han fyllt 65 år, på grund af sjukdom skulle blifva oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, eller att han efter utgången af den tid, för hvilken han förordnats, icke erhåller förnyadt förordnande, eller ock att han eljest utan därom framställd begäran nödgas afgå från befattningen, utan att på grund af tjänstefel hafva förverkat densamma. Denna sist omförmälda pension bör icke sättas till ett alltför lågt belopp. Kommittén har tänkt sig, att den bör bestämmas till 8,000 kronor för år att utgå för tiden, till dess vederbörande fyllt 65 år och således på den grund erhåller ålderspension, med skyldighet för honom att under tiden vidkännas det förut för ålderspensions utgående angifna afdraget. Berättigas generaldirektören till pension, innan han uppnått 65 år, synes å andra sidan böra åläggas honom skyldighet att, om han före utgången af den tid, erhållet förordnande afser, skulle befinnas af sjukdom oförmögen till vidare nöjaktig tjänstgöring, afgå från befattningen mot åtnjutande af det pensionsbelopp, som enligt hvad nyss nämnts skulle tillkomma honom. Stadgandena rörande generaldirektörens rättigheter och skyldigheter med afseende å honom tillkommande pension torde böra intagas i aflöningsreglementet.»

Då emellertid den högsta pension, som kan utgå enligt den nyligen af Riksdagen antagna pensionslagen, är bestämd till 6,000 kronor och generaldirektör vid afgang från sin tjänst under normala förhållanden icke skall åtnjuta pension till högre belopp, finner sig utskottet icke heller kunna tillstyrka högre belopp för den ersättning, som undantagsvis kan komma att honom tilläggas före uppnådda 65 lefnadsår.

I fråga om öfriga löner hafva ändringsförslag i anslutning till Kungl. Maj:ts föreliggande proposition framställts uti flere af de här ofvan omförmälda inom kamrarne väckta motionerna, nämligen

inom Första Kammaren:

af herr Hägglund, som yrkat, att kvinnlig bokhållare må erhålla arfvode af lägst 1,800 kronor och högst 2,400 kronor jämte ersättning för bostad och bränsle med lägst 600 och högst 650 kronor, samt att kvinnlig kontorsskrifvare må erhålla arfvode af lägst 1,200 kronor och högst 1,800 kronor jämte å ort med högsta ersättning för bostad och bränsle sådan ersättning med lägst 400 och högst 600 kronor; samt

inom Andra Kammaren:

1:o) af herr Räf: att arfvodena till manliga kontorsbiträden i distrikten måtte bestämmas till lägst 1,080 och högst 1,800 kronor; att grunden för löneuppflyttningen må ordnas så, att högsta arfvodet 1,800 kronor erhålles efter 10 års tjänstgöring i innehafvande befattning samt att den kungliga propositionen uti hvad den i öfrigt rör dessa kontorsbiträden må af Riksdagen bifallas;

2:o) af herr E. L. Camitz: att underinspektörer måtte uppflyttas i en minsta aflöning af 3,300 kronor och i en högsta af 4,200 kronor;

3:o) af herr O. G. Erikson i Öfra Odensvi:

a) att arfvode till högre befattningshafvare vid statens järnvägar måtte bestämmas till de belopp, som föreslagits uti en till löneregleringskommitténs betänkande af herrar Carl Jansson och Carl Persson fogad reservation.

Följande tabell utvisar de arfvodesbelopp, som här afses:

	Arfvode		Ersättning för bostad och bränsle		Summa aflöning	
	lägst Kr.	högst Kr.	lägst Kr.	högst Kr.	lägst Kr.	högst Kr.
I styrelsen.						
<i>Befattningshafvare af högre grad.</i>						
Öfverdirektör.....	6,900	7,500	2,000		8,900	9,500
Förste bokhållare	2,400	3,300	960	1,100	3,360	4,400
Underingenjör	2,100	3,300	840	1,100	2,940	4,400
Manlig bokhållare	2,100	3,000	840	1,100	2,940	4,100

	Arfvode		
	lägst Kr.	högst Kr.	
Å distrikten.			
<i>Befattningshafvare af högre grad.</i>			
Distriktschef	5,700	6,600	{ Distriktschef åtnjuter särskildt till- läggsarfvode efter 600 kronor för år.
Bandirektör.....	5,700	6,600	
Maskindirektör	5,700	6,600	
Öfverinspektör.....	4,500	5,100	
Stationsinspektör å 1:a kl. station	3,900	4,500	
Stationsinspektör å 2:a kl. station	3,600	4,200	
Maskininspektör	3,000	3,900	
Stationsinspektör å 3:e kl. station	3,000	3,600	
Förste bokhållare	2,400	3,300	
Underingenjör	2,100	3,300	
Stationsinspektör å 4:e kl. station.....	2,400	3,000	
Bokhållare	2,100	3,000	
Förste stationsskrifvare	2,100	3,000	

b) att skillnaden emellan det lägsta och högsta arfvode, Riksdagen behagar bevilja åt de olika befattningshafvarne, fördelas i fyra lika stora ålderstillägg att tilläggas arfvodet, det första sedan befattningshafvaren innehaft befattningen tre år och sedan ytterligare hvar tredje år, så att högsta arfvodet bekommes efter sedan befattningen innehafts tolf år; samt

c) att beklädnadsersättning skall utgå med lika belopp till alla befattningshafvare för hvilka Kungl. Maj:t föreslagit ett lägsta arfvode 780 kronor och ett högsta arfvode 1,080 kronor;

4:o) af herr K. E. O. Kjellberg: samma yrkande som innefattas i herr Häggglunds ofvannämnda motion;

5:o) af herr K. G. Karlsson i Göteborg:

dels att expeditjonsföreståndare äfven med hänsyn till bostad och hyresersättning uppflyttas till samma grupp som distriktskassörer och stationsinspektorer; och

dels att — om ej felräkningspengar till trafik- och telegramstationernas personal kunna utgå på samma sätt som till distriktskassör — mom. 1:o b) af § 10 i Förslag till Aföningsreglemente ändras antingen så, att uttrycket »0,1 procent» utbytes mot *0,2 procent*, eller ock att orden »på afsändnings- och emottagningsstationerna» helt och hållet utgå;

6:o) af herr J. J. Byström:

att Riksdagen, med ändring af hvad Kungl. Maj:t i proposition n:o 164 hemställt, ville besluta, att stationskarlar, förrådsvakter, vagn- och stallkarlar, banvakter, vaktmästare och kvinnliga kontorsbiträden vid statens järnvägar tilldelas en begynnelse-lön af 840 kronor i stället för af Kungl. Maj:t föreslagna 780,

att samtliga de nu nämnda befattningshafvarne, hvilka icke efter 15 års tjänst erhållit befordran, må kunna tilldelas ett lönetillägg af 120 kronor årligen utöfver den af Kungl. Maj:t föreslagna högsta lönen 1,080 kronor, under förutsättning af oförvitlig och väl vitsordad tjänstgöring,

att tiden mellan erhållandet af lägsta lön och erhållandet af den högsta bestämmes till 12 år för samtliga dessa befattningshafvare,

att begynnelse-lönen för stationsmästare å 7:de kl. station, maskin- och pannskötare, förrådsförmän, vagnskötare och lokomotiveldare bestämmes till 1,020 kr. och slutlönen till 1,500 kronor att erhållas efter 12 års tjänst,

att portvakter vid 1:a kl. station eller vid verkstad, stationsförmän, manliga kontorsbiträden och konduktörer erhålla en begynnelse-lön af 1,020 kronor,

att nyssnämnda befattningshafvare efter 12 års tjänst erhålla den af Kungl. Maj:t föreslagna högsta lönen 1,500 kronor,

att kontorsbiträde, som icke erhållit befordran efter 15 års ordinarie tjänstgöring, må kunna tilldelas ett lönetillägg af 120 kronor årligen under de förutsättningar, som i fråga om stationskarlar m. fl. angifvits,

att stationsmästare å 6:te kl. station må uppflyttas till närmaste högre grupp med begynnelse-lön 1,200 kronor och slutlön 1,800 kronor,

att stationsmästare å 5:te klassens station efter 15 års stationsmästaretjänst må kunna tilldelas ett lönetillägg af 300 kronor årligen under samma förutsättningar, som ofvan nämnts beträffande dylikt tillägg,

att i fråga om befattningshafvare å ångfärja, förhandseldare, rorgångare och timmermän lönen höjes från lägst 840 och högst 1,200 kronor

till resp. 900 och 1,380 kronor samt för eldare från 780 och 1,020 kronor till 840 och 1,200 kronor äfvensom för matroser från 720 och 960 kronor till 840 och 1,080 kronor, samt

att beträffande matros å ångfärja ett lönetillägg å 120 kronor årligen kan tilldelas efter 15 års oförvitlig, väl vitsordad tjänstgöring;

7:o) af herr F. Berglund m. fl.:

att Riksdagen, med ändring af hvad Kungl. Maj:t i proposition n:o 164 hemställt, ville besluta, att stationskarlar, förrådsvakter, vagn- och stallkarlar, banvakter, vaktmästare och kvinnliga kontorsbiträden vid statens järnvägar tilldelas en begynnelselönen af 840 kronor i stället för af Kungl. Maj:t föreslagna 780,

att samtliga de nu nämnda befattningshafvarne, hvilka icke efter 15 års tjänst erhållit befordran, må kunna tilldelas ett lönetillägg af 120 kronor årligen utöfver den af Kungl. Maj:t föreslagna högsta lönen 1,080 kronor, under förutsättning af oförvitlig och väl vitsordad tjänstgöring,

att tiden mellan erhållandet af lägsta lön och erhållandet af den högsta bestämmes till 12 år för samtliga dessa befattningshafvare,

att begynnelselönen för stationsmästare å 7:de kl. station, maskin- och pannskötare, förrådsförmän, vagnskötare och lokomotiveldare bestämmes till 1,020 kronor och slutlönen till 1,500 kronor att erhållas efter 12 års tjänst,

att portvakter vid 1:a kl. station eller vid verkstad, stationsförmän, manliga kontorsbiträden och konduktörer erhålla en begynnelselönen af 1,020 kronor,

att nyssnämnda befattningshafvare efter 12 års tjänst erhålla den af Kungl. Maj:t föreslagna högsta lönen 1,500 kronor,

att kontorsbiträde, som icke erhållit befordran efter 15 års ordinarie tjänstgöring, må kunna tilldelas ett lönetillägg af 120 kronor årligen under de förutsättningar, som i fråga om stationskarlar m. fl. angifvits,

att stationsmästare å 6:te och 5:te klassens stationer, efter 15 års stationsmästaretjänst, må kunna tilldelas ett lönetillägg af 300 kronor årligen under samma förutsättningar som ofvan nämnts beträffande dylikt tillägg,

att i fråga om befattningshafvarne å ångfärja, förhandseldare, ror-gångare och timmermän lönen höjes från lägst 840 och högst 1,200 kronor till resp. 900 och 1,380 kronor samt för eldare från 780 och 1,020 kronor till 840 och 1,200 kronor, äfvensom för matroser från 720 och 960 kronor till 840 och 1,080 kronor samt

att beträffande matros å ångfärja ett lönetillägg å 120 kronor årligen kan tilldelas efter 15 års oförvitlig, väl vitsordad tjänstgöring; 8:o) af herr H. Lindqvist m. fl.:

att kvinnligt kontorsbiträde, vaktmästare, banvakt, vagn- och stallkarl, förrådsvakt och stationskarl må jämte de af Kungl. Maj:t föreslagna förmåner erhålla i arfvode 840 kronor, efter 3 års ordinarie tjänstgöring 900 kronor, efter 6 års 960 kronor, efter 9 års 1,080 kronor och efter 12 års 1,200 kronor; samt

9:o) af herr C. H. P. af Burén:

att följande tillägg till »öfvergångsbestämmelserna», sid. 221, göres:

»Manlig kontorsskrifvare såväl inom styrelsen som distrikten samt stationsskrifvare, hvilka redan nu äro ordinarie i dessa befattningar, skola erhålla lägsta arfvode 1,800 kronor och högsta arfvode 2,700 kronor, hvilket sista arfvode skall erhållas efter 9 års tjänst; dock att ingen befattningshafvare vid öfvergång till nya lönestaten må på grund af denna bestämmelse erhålla högre arfvode än 2,700 kronor.»

I fråga om de skäl, på hvilka motionärerne grundat sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionernas innehåll.

Uti den lönerogleringskommitté, på hvars utlåtande Kungl. Maj:t grundat sitt förslag, hafva flera representanter för befattningshafvarne själfva haft säte och stämma; och denna kommitté har dessutom, enligt hvad utskottet inhämtat, mottagit och öfvervägt just samma kraf, hvilka nu framlagts i ofvanberörda motioner. Den utredning, som kommittén verkställt och Kungl. Maj:t i allt väsentligt godkänt, synes utskottet vara synnerligen grundlig och tillförlitlig. Under sådana förhållanden tilltror sig icke utskottet att nu föreslå andra ändringar i de af kommitterade förordade lönesatser än sådana som för de lägre befattningshafvarne förminska tiden för uppnåendet af de högsta för dem afsedda lönebeloppen.

Icke heller i de delar Kungl. Maj:t ifrågasatt ändringar i kommitterades förslag anser utskottet skäl föreligga att frångå det senare.

Därvid förekommer först, att lönerogleringskommittén föreslagit, att byråassistent, som nu i likhet med underinspektör uppbär ett arfvode af minst 2,100 kronor och efter nio år högst 3,000 kronor jämte bostad, — och hvars hufvudsakliga funktioner bestå däri, att han skall biträda trafikinspektören vid ledande af tågens gång och under honom utöfva närmaste tillsynen öfver arbetena å trafikinspektörsexpeditionen — skulle tillmätas ett arfvode af minst 3,000 kronor och efter nio år högst 3,900 kronor jämte bostad. Kungl. Maj:t har däremot ansett, att byrå-

assistents arfvode borde likställas med maskininspektors och utgå med minst 3,300 kronor samt efter nio år 4,200 kronor förutom bostad. Härvid har departementschefen förklarat sig vara påverkad af den reservation, hvilken finnes bifogad kommittébetänkandet, af herr Lindström, som yttrar, att »byråassistentbefattningarne äro af den beskaffenhet, att på dessa platser böra, i olikhet med nu rådande förhållanden, sättas personer, som hafva nått mogen ålder och hvilka blifvit i trafik-tjänstens skilda grenar praktiskt utbildade. Om man tager i betraktande, att byråassistenten är trafikinspektörens närmaste man och ofta hans ställföreträdare samt i senare fallet för befälet öfver trafiksektionen och därmed ansvarar för utredningar, utanordningar och beslut, som röra såväl tjänsten som personalen och allmänheten, inses nog, att en sådan person, utan kännedom om de dagligen förefallande expeditions-göromålen, för hvilka han å trafikinspektörsexpeditionen utöfvar chefskapet, äfven bör vara fullt förtrogen med linjetjänstens alla detaljer, känna till sektionens personal samt stationernas och tillstötande enskilda bibanors trafikförhållanden m. m. Med sådana fordringar på denne befattningshafvare, och sådana äro och böra fordringarna vara, äro de föreslagna arfvodesbeloppen för låga.»

Vid öfvervägande af de skäl, som sålunda anförts för den af departementschefen förordade arfvodesförhöjningen för byråassistenter, har utskottet ansett sig böra biträda löneregleringskommitténs lägre förslag med hänsyn därtill, att detta förslag innebär en löneförhöjning, som belöper sig till icke mindre än 900 kronor, hvarförutom icke bör förbises, att byråassistenterna äga goda befordringsmöjligheter.

Kungl. Maj:t har vidare föreslagit en förhöjning i kommitténs förslag med 300 kronor i arfvodet för expeditionsföreståndarne, så att detta skulle, förutom ersättning för bostad och bränsle, utgå med minst 3,300 kronor och efter nio år högst 4,200 kronor. Äfven i detta fall har departementschefen åberopat de skäl, som blifvit anförda i omförmälda reservation af herr Lindström. Denne yttrar: »Expeditionsföreståndarne, som äro föreståndare för statsbanornas största biljett-, il- och fraktgodsexpeditioner och hvilka befattningar ej ernås förrän efter cirka 25 tjänste- och 45 à 50 lefnadsår, innehafva de mest arbetsamma och svårskötta föreståndarebefattningar, som i dylikt afseende förefinnas inom statens järnvägar. De hafva en uppbörd att ansvara för och redovisa, som årligen uppgår till många millioner kronor, och då är den betydliga efterkrafsrörelsen icke medräknad, en personal under sig på flere tiotal personer, de skola öfvervaka såväl den inre som yttre tjänsten, fördela och leda arbetet, ett arbete, som är af mångskiftande art och synnerligen

omfattande. Den trafikerande allmänheten, med hvilken de stå i daglig och intim beröring, har stora och berättigade fordringar på en sådan person såväl i fråga om tillmötesgående som äfven hvad tillförlitligheten af begärda upplysningar beträffar äfvensom rörande godsets behandlings-sätt och detsamma expedierande. Ur flere synpunkter är det icke lämpligt, att expeditionsföreståndare ombytas för ofta, dessa expeditioner äro af den beskaffenhet, att man bör se till, att rätte mannen kommer på rätta platsen, och med hänsyn härtill böra löneförmånerna vara så stora, att personen ej bryr sig om att söka annan befattning.»

I denna fråga yttrar löneregleringskommittén å sid. 282, att expeditionsföreståndarne mer än andra tjänstemän komma att beröras af den föreslagna regleringen af extra inkomster. För år 1905 understego de extra inkomsterna icke för någon expeditionsföreståndare 500 kronor, och för de flesta var sammanlagda beloppet af dylika inkomster vida högre. För icke mindre än tolf uppgick detsamma till öfver 1,000 kronor. Sammanlagda löneinkomsten för de sju expeditionsföreståndarne i högsta lönegraden utgjorde för nämnda år i medeltal omkring 5,100 kronor. »Vid sådant förhållande», fortsätter kommittén, »och då, såsom förut anmärkts, 1893 års järnvägskommitté vid bestämmande af arfvodet för expeditionsföreståndare tagit hänsyn till felräkningspenningarne, hvilka i regeln utgöra större delen af ifrågasvarande extra inkomster, läser det af kommittén föreslagna arfvodet vara det lägsta, som skäligen bör ifrågasättas, särskildt om hänsyn tages till det betydande ekonomiska ansvar, hvarmed befattningarne äro förenade. Med tillägg af ersättning för bostad och bränsle — endast fyra expeditionsföreståndare åtnjuta fri bostad — skulle högsta aflöningen för de i Stockholm stationerade expeditionsföreståndarne komma att utgöra 5,000 kronor och sålunda, därest det af kommittén föreslagna maximibeloppet af felräkningspenningar, 300 kronor, uppnås, med 200 kronor öfverstiga den ofvan angifna medelinkomsten för år 1905. Å öfriga stationer, där omförmälda ersättning borde utgå med 900 kronor och sålunda hela aflöningen — felräkningspenningar oberäknade — utgöra 4,800 kronor, skulle ingen förbättring i lönevillkor äga rum, utan i de fall, där nyssnämnda maximibelopp af felräkningspenningar, 300 kronor, kommer att utgå, hvilket torde blifva regel, löneförhållandena blifva ungefär desamma som nu.»

Jämväl i denna punkt ansluter sig utskottet till kommitterades förslag. Vid den jämförelse utskottet verkställt mellan å ena sidan de arfvodesbelopp, som af kommitterade förordats för expeditionsföreståndare och de belopp, som föreslagits för öfriga befattningshafvare,

har utskottet funnit beloppen riktigt afvägda. Och då jämlikt de grundsatsar, som, i enlighet med kommitténs förslag, af Kungl. Maj:t angifvits böra vinna tillämpning vid utfärdandet af erforderliga bestämmelser för öfvergång på den nya lönestaten, förutvarande expeditionsföreståndare tillförsäkrats att icke lida någon minskning i nuvarande aflöningsförmåner för såvidt desamma blifvit af Riksdagen fastställda, finner utskottet icke heller härutinnan något skäl föreligga att tillstyrka en förhöjning i arfvodesbeloppet utöfver hvad kommittén föreslagit.

Däremot saknar utskottet skäl att motsätta sig de förhöjningar, som Kungl. Maj:t i öfrigt vidtagit i kommitterades förslag, och hvilka bestå däri, att för vaktmästare vid distrikten, vagn- och stallkarlar, förrådsvakter och stationskarlar tiden mellan högsta och lägsta arfvodesbeloppen sänkts från 15 till 12 år.

Och utskottet har i detta hänseende funnit sig böra, med anledning af de föreliggande motionerna, gå ännu ett steg i samma riktning, i det att utskottet förordar, att den tid, efter hvilken det för befattningarne stadgade högsta arfvodet får åtnjutas, i samtliga de fall, då denna tid bestämts till 15 år, må sänkas till 12 år.

Denna löneförbättring skulle, därest utskottets förslag bifalles, komma att beröra konduktörer, manliga kontorsbiträden, stationsförmän och portvakter vid 1:sta klass station eller vid verkstad, samtliga med begynnelsearfvode af 900 kronor och maximiarfvode af 1,500 kronor, samt kvinnliga kontorsbiträden och banvakter, med begynnelsearfvode af 780 kronor och slutarfvode af 1,080 kronor.

Den af utskottet sålunda föreslagna förhöjningen lärer lämpligen böra företagas på enahanda sätt som Kungl. Maj:t föreslagit beträffande motsvarande förkortningar i tiden för maximiaflönningens åtnjutande, eller genom att öka beloppet af den sista aflöningsförhöjningen; i hvilket hänseende en särskild bestämmelse är erforderlig i aflöningsreglementets § 4.

Uti mom. 4 af § 4 i aflöningsreglementet föreslår Kungl. Maj:t en bestämmelse af följande innehåll:

»Undantagsvis må, när statens järnvägars intressen så fordra och efter Kungl. Maj:ts godkännande, befattningshafvare kunna i andra fall, än då sådant vid förflyttning är medgifvet, såsom begynnelsearfvode tilldelas ett enligt förenämnda grunder för befattningen ifrågakommande högre arfvode äfvensom kunna tillerkännas förhöjning af innehafvande arfvode tidigare än samma grunder medgifva.

I fråga om befattning med lägsta arfvode af 2,400 kronor eller därunder må dock järnvägsstyrelsen, där särskilda omständigheter

föreligga och den af Kungl. Maj:t för året fastställda arfvodesstaten sådant medgifver, i begynnelsearfvode tilldela ny innehafvare af dylik befattning ett för befattningen ifrågakommande högre arfvode.»

I förlitande på att sådant icke må förekomma annat än undantagsvis och då statens järnvägars intresse så verkligten fordra, har utskottet intet att erinra mot detta medgifvande, för så vidt det afser rätt att höja begynnelseaflöningen. Däremot kan utskottet icke tillstyrka rätt för Kungl. Maj:t att åt befattningshafvare tillerkänna förhöjning af innehafvande arfvode tidigare än de i reglementet angifna grunderna medgifva. Utskottet anser nämligen, att sedan en tjänsteman kommit in på sin plats å aflöningssskalan, bör han icke ifrågasätta ändringar i förhållanden, som han vid anställningen måste anses hafva för framtiden godkänt. Därest möjlighet för en hvar tjänsteman förefunnes att, efter vunnet bifall, göra afvikelser från de normala uppflyttningarne i högre löneklass, skulle styrelsen och därefter Kungl. Maj:t utan tvifvel öfveröfverhopas med framställningar, hvilkas befogenhet icke skulle kunna i hvarje fall tillförlitligen bedömas, och därest *en* tjänsteman lyckades tillvinna sig en sådan uppflyttningsförmån, skulle säkerligen *många andra* anse sig vara lika berättigade att komma i åtnjutande af enahanda förmån; och därest icke fullkomlig likställighet i dessa hänseenden kunde uppehållas, skulle detta endast föda missnöje och klagomål.

Uti § 4 mom. 2 i aflöningsreglementet har Kungl. Maj:t föreslagit att såsom villkor för erhållande af arfvodesförhöjning skall gälla, att befattningshafvare under mera än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna arfvodesförhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller på grund af förordnande annan statens tjänst, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller tjänstledighet utan arfvodesafdrag.

Genom här ofvan åberopade motion n:o 270 har herr Widén föreslagit, att Riksdagen, vid godkännande af de föreslagna aflöningsstaterna för befattningshafvare vid statens järnvägar, måtte besluta, att i aflöningsreglementet för dylika befattningshafvare i fråga om villkoren för erhållande af arfvodesförhöjning efter orden »eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst» skola inskjutas orden »eller fullgjort annat offentligt uppdrag».

På de i utskottets utlåtanden n:o 91, angående aflöningsstat för statskontoret, och n:o 113, angående organisation af arméns centrala förvaltningsmyndighet, beträffande denna fråga anförda skäl får utskottet biträda motionärens förslag.

Bland hufvudgrunderna för det föreliggande omregleringsförslaget

ingår fordran på att befattningshafvare i styrelsen skola vara närvarande på tjänsterummet minst sju effektiva timmar hvarje söckendag.

Under erinran att vid fastställande af staten för statskontoret Riksdagen därvid fogat såsom förutsättning, att bestämmelse om viss arbetstid å tjänsterummet blefve af Kungl. Maj:t i instruktionen för ämbetsverket föreskrifven, hemställer utskottet, att motsvarande förutsättning må fogas till Riksdagens beslut i föreliggande ärende, dock att bestämmelsen i detta afseende endast bör innefatta föreskrift i fråga om tjänstemännens i järnvägsstyrelsen och dess kontor arbetstid å tjänsterummet; och torde densamma lämpligen böra införas efter aflöningsreglementet och erhålla följande formulering:

»Detta aflöningsreglemente skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1908 under förutsättning att, hvad järnvägsstyrelsen och dess kontor angår, Kungl. Maj:t dessförinnan meddelar föreskrift därom, att samtliga ordinarie tjänstemän skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sju effektiva timmar hvarje söckendag.»

Uti aflöningsreglementets § 4 mom. 2 har Kungl. Maj:t föreslagit, att de enligt reglementets grunder utgående högre arfvoden skola tillträdas vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd.

Härutinnan hafva herrar Herm. Lindqvist m. fl. och Carl af Burén uti sina ofvanberörda motioner yrkat sådan ändring, att det högre arfvodet skall tillträdas vid början af kalenderkvartalet näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd.

Under erinran att innevarande Riksdag godkänt Kungl. Maj:ts af utskottet tillstyrkta motsvarande bestämmelse i aflöningsreglementet för telegrafverket, finner sig utskottet icke kunna förorda bifall till motionärernas förslag.

Uti sin ofvan oförmälda motion har herr Herm. Lindqvist med flere yrkat, att Riksdagen ville besluta att benämningen befattningshafvare af högre grad och befattningshafvare af lägre grad utbytes mot benämningen tjänsteman.

Beträffande motionärernas motivering till detta yrkande hänvisas till motionen.

Då utskottet icke anser denna fråga äga en så afsevärd betydelse, som motionärerna tillmätta densamma och då en viss formell skillnad mellan högre och lägre befattningshafvare dock alltid lär komma att förefinnas, äfven om, såsom fallet är i de nya utgiftsstaterna och

aflöningsreglementet för telegrafverket, en gemensam beteckning för alla tjänsteinnehafvare användes, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag.

Beträffande det dyrortstillägg och kallortstillägg, som enligt § 12 i förslaget till aflöningsreglemente skulle till viss personal utgå, finnes ingen bestämmelse, huruvida dessa aflöningsförmåner skola betraktas såsom lön eller tjänstgöringspenningar. Vidkommande dyrortstillägget har i de kungl. kungörelserna därom i enlighet med Riksdagens beslut stadgats, att detsamma skall anses tillhöra lönen, och beträffande den till personalen å V distriktet jämlikt kungl. brevet den 26 juni 1903 utgående särskilda aflöningsförbättringen (kallortstillägget) har järnvägsstyrelsen, enligt hvad utskottet inhämtat, i saknad af uttrycklig bestämmelse särskildt beslutat, att densamma skulle, i likhet med lön, utbetalas för löpande månad samt vid afgang ur statens järnvägars tjänst i följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall utgå till månadens slut; samt att då i sammanhang med beviljande af tjänstledighet förordnats, att vederbörande skulle afstå alla löneförmåner eller alla kontanta löneförmåner, denne skulle afstå jämväl ifrågasvarande aflöningsförbättring, men att eljest densamma icke skulle vid ledighet afstås i andra fall än då styrelsen uttryckligen därom förordnat. I konsekvens med hvad sålunda i likartade fall hittills tillämpats synes en bestämmelse i ofvannämnda paragraf af aflöningsreglementet, att såväl dyrorts- som kallortstillägget skall anses tillhöra lönen, vara lämplig.

Hvad beträffar *milpenningar*, hvilka tillkomma tågpersonalen enligt de grunder Kungl. Maj:t fastställer, har utskottet velat erinra om hvad Riksdagen i detta afseende uttalat i sin den 18 maj 1897 afåtna skrivelse angående nytt aflöningsreglemente för personalen vid statens järnvägar, samt tillika framhålla, att löneregleringskommittén anslutit sig till Riksdagens berörda uttalande.

Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att medgifva, att Kungl. Maj:t må i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådspotokollet angifna grunder utfärda nödiga bestämmelser i fråga om öfvergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft.

Bland dessa grunder, hvilka föreslagits af löneregleringskommittén, återfinnes följande bestämmelse:

att ingen befattningshafvare måtte genom tillämpningen af kommitténs löneförslag i dess helhet vid öfvergång till den nya staten lida minskning i den sammanlagda löneinkomst, öfvertidsersättning dock undantagen, han enligt nu gällande bestämmelser skulle hafva innehaft vid öfvergången under förutsättning jämväl, att dyrtidstillägg samt

tillfälligt lönetillägg jämlikt de senast af 1906 års Riksdag fastställda grunder fortfarande skulle utgå.

Härom yttrar kommittén å sid. 341 i dess betänkande:

»Denna grundsats anser kommittén vara betingad såväl af billighets-skäl som från praktisk synpunkt. Vid lönerogleringar i allmänhet äger visserligen den befattningshafvare, som finner de äldre aflöningsvillko-ren vara för sig fördelaktigare, rättighet att efter anmälan inom viss tid kvarstå på gammal stat, och en dylik rätt bör naturligen äfven vid nu ifrågavarande löneroglering förbehållas befattningshafvare vid statens järnvägar. Först och främst bör emellertid härvidlag framhållas, att det ur flera synpunkter är önskligt, att den nya lönestaten varder till-lämpad i så stor utsträckning som möjligt. Vidare är att märka, att en befattningshafvare icke genom att kvarstå på gammal stat skulle i regeln vara berättigad vare sig att bibehålla de extra inkomster, felräk-ningspenningar, provision för godsnotiser och å fraktkredit, hvilka in-komster enligt kommitténs förslag antingen böra helt och hållet upp-höra eller ock så väsentligt reduceras, att de icke vidare skulle kunna anses såsom en inkomst, eller att tillgodonjuta dyrtidstillägg och till-fälligt lönetillägg. Endast hufvudkassören i styrelsen samt distriktskas-sörerna, för hvilka felräkningspenningarne i aflöningsreglementet äro be-stämnda till fixa belopp, skulle kunna genom kvarstående å gammal stat äga rätt att uppbära felräkningspenningar enligt nu gällande grunder. Visserligen äro de af kommittén föreslagna aflöningar, särskildt om hän-syn tages till den förhöjda inkvarteringsersättningen, så tillmätta, att i de flesta fall, äfven om ofvannämnda extra inkomster samt dyrtids- och lönetillägg medtagas i beräkning, förbättring af vederbörandes aflöning äger rum, men motsatsen kan ock inträffa, dels då de extra inkomsterna för någon befattningshafvare uppgå till afsevärdt höga belopp, dels ock i sådana fall, då kommittén föreslagit uppdelning af befattningar, därvid en tjänsteinnehafvare, som kommer att bibehålla en lägre befattning inom den grupp, som uppdelats, kan lida någon minskning i löne-inkomst. Såsom motiv för kommitténs åsikt att man, då det gäller den ifrågaställda ersättningen för möjlig minskning i löneinkomst, jämväl borde taga hänsyn till dyrtidstillägg och tillfälligt lönetillägg kan anföras, att man torde kunna utgå från det antagande, att dylika tillägg fort-farande liksom hittills skulle hafva kommit järnvägspersonalen till godo, därest icke nu ifrågavarande löneroglering mellankommit.»

Mot detta kommitténs förslag har emellertid två af dess ledamöter, herrar Carl Jansson och Carl Persson, annäلت reservation och därvid yttrat följande:

»I denna ersättning beräknas således godtgörelse äfven för mistad *notislösen* och *fraktkreditprovision*. Som dessa extra inkomster icke finnas upptagna i nu gällande aflöningsreglemente och således icke hafva aflönings häfd eller sådan natur, så anse vi, att någon särskild godtgörelse för minskning i dylika inkomster icke bör ifrågakomma, synnerligast som kommittén i sitt förslag till nytt aflöningsreglemente påyrkat, att, enligt innehållet i § 7, befattningshafvare framdeles skall vara underkastad upphörande eller minskning af de extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning.»

Utskottet, som delar den af reservanterna inom kommittén sålunda uttalade mening, har med anledning däraf funnit sig böra förorda, att vid beräkningen af den ersättning, som för minskad löneinkomst må vid öfvergång till den nya staten tilläggas befattningshafvare, skall, förutom öfvertidsersättning, jämväl provision å fraktkredit och notispenningar undantagas.

Beträffande aflöningsreglementet har utskottet ansett den förändring böra vidtagas, att däri under särskilda punkter uppföras arvoden åt järnvägsfullmäktige och öfverrevisorer.

Hvad i öfriga här ofvan ej vidrörda delar departementschefen till statsrådsprotokollet anfört eller Kungl. Maj:t föreslagit har utskottet ej funnit gifva anledning till anmärkning eller erinran.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa:

A) att Riksdagen i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition och de i ämnet väckta motioner må

I godkänna här nedan intagna förslag till aflöningsreglemente för befattningshafvare vid statens järnvägar (bil. A.);

II medgifva

a) att Kungl. Maj:t må, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angifna grunder, utfärda nödiga bestämmelser såväl i fråga om öfvergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft, som ock beträffande aflöningsförhållandena under år 1907; dock med sådan ändring att vid beräkningen af den ersättning, som för minskad löne-

inkomst må vid öfvergång till den nya staten tilläggas befattningshafvare, skall förutom öfvertidsersättning jämväl provision å fraktkredit och notispenningar undantagas.

b) att Kungl. Maj:t må meddela erforderliga föreskrifter beträffande innehafvare af sådana nu befintliga befattningar, hvilka föreslagits skola indragas eller väsentligt förändras; samt

B) att vid bifall till hvad utskottet under punkt A föreslagit herrar grefve Taubes (n:r 75), Hägglunds (n:r 79), Widéns (n:r 270), Räfs (n:r 271), Camitz' (n:r 272), Eriksons (n:r 274), Kjellbergs (n:r 275), Karlssons (n:r 277), Byströms (n:r 279), Camitz' (n:r 280), Berglunds m. fl. (n:r 281), Lindqvists m. fl. (n:r 282) och af Buréns (n:r 283) motioner må anses vara besvarade.

Stockholm den 21 maj 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.

Reservationer:

vid punkt A) I.

Aflöningsreglementet:

i dess helhet:

af herrar *K. Starbäck, J. T. Larsson, A. Ekman* och *F. W. Thorsson*, som ansett, att de af utskottet använda benämningarne: »befattningshafvare af högre grad» och »befattningshafvare af lägre grad» måtte utbytas mot den gemensamma benämningen »tjänstemän».

vid § 1 mom. 1 och 2.

af herrar *E. Fränckel* och Frih. *N. A. H. Palmstierna*, som yrkat, att

något arvode till öfverdirektör och souschef icke borde i aflöningsreglementet upptagas samt att de i mom. 2 förekommande orden: »Hvad sålunda är stadgadt om generaldirektör, gäller jämväl om öfverdirektör» måtte utgå.

vid § 2 mom. 1 (ang. befattningshafvare i styrelsen):

af herrar *E. Fränckel* och Frih. *N. A. H. Palmstierna*, som ansett, att utskottets yttrande i fråga om befattningshafvare af högre grad bort erhålla följande lydelse:

»Utskottet, som till fullo delar den af organisationskommittén icke mindre än af reservanterna och departementschefen uttalade meningen, att allt bör göras som lämpligen kan göras för att åt distriktsförvaltningarne bereda den starka och enhetliga organisation och den orubbade prestige, som är en nödvändig förutsättning för ett verksamt handhavande af dess viktiga funktioner, skulle icke hafva något att erinra mot den anordning inom styrelsen, som af Kungl. Maj:t föreslagits, därest utskottet vore öfvertygadt, att icke den gamla indelningen i särskilda hufvudafdelningar äfven inom styrelsen är en organisatorisk nödvändighet, som under alla förhållanden måste åtminstone i sina allmänna drag för framtiden uppehållas, och därest icke utskottet befarade, att af ett så stort antal direkt under chefen och souschefen sorterande småafdelningar afsevärda administrativa olägenheter blefve en oafvislig följd.

De betänkligheter, som i detta hänseende uttalats af motionären grefve Taube, kunna, enligt utskottets förmenande, icke tillbakavisas, och de här ofvan utförligt refererade motiv, på grund af hvilka organisationskommittén föreslagit afdelningschefernas bibehållande, gifva äfven stöd åt en sådan uppfattning. Ty äfven om föredragningen inför generaldirektören — såsom ock kommittén synes hafva förutsatt — kan lämpligen besörjas af byrådirektörerna, en hvar för de ärenden, som tillhöra hans byrå, återstår det dock alltid så många ärenden af för afdelningen gemensam natur, hvilka måste enhetligt behandlas, att ett organisationsled mellan de många särskilda till afdelningen hörande byråerna med deras förmän, byrådirektörerna, och generaldirektören lämpligen bör finnas.

Härtill kommer — och vid denna omständighet har utskottet fäst synnerlig vikt — att, såsom grefve Taube erinrar, det utbyte af personal, som måste betraktas som eftersträfvansvärdt mellan distrikten och styrelsen, kommer att i hög grad försvåras, om icke alldeles omöj-

liggöras, därest *alla* byrådirektörer komme att, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, åtnjuta aflöningsförmåner, som vore lägre än afdelningsföreståndarnes vid distrikten.»

samt att utskottet bort föreslå antagandet af följande stat:

	Arvode		Ersättning för bostad och bränsle.		Summa aflöning.	
	lägst kr.	högst kr.	lägst kr.	högst kr.	lägst kr.	högst kr.
<i>Befattningshafvare af högre grad.</i>						
Afdelningschef	8,000		2,000		10,000	
Byrådirektör	-----		-----		-----	
-----	-----		-----		-----	

af herrar *Ivar Wijk*, grefve *A. F. C:son Wachtmeister*, *E. Fränckel*, *E. Hammarlund*, *D. Persson*, *J. T. Larsson* och *A. Ekman*, som yrkat att utskottet skulle hemställa,

att till kvinnlig kontorsskrifvare måtte utgå i arvode lägst 1,080 kronor och högst 1,800 kronor, i ersättning för bostad och bränsle 400 kronor, eller sammanlagdt lägst 1,480 och högst 2,200 kronor.

vid § 2 mom. 2:

af frih. *Johan Beck-Friis*: »Då jag hufvudsakligen för att underlätta det utbyte af personal, som nödvändigtvis bör kunna äga rum mellan distrikten och styrelsen, velat biträda utskottets förslag om anvisande af 1,500 kronors arvodestillägg åt fem byrådirektörer, har jag yrkat, att förevarande moment skulle erhålla följande lydelse:

»Byrådirektör, som undfår Kungl. Maj:ts förordnande att inom sin afdelning af styrelsen utöfva en sammanhållande myndighet och handlägga sådana ärenden, som gemensamt afse flera byråar inom afdelningen, må af Kungl. Maj:t tilläggas ett särskildt arvode af 1,500 kronor för år räknadt.»

af herrar *J. A. Sjö*, *K. Starbäck*, *J. T. Larsson*, *A. Ekman*, och *F. V. Thorsson*, som yttrat: »Då Kungl. Maj:t icke gjort framställning

om ett särskildt arfvode af 1,500 kronor åt hvar och en af fem närmare angifna byrådirektörer eller tillsammans 7,500 kronor och då ej heller ådagalagts, att en sådan särställning som af utskottet angifves, bör inrymmas åt nämnda fem byrådirektörer, hvaraf det ökade arfvodet skulle följa, föreligger icke något skäl för Riksdagen att bevilja ofvannämnda 7,500 kronor, hvadan vi yrka afslag å ifrågavarande mom. 2 § 2 i aflöningsreglementet.»

vid § 2 mom. 4. (angående befattningshafvare vid distrikten och centralverkstaden):

af herrar greve *C. O. Taube*, *E. Hammarlund*, *K. Starbäck* och *J. T. Larsson*, som ansett, att utskottet borde hemställa, att för byrå-assistent arfvodet borde bestämmas till lägst 3,300 kr. och högst 4,200 kronor;

af herrar *Ivar Wijk*, greve *A. F. C:son Wachtmeister*, *E. Fränckel*, *E. Hammarlund*, *D. Persson*, *J. F. Larsson* och *A. Ekman*, som ansett, att utskottet bort föreslå, att för kvinnlig kontorskrifvare arfvodet borde sättas till lägst 1,080 och högst 1,800 kronor;

af herr *E. Hammarlund*, som ansett att utskottet bort föreslå, att för kvinnligt kontorsbiträde, vaktmästare, banvakt, vagn- och stallkarlar, förrådsvakt och stationskarl arfvodet måtte bestämmas till lägst 840 och högst 1,080 kronor;

af herrar *D. Persson*, *K. Starbäck*, *J. T. Larsson*, *A. Ekman* och *F. V. Thorsson*, som ansett, att utskottet bort föreslå, att för kvinnligt kontorsbiträde, vaktmästare, banvakt, vagn- och stallkarlar, förrådsvakt och stationskarl arfvodet måtte bestämmas till lägst 840 kr. och högst 1,140 kronor;

vid § 3: af herrar *E. Fränckel* och *Frih. N. A. Palmstierna*, som yrkat, att §:n bort erhålla följande lydelse:

»Antalet af nedanstående befattningar utgör:

i styrelsen:

afdelningschefer 5

byrådirektörer 11, däraf en är föreståndare för kontrollkontoret,

»

vid § 4 mom. 1:o) af herrar *Ivar Wijk*, grefve *A. F. C:son Wachtmeister*, *E. Fränckel*, *E. Hammarlund*, *D. Persson*, *K. Starbäck*, *J. T. Larsson* och *A. Ekman*, som ansett att bestämmelsen rörande arfvodesförhöjning för kvinnlig kontorsskrifvare bort erhålla följande lydelse:
 »att kvinnlig kontorsskrifvare, för hvilken befattning lägsta arfvodet utgör 1,080 kronor, erhåller, efter att hafva innehaft arfvode af 1,200 kronor i tre år, 1,500 kronor och efter ytterligare tre år det för befattningen stadgade högsta arfvodet, 1,800 kronor;»

af herr *E. Hammarlund*, som ansett att, då enligt hans reservation under § 2 mom. 4 angående högsta arfvodet för kvinnligt kontorsbiträde, vaktmästare vid distrikten m. fl. komme att utgå efter 12 år med 1,080 kronor, någon särskild bestämmelse i fråga om deras arfvodesförhöjning icke varit erforderlig;

af herrar *D. Persson*, *K. Starbäck*, *J. T. Larsson*, *A. Ekman* och *F. V. Thorsson*, hvilka ansett, att bestämmelsen om arfvodesförhöjning för kvinnligt kontorsbiträde, vaktmästare vid distrikten m. m. bort erhålla följande lydelse:
 »att kvinnligt kontorsbiträde, vaktmästare, banvakt, vagn- och stallkarl, förrådsvakt och stationskarl erhålla efter tre års tjänstgöring 900 kronor, efter sex års tjänstgöring 960 kronor, efter nio års tjänstgöring 1,020 kronor och efter tolf års tjänstgöring 1,140 kronor.»

vid § 4 mom. 2

af herr *F. V. Thorsson*, som ansett att mom. bort erhålla följande lydelse:

»2:o). Enligt förestående grunder utgående högre arfvode tillträdes vid början af kalenderkvartalet näst efter det, hvarunder det stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd. — — — — —
 — — — — —»

vid punkt A) II a).
 angående öfvergångsbestämmelserna:

af frih. *Johan Beck-Friis*, som yrkat, att Kungl. Maj:ts förslag måtte oförändradt antagas.

af herr *K. Starbäck*, som yrkat, att utskottet bort hemställa, att Riksdagen, med bifall till herr *C. H. P. af Buréns* motion, måtte till öfvergångsbestämmelserna göra följande tillägg:

»Manlig kontorsskrifvare såväl inom styrelsen som distrikten samt stationsskrifvare, hvilka redan nu äro ordinarie i dessa befattningar, skola erhålla lägsta arfvode 1,800 kronor och högsta arfvode 2,700 kronor, hvilket sista arfvode skall erhållas efter 9 års tjänst; dock att ingen befattningshafvare vid öfvergång till nya lönestaten må på grund af denna bestämmelse erhålla högre arfvode än 2,700 kronor.»

angående aflöningsförhållanden under år 1907.

af frih. *N. A. H. Palmstierna*, som, då andra af innevarande års Riksdag beslutade löneregleringar bestämts att träda i kraft vid början af år 1908, visserligen ansett, att äfven den nu ifrågavarande borde tillämpas först från och med nämnda års ingång, men funnit att, då för ifrågavarande befattningshafvare ställts i utsikt en tidigare förbättring i lönevillkoren, det personliga lönetillägg, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle för år 1907 tillkomma ifrågavarande personal, må beräknas utgå från och med den 1 juli innevarande år.

Det skulle här antecknas, att herr *L. Eriksson* icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet, äfvensom att friherre *J. T. Gripenstedt* icke öfvervarit handläggningen af §§ 1—5 af ofvannämnda aflöningsreglemente.

Bilaga A.

Förslag
till
aflöningsreglemente för befattningshafvare vid
statens järnvägar.

§ 1.

Mom. 1. Till generaldirektören och chefen för statens järnvägar utgår i årligt arfvode 20,000 kronor.

Till öfverdirektören och souschefen utgår arfvode med 12,000 kronor.

Mom. 2. Generaldirektör är berättigad att från och med månaden näst efter den, under hvilken han uppnått 65 lefnadsår, under sin återstående lifstid af trafikmedel uppbära en årlig pension af 6,000 kronor eller, därest han är delägare i statens järnvägstrafiks pensionsinrättning, af det belopp, hvarmed den honom från pensionsinrättningen tillkommande pensionen understiger 6,000 kronor. Generaldirektör, som, innan han uppnått 65 lefnadsår, antingen på grund af sjukdom eller därigenom, att han efter utgången af den tid, för hvilken han förordnats, icke erhåller förnyadt förordnande, eller ock eljest utan egen begäran nödgas afgå från sin befattning utan att på grund af tjänstefel hafva förverkat densamma, är berättigad att i pension uppbära ett årligt belopp af 6,000 kronor för tiden, intill dess han uppnått 65 års ålder. Skulle generaldirektör före utgången af den tid, erhållet förordnande afser, befinnas vara af sjukdom oförmögen till vidare nöjaktig tjänstgöring, skall han vara underkastad skyldighet att afgå mot åtnjutande af pension enligt nu angifna bestämmelser. Såsom pensionsafgift skall å det för generaldirektör bestämda arfvodet eller den honom under tiden, intill dess han uppnått 65 år, tillkommande pension afdragas, därest generaldirektören icke är delägare i pensionsinrättningen, ett årligt belopp af 360 kronor, och, om han är delägare i pensionsinrättningen, den del af detta belopp, som han ej har att betala i årlig afgift till nämnda inrättning

Hvad sålunda är stadgadt om generaldirektör, gäller jämväl om öfverdirektör.

Mom. 3. Till en hvar af två järnvägsfullmäktige må utgå arfvode efter 5,000 kronor för år.

Mom. 4. Till en hvar af tre öfverrevisorer må utgå ett årligt arfvode af 2,500 kronor.

Mom. 5. Öfriga vid statens järnvägar anställda befattningshafvare tillkommer arfvode enligt bestämmelserna i § 2 af detta aflöningsreglemente.

Arfvode, med undantag af det till generaldirektören och till öfverdirektören utgående, som öfverstiger 3,900 kronor, fördelas till två tredjedelar i lön och en tredjedel i tjänstgöringspenningar. Af arfvode till belopp af 3,900 kronor och därunder intill 2,100 kronor utgöra tre fjärdedelar lön och en fjärdedel tjänstgöringspenningar samt af arfvode å 2,100 kronor och därunder fyra femtedelar lön och en femtedel tjänstgöringspenningar.

§ 2.

1:o) Till annan *befattningshafvare i styrelsen* än de i § 1 mom. 1—4 här ofvan nämnda utgår aflöning dels såsom arfvode och dels, där bostad in natura icke åtnjutes, i form af ersättning för bostad och bränsle, allt enligt följande stat med däri i förekommande fall angifna högsta och lägsta belopp för år räknadt. Där ersättning för bostad och bränsle icke är i staten med visst oföränderligt belopp angifven, utgår samma ersättning med 40 procent af arfvodet med den i staten bestämda begränsning. Nämnda ersättning anses tillhöra lönen.

2:o) Kungl. Maj:t må förordna en byrådirektör inom hvarje särskild af styrelsens fem afdelningar (administrativa, ban-, maskin-, trafik- och kommersiella) att utöfva en sammanhållande myndighet och handlägga sådana ärenden, som gemensamt afse flera byråer inom afdelningen; och äger Kungl. Maj:t att tillägga sålunda förordnad byrådirektör ett särskildt arfvode af 1,500 kronor för år räknadt.

	Arfvode		Ersättning för bostad och bränsle		Summa aflöning	
	lägst Kr.	högst Kr.	lägst Kr.	högst Kr.	lägst Kr.	högst Kr.
<i>Befattningshafvare af högre grad.</i>						
Byrådirektör						
Arkitekt	4,800	5,700	1,800		6,600	7,500
Matematiker						

	Arfvode		Ersättning för bostad och bränsle		Summa aflöning	
	lägst Kr.	högst Kr.	lägst Kr.	högst Kr.	lägst Kr.	högst Kr.
Kamrerare och föreståndare för kammarkontoret	4,200	5,100	1,500		5,700	6,600
Förste aktuarie och förestån- dare för statistiska kontoret						
Milkontrollör och förestån- dare för milkontoret						
Ombudsman						
Revisor och föreståndare för revisionskontoret						
Förste kontrollör						
Byråingenjör af 1:a klass ...						
Kassör						
Registrator						
Notarie						
Byråingenjör af 2:a klass ...	3,300	4,200	1,320	1,500	4,620	5,700
Förrådsförvaltare	2,400	3,600	960	1,100	3,360	4,700
Kontrollör						
Förste bokhållare						
Underingenjör	2,100	3,300	840	1,100	2,940	4,400
Manlig bokhållare	1,500	2,700	600	850	2,100	3,550
Ritare						
Manlig kontorsskrifvare	1,500	2,100	600	650	2,100	2,750
Kvinnlig bokhållare	1,080	1,500	400		1,480	1,900
» kontorsskrifvare ...						
<i>Befattningshafvare af lägre grad.</i>						
Vaktmästare	840	1,200	—	—	840	1,200
Manligt kontorsbiträde	840	1,200	336	480	1,176	1,680

Vaktmästare erhåller bostad in natura. Förste vaktmästaren erhåller ett tilläggsarfvode af 200 kronor om året.

Kontorsbiträde, som tjänstgör som förman å biljettryckeriet, kan erhålla ett tilläggsarfvode af högst 180 kronor om året.

Ann. Tilläggsarfvode anses som extra inkomst och må förty icke ens till någon del uppbäras af befattningshafvare, då han ej tjänstgör.

3:o) Då Kungl. Maj:t finner sådant lämpligt, må kontorsskrifvare aflönas efter beting på det sätt, att han erhåller betalning i den mån

han verkställer arbete, hvarå styrelsen utsatt visst pris. Så affönad kontorsskrifvare skall för utförandet af sådana arbeten, hvilka icke lämpligen kunna på nämnda sätt godtgöras, erhålla betalning för timme enligt pris, som styrelsen fastställer.

4:o) *Befattningshafvare vid distrikten och centralverkstaden* åtnjuter arfvode enligt följande stat med däri angifna lägsta och högsta belopp för år räknadt.

	Arfvode	
	lägst Kr.	högst Kr.
<i>Befattningshafvare af högre grad.</i>		
Distriktschef	8,000	
Bandirektör	6,000	6,900
Maskindirektör		
Trafikdirektör	4,800	5,700
Baningenjör af 1:a klass		
Maskiningenjör af 1:a klass		
Trafikinspektör af 1:a klass	4,500	5,400
Öfverinspektör		
Distriktssekreterare	4,200	5,100
Baningenjör af 2:a klass		
Telegrafingenjör		
Maskiningenjör af 2:a klass		
Trafikinspektör af 2:a klass	3,900	4,800
Distriktskamrerare		
Förrådsförvaltare	3,600	4,500
Stationsinspektör å 1:a klassens station		
Stationsinspektör å 2:a klassens station	3,300	4,200
Distriktskassör		
Maskininspektör	3,000	3,900
Byråassistent		
Expeditionsföreståndare		
Telegrafinspektör	2,400	3,600
Stationsinspektör å 3:e klassens station		
Underinspektör	2,400	3,600
Underingenjör		
Förste bokhållare		
Förste telegrafist	2,400	3,300
Stationsinspektör å 4:e klassens station A		

	Arfvode		
	lägst Kr.	högst Kr.	
Bokhållare	2,100	3,300	
Förste stationskrifvare.....			
Telegrafist	1,800	3,000	
Stationsinspektör å 4:e klassens station B	2,100	2,700	
Ritare	1,500	2,700	
Manlig kontorsskrifvare			
Stationskrifvare.....			
Kvinnlig kontorsskrifvare	1,080	1,500	
<i>Befattningshafvare af lägre grad.</i>			
Lokomotivmästare	1,800	3,000	
Vagnmästare	1,500	2,700	
Öfverbanmästare.....	1,200	2,100	
Lokomotivförare			
Maskinist	1,200	1,800	
Banmästare af 1:a klass			
Trädgårdsmästare			
Förrådsmästare			
Stationsmästare å 5:e klassens station			
Bangårdsmästare			
Tågmästare			
Banmästare af 2:a klass	1,020	1,500	{ Nattbanmästare erhåller ett högsta arfvode af 1,260 kronor.
Vagnförman			
Stallförman			
Stationsmästare å 6:e klassens station	900	1,500	{ Portvakt vid verkstad erhåller ett högsta arfvode af 1,260 kronor.
Konduktör			
Manligt kontorsbiträde			
Stationsförman			
Portvakt å 1:a klassens station eller vid verkstad	900	1,380	
Lokomotiveldare			
Vagnskötare.....			
Förrådsförman			
Maskin- och pannskötare			
Stationsmästare å 7:e klassens station			

	Arfvode		
	lägst	högst	
	Kr.	Kr.	
Kvinnligt kontorsbiträde	780	1,080	} Banvakt, hvilken tjänstgör såsom vakt vid rörlig bro, kan under seglations-tiden erhålla ett tilläggsarfvode efter högst 120 kronor för år.
Vaktmästare			
Banvakt			
Vagn- och stallkarlar			
Förrådsvakt			
Stationskarl			

Ann. 1. Stationsinspektör, som tillika är tågdirigent, kan erhålla ett tilläggsarfvode efter högst 300 kronor om året.

Ann. 2. Tilläggsarfvode anses såsom extra inkomst och må förty icke ens till någon del uppbäras af befattningshafvare, då han icke tjänsten förrättar.

§ 3.

Antalet af nedanstående befattningar utgör:

i styrelsen:

byrådirektörer 16, däraf en är föreståndare för kontrollkontoret,	revisor och föreståndare för revisionskontoret 1,
arkitekt 1,	förste kontrollörer 3,
matematiker 1,	byråingenjörer af 1:a klass 10,
kamrerare och föreståndare för kammarkontoret 1,	kassör 1,
förste aktuarie och föreståndare för statistiska kontoret 1,	registrator 1,
milkontrollör och föreståndare för milkontoret 1,	notarier 11,
ombudsman 1,	byråingenjörer af 2:a klass 6,
	förrådsförvaltare 1 och
	kontrollörer 5.

vid distrikten och centralverkstaden:

distriktschefer 5,	baningenjörer af 1:a klass 5,
bandirektörer 5,	maskiningenjörer af 1:a klass 5,
maskindirektörer 6,	trafikinspektörer af 1:a klass 8,
trafikdirektörer 5,	öfverinspektörer 3,

distriktssekreterare 5,	distriktskassörer 5,
baningenjörer af 2:a klass 27,	byråassistenter 15,
telegrafingenjörer 5,	expeditionsföreståndare 17,
maskiningenjörer af 2:a klass 14,	maskininspektorer 18,
trafikinspektörer af 2:a klass 7,	telegrafinspektorer 5 ¹⁾ ,
distriktskamrerare 5,	stationsinspektorer å 3:e klassens
förrådsförvaltare 5,	station 36 och
stationsinspektorer å 1:a klassens	underinspektorer 5.
station 2,	
stationsinspektorer å 2:a klassens	
station 33,	

Antalet öfriga i § 2 omförmälda befattningar bestämmes för hvarje år af Kungl. Maj:t.

§ 4.

1:o) Befattningshafvare, för hvilken arfvode i § 2 finnes bestämdt till ett lägsta och ett högsta belopp, erhåller arfvodesförhöjning efter att hafva innehaft ett och samma arfvode i tre år; och äger sådan förhöjning rum intill dess det för befattningen stadgade högsta arfvode uppnåtts.

Det belopp, hvarmed innehafvande arfvode sålunda förhöjes, utgör för hvarje gång förhöjningen sker:

300 kronor för befattning med lägsta arfvode af 1,200 kronor eller däröfver;

120 kronor för befattning med lägsta arfvode under det nyssnämnda och intill 780 kronor, samt

60 kronor för befattning med lägsta arfvode af 780 kronor, med iakttagande dock:

att kvinnlig kontorsskrifvare, för hvilken befattning lägsta arfvodet utgör 1,080 kronor, erhåller, efter att hafva innehaft arfvode af 1,200 kronor i tre år, omedelbart det för befattningen stadgade högsta arfvode, 1,500 kronor;

att kvinnligt kontorsbiträde, vaktmästare vid distrikten, banvakt, vagn- och stallkarlar, förrådsvakt och stationskarl erhålla, efter att hafva innehaft arfvode af 960 kronor i tre år, omedelbart det för dessa befattningar stadgade högsta arfvode, 1,080 kronor; samt

¹⁾ Minskas i den mån telegrafingenjörstjänster tillsättas.

att konduktör, manligt kontorsbiträde, stationsförman och portvakt vid första klassens station erhålla, efter att hafva innehaft arfvode af 1,260 kronor i tre år, omedelbart det för dessa befattningar stadgade högsta arfvode 1,500 kronor.

2:o) Enligt förestående grunder utgående högre arfvode tillträdes vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd.

I öfrigt gäller såsom allmänna villkor för erhållande af arfvodesförhöjning:

att befattningshafvare under mera än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna arfvodesförhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller på grund af förordnande annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller tjänstledighet utan arfvodesafdrag, samt

att befattningshafvare icke redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, vid hvilken han enligt gällande bestämmelser är förpliktad att från tjänsten afgå.

3:o) En hvar befattningshafvare, som befordras eller i annan ordning förflyttas från en befattning till annan, erhåller i den nya befattningen såsom begynnelsearfvode minst det arfvode, han vid förflyttningen innehade i den förra befattningen.

Förekommer ej sådant arfvode, men väl högre arfvode i den nya befattningen, tilldelas den förflyttade det närmast högre arfvode, som enligt grunderna kan i den nya befattningen ifrågakomma, med iakttagande dock:

att befattningshafvare, som vid förflyttning till befattning med lägsta arfvode af 1,200 kronor innehar arfvode af 1,140 kronor, bekommer 1,260 kronor vid den tid, han enligt grunderna varit berättigad att erhålla sistnämnda arfvode, om han kvarstått i den lägre befattningen, med rättighet likväl för honom att räkna tiden för erhållande af den för den högre befattningen enligt grunderna bestämda första arfvodesförhöjning från förflyttningen till samma befattning;

att befattningshafvare, som vid förflyttning till befattning af förstnämnda slag, innehar arfvode af 1,260 kronor, bibehåller detta arfvode intill dess han, om han kvarstått i den lägre befattningen, varit berättigad till arfvodesförhöjning, samt erhåller då den för den högre befattningen enligt grunderna bestämda första arfvodesförhöjning; samt

att befattningshafvare med lägsta arfvode af 780 kronor, som vid förflyttning till närmast högre befattning innehar 960 kronor, bekommer

1,080 kronor vid den tid, han enligt grunderna varit berättigad att erhålla sistnämnda arfvode, om han kvarstått i den lägre befattningen, med rättighet likväl för honom att räkna tiden för erhållande af den för den högre befattningen enligt grunderna bestämda andra arfvodesförhöjning från förflyttning till samma befattning.

Den, som efter egen ansökning förflyttas till befattning med lägre arfvode, må dock icke bekomma mer än det högsta för sistnämnda befattning förekommande arfvode.

Befattningshafvare, som befordras eller i annan ordning förflyttas från en befattning till en annan, äger att i fråga om begynnelsearfvode och arfvodesförhöjning i den nya befattningen tillgodoräkna sig hela den tid, han åtnjutit det vid förflyttningen innehafda arfvodet, oafsedt i hvilken befattning, han innehaft detsamma.

4:o) Undantagsvis må, när statens järnvägars intressen så fordra och efter Kungl. Maj:ts godkännande, befattningshafvare kunna i andra fall, än då sådant vid förflyttning är medgifvet, såsom begynnelsearfvode tilldelas ett enligt förenämnda grunder för befattningen ifrågakommande högre arfvode.

I fråga om befattning med lägsta arfvode af 2,400 kronor eller därunder må dock järnvägssyrelsen, där särskilda omständigheter föreligga och den af Kungl. Maj:t för året fastställda arfvodestaten sådant medgifver, i begynnelsearfvode tilldela ny innehafvare af dylik befattning ett för befattningen ifrågakommande högre arfvode.

§ 5.

1:o) Fullt arfvode må under loppet af samma kalenderår till en hvar befattningshafvare, som åtnjuter semester eller tjänsledighet för enskilda angelägenheter, utgå till innehafvare af befattning inom styrelsen med lägsta arfvode af 4,200 kronor eller däröfver under fyrtiofem dagar, till öfriga befattningshafvare af *högre grad* under trettio dagar samt till befattningshafvare af *lägre grad* under femton dagar; skolande likväl vid bestämmandet af denna tid icke medräknas den tid, befattningshafvare efter styrelsens medgifvande använt för att utom sin tjänstgöringsort på egen bekostnad göra iakttagelser i sitt yrke, eller den tid, som åtgått för fullgörande af de skyldigheter, hvilka ålegat honom såsom fullmäktig eller revisor vid statens järnvägstrafiks pensionsinrättning, eller de sön- och helgdagar, han enligt gällande bestämmelser varit befriad från tjänstgöring för åtnjutande af sabbatshvila.

Åtnjuter befattningshafvare ledighet för sjukdom eller svag hälsas vårdande, må fullt arfvode till honom utgå för en tid af högst fyrtiofem dagar under ett och samma kalenderår.

Om han åtnjutit såväl semester eller ledighet för enskilda angelägenheter som ledighet för sjukdom eller svag hälsas vårdande, må dock sammanlagda antalet dagar, för hvilka befattningshafvare under nämnda förhållanden äger uppbära fullt arfvode, icke öfverstiga fyrtiofem dagar.

2:o) Under semester utöfver den i nästföregående moment för vederbörliga fall stadgade tid för fullt arfvodes åtnjutande eller där annan tjänstledighet utöfver samma tid pröfvas på grund af föreliggande omständigheter böra beviljas befattningshafvare, må för sålunda öfverskjutande tid tjänstgöringspenningar icke uppbäras.

3:o) Hindras befattningshafvare af sjukdom att förrätta sin tjänst utöfver den tid, fullt arfvode enligt hvad ofvan sagts till honom utgår, äger han uppbära hela lönen.

Åtnjuter befattningshafvare semester eller tjänstledighet för enskilda angelägenheter, sammanlagdt för år ej öfverstigande den tid, fullt arfvode vid dylik ledighet till honom utgår, äger han jämväl, oafsedt den ledighet, han förut under året åtnjutit, uppbära hela lönen.

Åtnjuter befattningshafvare däremot eljest utöfver nyssnämnda tid semester eller tjänstledighet af annan anledning än sjukdom, eller afstänges han i behörig ordning från tjänstgöring, eller är han eljest lagligen förhindrad att sköta sin befattning, kan han förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt.

4:o) Är befattningshafvare sjuk i följd af kroppskada, ådragen i tjänsteutöfning, må såsom undantag från hvad ofvan är stadgadt, arfvode till honom utgå under högst sex månader oafkortadt samt efter denna tid med belopp, som för befattningshafvare af *högre grad* af Kungl. Maj:ts och för befattningshafvare af *lägre grad* af styrelsen bestämmes,

5:o) Har generaldirektör eller öfverdirektör beviljats ledighet och vikarie för honom förordnats, må på Kungl. Maj:ts pröfning bero, huru stor del af arfvodet skall till vikarien afstås.

§ 6.

1:o) Den, som på förordnande förvaltar ledig befattning, åtnjuter under tiden de med densamma förenade aflöningsförmåner.

2:o) I öfrigt utgår, där ej i förekommande fall högre ersättning efter hvad i nästföregående paragraf mom. 3 stadgas, eller resekostnads- och traktamentsersättning anses böra ifrågakomma, ersättning för uppehållande af högre befattning vid styrelsen sålunda, att den vikarierande äger, mot afstående af egna tjänstgöringspenningar, uppbära ersättning för mistade tjänstgöringspenningar och därutöfver hvad som motsvarar skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta lönegraden för, å ena sidan, den högre befattning, som uppehålls, och å andra sidan, den vikarierandes egen befattning. Dylik vikariatsersättning utgår dock icke, då uppehållandet af högre befattning är beroende däraf att ordinarie befattningshafvare företagit af sin berörda befattning föranledd tjänsteresa, som varat endast några få dagar.

Ersättning till den, som på förordnande uppehåller generaldirektörs- eller öfverdirektörsbefattning, bestämmes för hvarje gång af Kungl. Maj:t.

Angående ersättning för uppehållande af högre befattning vid distrikten äger järnvägsstyrelsen utfärda närmare bestämmelser.

§ 7.

För åtnjutande af de med befattning förenade aflöningsförmåner gälla följande allmänna bestämmelser:

1:o) Befattningshafvare skall vara underkastad icke allenast de i gällande instruktion gifna bestämmelser utan ock den utvidgade eller förändrade tjänstgöring eller den förflyttning till annan tjänstgöringsort eller annan befattning vid statens järnvägar, som kan varda honom i behörig ordning ålagd, dock utan minskning i det honom vid förflyttningen enligt stat tillkommande arfvode; ägande den, som i följd af befattnings indragning eller förändring förflyttas till annan befattning med ringare aflöningsförmåner, erhålla förutom vid förflyttningen innehavande arfvode, jämväl från den tid, han i sin förra befattning skulle hafva kommit i åtnjutande af förhöjning i arfvode, dylik arfvodesförhöjning.

Likaledes skall befattningshafvare vara skyldig underkasta sig dels, efter vederbörande öfverordnade myndighets bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja befattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed, dels ock de förändrade bestämmelser ifråga om pension, som kunna varda stadgade.

2:o) Med befattning vid statens järnvägar må icke förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat.

Ej heller må med befattning vid statens järnvägar förenas, vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej, hvad angår verkets chef, öfverdirektören, distriktschef eller byrådirektör, Kungl. Maj:t, och hvad angår innehafvare af annan befattning, järnvägsstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter pröfning att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses hinderlig för fullgörandet af tjänstgöringen vid statens järnvägar, finner uppdraget eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas.

Öfver alla af styrelsen i ofvannämnda hänseenden meddelade beslut skall förteckning föras hos styrelsen.

3:o) Aflöning må ej utgå till befattningshafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunnat styrka giltigt förfall.

Därest befattningshafvare varder afstängd från tjänstgöring eller tagen i häkte, skall den del af hans aflöning, som icke af styrelsen pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, under tiden innehållas, såvida ej styrelsen finner skäligen låta honom uppbära något däraf.

§ 8.

Vid afgang från statens järnvägars tjänst till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall utgår till generaldirektör och öfverdirektör arvodet samt till annan befattningshafvare lönen till månadsens slut. Tjänstgöringspenningar utgå endast till och med den dag, afgången sker.

Aflider befattningshafvare i följd af olyckshändelse under tjänstutöfning, må ett belopp, motsvarande en månads aflöning, såsom begrafningshjälp tilldelas sterbhuset.

§ 9.

1:o) Förmånen af fri bostad uti järnvägens egna eller förhyrda lägenheter må, där styrelsen finner sådant vara för järnvägstrafiken behöfligt, tillkomma *dels* följande befattningshafvare af *högre grad* vid distrikten, nämligen: distriktschef, ban-, maskin- och trafikdirektör, ban-, maskin- och telegrafingenjör, trafikinspektör, öfverinspektör, maskininspektör, byråassistent, expeditjonsföreståndare för biljettexpedition, stationsinspektör, underinspektör, förste stationsskrifvare å station af

2:a eller 3:e klass äfvensom dylik befattningshafvare å station af högre klass, som tjänstgör antingen å stationsinspektors expedition och regelbundet användes i yttre tjänstgöring eller å biljettexpedition, *dels* samtliga befattningshafvare af *lägre grad* vid distrikten med undantag af lokomotivförare, tågmästare, ogift manligt kontorsbiträde samt gift manligt kontorsbiträde, som icke regelbundet användes i yttre tjänstgöring, konduktör, eldare, vagnskötare och kvinnligt kontorsbiträde, *dels ock* förste vaktmästare och vaktmästare i styrelsen.

Där lokala förhållanden göra sådant nödigt eller lämpligt, må fri bostad i järnvägens egna eller förhyrda hus tillkomma jämväl nu ej nämnda befattningshafvare vid distrikten äfvensom de befattningshafvare, i fråga om hvilka, på sätt ofvan angifvits, undantag stadgats beträffande förmånen att erhålla inkvartering in natura.

2:o) Med fri bostad är förenad förmånen af fritt bränsle enligt stat, som af styrelsen fastställles.

3:o) Befattningshafvare vid distrikten, hvilka ej åtnjuta fri bostad, äga uppbära ersättning för bostad och bränsle med 20, 25, 30, 35 eller 40 procent af arvodet, allt efter den ort, där vederbörande är placerad, i enlighet med de grunder, som af Kungl. Maj:t bestämmas; dock med iakttagande däraf att beloppet af nämnda ersättning ej må öfverstiga:

a) å station, där ersättningen utgår med 40 procent:

för befattningshafvare, som kan erhålla	7 rum och kök,	kr. 2,000
» » » » »	6 » » » »	1,800
» » » » »	5 » » » »	1,500
» » » » »	4 » » » »	1,100
» » » » »	3 » » » »	850
» » » » »	2 » » » »	650
» » » » »	1 » » » »	400

b) å öfriga stationer:

för befattningshafvare, som kan erhålla	7 rum och kök,	kr. 1,700
» » » » »	6 » » » »	1,500
» » » » »	5 » » » »	1,200
» » » » »	4 » » » »	900
» » » » »	3 » » » »	700
» » » » »	2 » » » »	550
» » » » »	1 » » » »	350

4:o) Ersättning för bostad och bränsle anses tillhöra lönen.

§ 10.

1:o) *Felräkningspenningar* tillkomma:

- a) *kassör i styrelsen* samt *distriktskassör* med 300 kronor om året;
 b) *trafik- och telegrafstationernas personal*, som i regelbunden tjänstefördelning handhafver uppörd från allmänheten, med högst 0,1 procent af samtliga redovisade trafik- och telegraminkomster jämte efterkraftsbelopp till fördelning mellan nämnda personal på afsändnings- och emottagningstationerna, med iakttagande att beloppet, för befattning och år räknadt, ej må öfverstiga:

för expeditjonsföreståndare	kr. 300: —
» förste stationsskrifvare	» 180: —
» stationsföreståndare och stationsskrifvare	» 120: — samt
» öfrig personal	» 60: —;

ägande Kungl. Maj:t i öfrigt meddela närmare bestämmelser rörande sättet för fördelning af felräkningspenningar m. m.;

c) stationsföreståndare, som å station, där eljest icke felräkningspenningar utgå till dylik befattningshafvare, verkställer utbetalning af aflöning, uppgående för år till minst 100,000 kronor, med 25 öre för hvarje fulla tusental kronor af samma aflöning för år räknadt;

d) befattningshafvare vid maskinafdelningen, hvilken verkställer utbetalning af aflöning åt maskinafdelningens personal, uppgående till minst 100,000 kronor för år, likaledes med 25 öre för hvarje fulla tusental kronor för år räknadt;

e) befattningshafvare, som enligt styrelsens uppdrag verkställer utbetalning af aflöning till personal vid styrelsens kontor, uppgående till minst 100,000 kronor för år, likaledes med 25 öre för hvarje fulla tusental kronor, för år räknadt.

2:o) *Extra arvode* af högst 300 kronor om året för hvarje bansektion tillkommer befattningshafvare vid distrikten, som handhafver *underkassörsgöromål* vid banafdelningen.

3:o) *Anmärkningsprovision* tillkommer *befattningshafvare vid revisions- och kontrollkontoren* enligt de närmare grunder, Kungl. Maj:t bestämmer, med högst femton procent å hvarje belopp, som på grund af anmärkning, gjord af sådan befattningshafvare, antingen såsom ej behörigen uppuret, till statens järnvägar inflyter eller, såsom för högt debiteradt, till vederbörande återgäldas.

4:o) *Milpenningar* tillkomma *tågpersonalen* enligt de grunder, Kungl. Maj:t fastställer.

5:o) *Premier* må enligt särskilda af Kungl. Maj:t fastställda bestämmelser kunna tilldelas befattningshafvare af *lägre grad*, till följd af hvilkas hushållning med materialier afsevärda besparingar i utgifterna för trafiken åstadkommits.

6:o) Om extra inkomst enligt denna paragraf gäller hvad i 2 § för där omnämndt tilläggsarfvode är stadgadt.

§ 11.

Befattningshafvare af *lägre grad*, med undantag af kvinnligt kontorsbiträde, erhåller antingen uniformspersedlar in natura eller ock beklädnadsersättning till visst årligt belopp jämte i vissa fall öfverdragskläder in natura, allt enligt reglemente, som af styrelsen fastställes.

§ 12.

Dyrortstillägg utgår med 60 kronor om året till befattningshafvare af *lägre grad*, hvilkas arfvode icke öfverstiger 1,500 kronor och som äro placerade i städer med minst 15,000 invånare samt, hvad Stockholmstrakten angår, å stationer och bansträckor utom Stockholm till och med Älfsjö, Järfva och Värtan.

Kallortstillägg utgår:

för samtliga befattningshafvare å bandelarna från Bräcke till och med Jörn jämte bilinjerna Långsele—Sollefteå, Mellansel—Örnsköldsvik och Vännäs—Umeå samt från Hjärpen till och med Dufed med fem kronor i månaden;

för samtliga befattningshafvare å bandelarna från Dufed till riksgränsen bortom Storlien, samt från Jörn till och med Polcirkeln jämte bilinjerna Boden—Luleå och Boden—Morjärv med tio kronor i månaden;

för samtliga befattningshafvare å bandelen från Polcirkeln till och med Gellivare jämte bilinjerna Gellivare—Malmberget och Gellivare—Koskulls kulle med femton kronor i månaden;

för samtliga befattningshafvare å bandelen från Gellivare till och med Riksgränsen med undantag af befattningshafvare, tillhörande banafdelningen, å banlinjen Abisko—Riksgränsen med tjugu kronor i månaden samt

för nyssnämnda befattningshafvare vid banafdelningen med trettio kronor i månaden.

Dyrortstillägg och kallortstillägg skola anses tillhöra lönen.

§ 13.

Kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter lämnas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t meddelar, åt den vid distrikten anställda personalen äfvensom åt där anställda befattningshafvares af *lägre grad* hos dem boende hustrur och oförsörjda barn.

§ 14.

Befattningshafvare å ångfärja.

1:o) Befattningshafvare å statens järnvägar tillhörig ångfärja åtnjuter arfvode enligt följande stat med däri angifna lägsta och högsta belopp för år räknadt.

	Arfvode		Anmärkningar
	lägst kr.	högst kr.	
<i>Befattningshafvare af högre grad.</i>			
Befälhafvare	4,200	5,100	Befälhafvare åtnjuter för hvarje enkel resa, han tjänstgör, 1 kr. såsom tilläggsarfvode. Förste och andre styrman åtnjuta för hvarje enkel resa, de tjänstgöra såsom befälhafvare, 1 krona såsom tilläggsarfvode. Öfvermaskinist åtnjuter, för hvarje enkel resa, han tjänstgör, 50 öre såsom tilläggsarfvode.
Förste styrman och reservbefälhafvare } Öfvermaskinist	2,400	3,300	
Andre styrman	1,800	2,700	
<i>Befattningshafvare af lägre grad.</i>			
Andre maskinist	1,800	2,700	Maskinist åtnjuter för hvarje enkel resa, han tjänstgör såsom öfvermaskinist, 50 öre såsom tilläggsarfvode.
Tredje styrman	1,200	1,800	
Tredje maskinist			
Förhandseldare	840	1,200	
Borgångare			
Timmerman			
Eldare	780	1,020	
Matros	720	960	

2:o) Befattningshafvare å ångfärja äger uppbära ersättning för bostad och bränsle jämlikt bestämmelserna i § 9 mom. 3 i detta aflöningsreglemente.

3:o) Ifrågavarande personal åtnjuter fri kost ombord enligt de närmare grunder styrelsen bestämmer.

4:o) Befattningshafvare å ångfärja af *lägre grad* erhåller beklädnadsersättning till visst årligt belopp jämte i vissa fall öfverdragskläder in natura, allt enligt reglemente, som af styrelsen fastställles.

5:o) Å ifrågavarande personal tillämpas i öfrigt bestämmelserna för annan distriktspersonal i detta aflöningsreglemente; dock att dyrortstillägg icke utgår till befattningshafvare å ångfärja.

I fråga om arfvodesförhöjning för matros gälla i tillämpliga delar samma regler, som i § 4 stadgas för befattningshafvare med lägsta arfvode af 780 kronor.

§ 15.

Hvad i detta reglemente är sagdt om befattningshafvare vid distrikten gäller jämväl befattningshafvare vid centralverkstaden.

Detta aflöningsreglemente träder i kraft den 1 januari 1908 under förutsättning att, hvad järnvägsstyrelsen och dess kontor angår, Kungl. Maj:t dessförinnan meddelar föreskrift därom att samtliga ordinarie tjänstemän skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sju effektiva timmar hvarje söckendag.
